

RAAP–NOTTIE 75

**ONDERZOEK NAAR
DE ARCHEOLOGISCHE WAARDE
VAN DE MELDINGSKAARTTERREINEN
5G-81 EN 5G-87
BIJ FRANEKER**

dr. G.J. de Langen, T.M. Perger & drs. M.H. Wispelwey

Amsterdam
april 1994

**Stichting RAAP
Plantage Muidergracht 14
1018 TV Amsterdam
Telefoon: 020-5255835**

**Postbus 1347
1000 BH Amsterdam
Telefax: 020-5255834**

© Stichting RAAP, 1994

ISSN 0925-6369

Het Regionaal Archeologisch Archiverings Project (RAAP) is een stichting opgericht vanuit de Vakgroep voor Pre- en Protohistorische Archeologie (IPP) van de Universiteit van Amsterdam. Deze stichting specialiseert zich in het opsporen en evalueren van en adviseren over oudheidkundige vindplaatsen in het landelijk gebied. Ten behoeve van het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeentelijke, provinciale en rijksinstellingen wordt van deze vindplaatsen de archeologische waarde vastgesteld, waardoor een beter beleid ten opzichte van de cultuurhistorische waarden mogelijk wordt.

De Stichting RAAP aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

SAMENVATTING

Op 8 en 9 februari 1994 werd door de Stichting RAAP onderzoek gedaan naar de archeologische waarde van de terreinen 5G-81, gelegen ten noordwesten van Franeker, en 5G-87, gelegen in het dorp Schalsum ten noordoosten van Franeker (gemeente Franekeradeel). Beide onderzochte terreinen staan vermeld op de archeologische Meldingskaart van de ROB/provincie Friesland. De gemeente heeft op beide terreinen nieuwbouw gepland. De beoordeling van de archeologische waarde van deze terreinen vormt een onderdeel van het project 'Bescherming op Maat', het archeologische project dat in opdracht van de provincie Friesland en in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland door RAAP wordt uitgevoerd (De Langen *et al.*, in concept). Op verzoek van de gemeente Franeker en in geval van 5G-87 ook van de ROB en in opdracht van de provincie Friesland werd onderzoek naar de waarde van beide terreinen met voorrang uitgevoerd. In opdracht van de gemeente Franeker en de provincie Friesland werden de bevindingen met betrekking tot de archeologische waarde van beide terreinen apart gerapporteerd en wel in deze notitie.

Het onderzoek bestond uit de volgende onderdelen:

1. vooronderzoek: beperkt bureau- en archiefonderzoek;
2. veldwerk: visuele inspectie, gesprekken met omwonenden, hoogtemetingen en booronderzoek;
3. waardering: het vaststellen van de archeologische waarde van de terreinen;
4. advisering: het formuleren van voorstellen met betrekking tot de toekomstige status van de terreinen.

De resultaten van vooronderzoek en veldwerk vormen de basis voor de waardering van de terreinen. In geval van terrein 5G-87 wordt geconstateerd dat de wetenschappelijke waarde van het terrein uiterst gering is. Nieuwbouw op het terrein kan niet op wetenschappelijke gronden worden afgeraden. Omdat behalve de wetenschappelijke ook de landschappelijke waarde van het terrein uiterst gering is, wordt geadviseerd het terrein van de Meldingskaart af te voeren. Mocht het Meldingskaartterrein een woonbestemming krijgen, dan is het wenselijk tijdens de uitvoering van de werkzaamheden archeologische waarnemingen te verrichten om eventuele nog aanwezige archeologische restanten te kunnen documenteren. Nieuwbouw op het terrein kan overigens wel afdoen aan de landschappelijke waarde van de naburige kerk van Schalsum met bijbehorend kerkhof. Kerk en kerkhof liggen op een terprestant dat wetenschappelijk en landschappelijk samenhangt met de terreinen 5G-83, 5G-84, 5G-85, 5G-86 en 5G-88. In geval van terrein 5G-81 wordt geconstateerd dat dit terrein zeer waarschijnlijk geen wetenschappelijke waarde heeft. Om op dit punt zekerheid te verkrijgen is nader onderzoek nodig. Geadviseerd wordt een proefsleuf te laten graven, teneinde zekerheid te verkrijgen omtrent de aard van het terrein.

In de gemeente Franekeradeel liggen 121 terreinen die op de archeologische Meldingskaart staan aangeduid. Deze Meldingskaartterreinen zijn in de zeventiger jaren door of namens de ROB bezocht. De toestand waarin de terreinen toen – of in ieder geval vóór 1984 – verkeerden, vormde de basis waarop zij de status verwierven zoals deze in de toelichting op de Meldingskaart terug te vinden is. Deze kan variëren van 'bij gelegenheid voor te dragen voor bescherming ingevolge de Monumentenwet' tot 'Meldingsgebied'. Mede om procedurele redenen is een aantal terreinen sindsdien niet tot monument opgewaardeerd. In het kader van het project 'Bescherming op Maat' heeft RAAP inmiddels vastgesteld dat de gemeente Franekeradeel over een zeer waardevol bodemarchief

beschikt, dat evenwel sterk aan aantasting onderhevig is. Ten behoeve van de bescherming van dit bodemarchief wordt geadviseerd de Meldingskaartterreinen op te nemen in bestemmingsplannen (waaronder het nieuwe, in ontwerp zijnde, Bestemmingsplan Franekeradeel Buitengebied-Noord) en ze daarbinnen aan te duiden als 'beschermd archeologisch monument', indien het terreinen betreft die beschermd zijn ingevolge de Monumentenwet (1988), of als 'terreinen van oudheidkundige betekenis', indien het om terreinen gaat die van archeologische waarde zijn maar die geen wettelijke bescherming genieten. Hierbij moet echter aangetekend worden dat veel terreinen die in de laatste categorie vallen een dusdanig hoge archeologische waarde hebben, dat zij voor bescherming ingevolge de Monumentenwet in aanmerking komen, met andere woorden: dat zij (zo snel mogelijk) eveneens Monument dienen te worden.

Eveneens is door RAAP vastgesteld dat sinds het begin van de jaren '70 veel terreinen in Friesland aan ingrijpende veranderingen onderhevig zijn geweest en dat de bescherming van het Friese bodemarchief verbeterd dient te worden. Om deze redenen is het nodig de huidige staat van de terreinen in kaart te brengen (De Langen *et al.*, 1993a en 1993b). Op een groot aantal van de terreinen in de gemeente Franekeradeel is in opdracht van de provincie Friesland in het kader van het project 'Bescherming op Maat' reeds onderzoek uitgevoerd dan wel gepland. De gegevens van deze terreinen zijn van groot belang bij het opstellen van bestemmingsplannen en kunnen na overleg met de provincie Friesland ter beschikking komen van de gemeente. Voor de overdracht van de gegevens is wel een afzonderlijke rapportage nodig. Het is aan te bevelen ook de overige van de terreinen die op de archeologische Meldingskaart staan op korte termijn te laten herwaarderen in het kader van het project 'Bescherming op Maat'. Naast de terreinen die op de Meldingskaart staan, liggen er nog meer terreinen in de gemeente Franekeradeel die van archeologisch belang kunnen zijn. Ook deze terreinen verdienen een waardering en —in geval ze werkelijk belangrijk genoeg zijn— een zekere vorm van bescherming, bijvoorbeeld opname in het Bestemmingsplan. Dit geactualiseerde overzicht van de archeologische waarden in de gemeente Franekeradeel zou dan de basis kunnen vormen voor integratie van de archeologische monumentenzorg in de gemeentelijke beleidsvelden.

INHOUD

SAMENVATTING	1
1 VOORWOORD	5
2 INLEIDING	7
3 WAARDERING	9
3.1 INLEIDING	9
3.2 DE WETENSCHAPPELIJKE WAARDE	9
3.2.1 Gaafheid	9
3.2.2 Zeldzaamheid	11
3.2.3 Relatie tot andere terreinen	12
3.2.4 Problemen bij het vaststellen van de archeologische waarde	12
3.3 DE ZICHTBAARHEID	12
3.4 TOELICHTING VAN DE BELANGRIJKSTE VELDWERKTECHNIEKEN	13
3.4.1 Booronderzoek	13
3.4.2 Veldkartering	13
3.4.3 Hoogtemeting	13
4 KADER TEN BEHOEVE VAN HET VASTSTELLEN VAN DE AR- CHEOLOGISCHE WAARDE: GROEPENINDELING	15
4.1 INLEIDING	15
4.2 PROVINCIALE GROEPENINDELING	15
4.3 ONDERVERDELING TERPEN IN ARCHEOLOGISCH-LANDSCHAPPELIJKE GROEPEN	15
4.4 OVERZICHT TERREINEN IN DE GEMEENTE FRANEKERADEEL	17
4.5 5G-81 EN 5G-87	21
5 TERREIN 5G-81	23
5.1 INLEIDING	23
5.2 ALGEMEEN	23
5.3 WAARNEMING 1: VISUELE INSPECTIE	25
5.4 WAARNEMING 2: ARCHIEFONDERZOEK	25
5.5 WAARNEMING 3: INTERVIEW	27
5.6 WAARNEMING 4: BOORONDERZOEK	27
5.7 WAARNEMING 5: HOOGTEMETINGEN	33
6 TERREIN 5G-87	35
6.1 INLEIDING	35
6.2 ALGEMEEN	35
6.3 WAARNEMING 1: VISUELE INSPECTIE	37
6.4 WAARNEMING 2: ARCHIEFONDERZOEK	37
6.5 WAARNEMING 3: BOORONDERZOEK	39

7	HET PROJECT 'BESCHERMING OP MAAT' EN HET BESTEM- MINGSPLAN FRANEKERADEEL BUITENGEBIED-NOORD	41
7.1	INLEIDING	41
7.2	BESCHERMING OP MAAT VAN HET BODEMARCHIEF	41
7.3	NIEUW VELDWERK	41
7.4	FRANEKERADEEL	42
8	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	44
9	CATALOGUS	46
9.1	TOELICHTING OP DE CATALOGUS	46
9.1.1	<i>Inleiding</i>	46
9.1.2	<i>Algemene rubrieken</i>	46
9.1.3	<i>Waarnemingen</i>	51
9.2	CATALOGUS	52
9.2.1	<i>Groep 08 (kloosters)</i>	52
9.2.2	<i>Groep 09 (stinsen)</i>	53
9.2.3	<i>Groep 13</i>	57
9.2.4	<i>Groep 14A</i>	60
9.2.5	<i>Groep 14B</i>	61
9.2.6	<i>Groep 14C</i>	65
9.2.7	<i>Groep 15A</i>	70
9.2.8	<i>Groep 15C</i>	75
9.2.9	<i>Groep 16A</i>	79
9.2.10	<i>Groep 16B</i>	88
9.2.11	<i>Groep 17A</i>	99
9.2.12	<i>Groep 18A</i>	99
9.2.13	<i>Groep 18D</i>	107
9.2.14	<i>Groep 20C</i>	116
9.2.15	<i>Groep 20D</i>	116
	LITERATUUR	118
	VERKLARENDE WOORDENLIJST	119
	GEBRUIKTE AFKORTINGEN	120
	OVERZICHT FIGUREN	121
	BIJLAGE 1. ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL	122

1 VOORWOORD

Overblijfselen van de bewonings- en ontginningsgeschiedenis kunnen in het huidige landschap op de meeste plaatsen nog worden teruggevonden. De mens heeft door inrichting van zijn woon- en werkomgeving een belangrijk stempel op het landschap gedrukt. Hij heeft dit niet overal en altijd op dezelfde wijze gedaan. Daardoor zijn in zowel tijd als plaats verschillende inrichtingsvormen ontstaan.

Elementen die getuigen van de bewoningsgeschiedenis worden cultuurhistorische waarden genoemd. Een speciale groep daarin vormen de archeologische overblijfselen. Archeologie is de wetenschap die zich richt op reconstructie van samenlevingen in het verleden door middel van opsporing, onderzoek, verklaring en conservering van de materiële overblijfselen van menselijke activiteiten. Doel is enerzijds het verkrijgen van kennis over de menselijke samenleving door de tijden heen en anderzijds het verkrijgen van beter inzicht in de processen waardoor samenlevingen veranderen. In tegenstelling tot een zeer verbreide opvatting is het doel van archeologie niet het stofferen van museumvitрины met 'mooie stukken' maar een zo getrouw mogelijke reconstructie van alle aspecten van het (pre)historisch bestaan.

In de archeologie wordt onderscheid gemaakt tussen de prehistorische en de historische archeologie. Eerstgenoemde bestudeert samenlevingen zonder, dan wel nagenoeg zonder mogelijkheid tot correlatie met een nalatenschap van geschreven bronnen. Historische archeologie richt zich op samenlevingen die tevens geschiedkundige en literaire teksten alsmede talrijke andere documenten hebben nagelaten.

Slechts een betrekkelijk klein deel van de archeologische overblijfselen in Nederland is zichtbaar in het landschap, zoals terpen, grafheuvels, hunebedden en kasteelbergjes. Het grootste deel echter is niet aan het oppervlak zichtbaar en moeilijk te ontdekken. Veel is bovendien nog onbekend en niet in kaart gebracht. Het gaat daarbij vooral om oude woonplaatsen, grafvelden, overslibde en overstoven terreinen die zich niet aan het oppervlak verraden, maar door hun grondsporen en onder het oppervlak verborgen vondsten minstens even belangrijke informatiebronnen zijn als de zichtbare Monumenten. De bodem met bovengenoemde sporen van menselijke activiteiten wordt vaak vergeleken met een archief dat ons een historische documentatie biedt van een geheel andere orde dan die van de geschreven bronnen. Dit bodemarchief is van zeer groot belang omdat het als enige bron alle informatie bevat over het prehistorisch verleden, d.w.z. de periode voorafgaand aan de kennis van het schrift, welke meer dan 99% van de geschiedenis van de mensheid omvat. Archeologen lezen dit archief door het uitvoeren van bodemonderzoek –bijvoorbeeld door middel van opgravingen– met de bedoeling de overblijfselen die zijn achtergelaten door onze voorouders te ontdekken, analyseren en dateren. Zoals ieder archief is ook het bodemarchief zeer kwetsbaar, met andere woorden zeer gevoelig voor ingrepen. Bij stadsuitbreidingen, grondwerkzaamheden in het landelijk gebied (zoals wegaanleg en het graven van nieuwe sloten) en talloze agrarische werkzaamheden, kunnen de nog aanwezige archeologische overblijfselen ernstig aangetast of zelfs geheel vernietigd worden. Zoals bij elk archief geldt ook hier dat bij onzorgvuldig beheer bestaande, unieke informatie verdwijnt: er komt nooit iets bij.

Aan het onderzoek werkten mee:

dr. G.J. de Langen	projectleiding, veldwerk, rapportage
T.M. Perger	veldwerk, rapportage
F.A. Perk	redactie, vormgeving
dr. E. Rensink	wetenschappelijke begeleiding
drs. S. Wentink	archiefonderzoek
drs. M.H. Wispelwey	veldwerk, rapportage

Speciale dank gaat uit naar K. van der Meulen en E.F. Nierstrasz voor hun vrijwillige medewerking aan het veldwerk en de rapportage.

Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de provincie Friesland, mede op verzoek van de gemeente Franekeradeel en de ROB. De rapportage in de vorm van deze notitie werd verricht in opdracht van de provincie Friesland en de gemeente Franekeradeel.

Namens het bestuur van de Stichting,
de directeur,

drs. R.W. Brandt.

2 INLEIDING

Op 8 en 9 februari 1994 werd door de Stichting RAAP onderzoek gedaan naar de archeologische waarde van de terreinen 5G-81, gelegen ten noordwesten van Franeker, en 5G-87, gelegen in het dorp Schalsum ten noordoosten van Franeker (gemeente Franekeradeel; Fig. 1 en 2). Beide onderzochte terreinen staan vermeld op de archeologische Meldingskaart van de ROB/provincie Friesland. De gemeente heeft op beide terreinen nieuwbouw gepland.

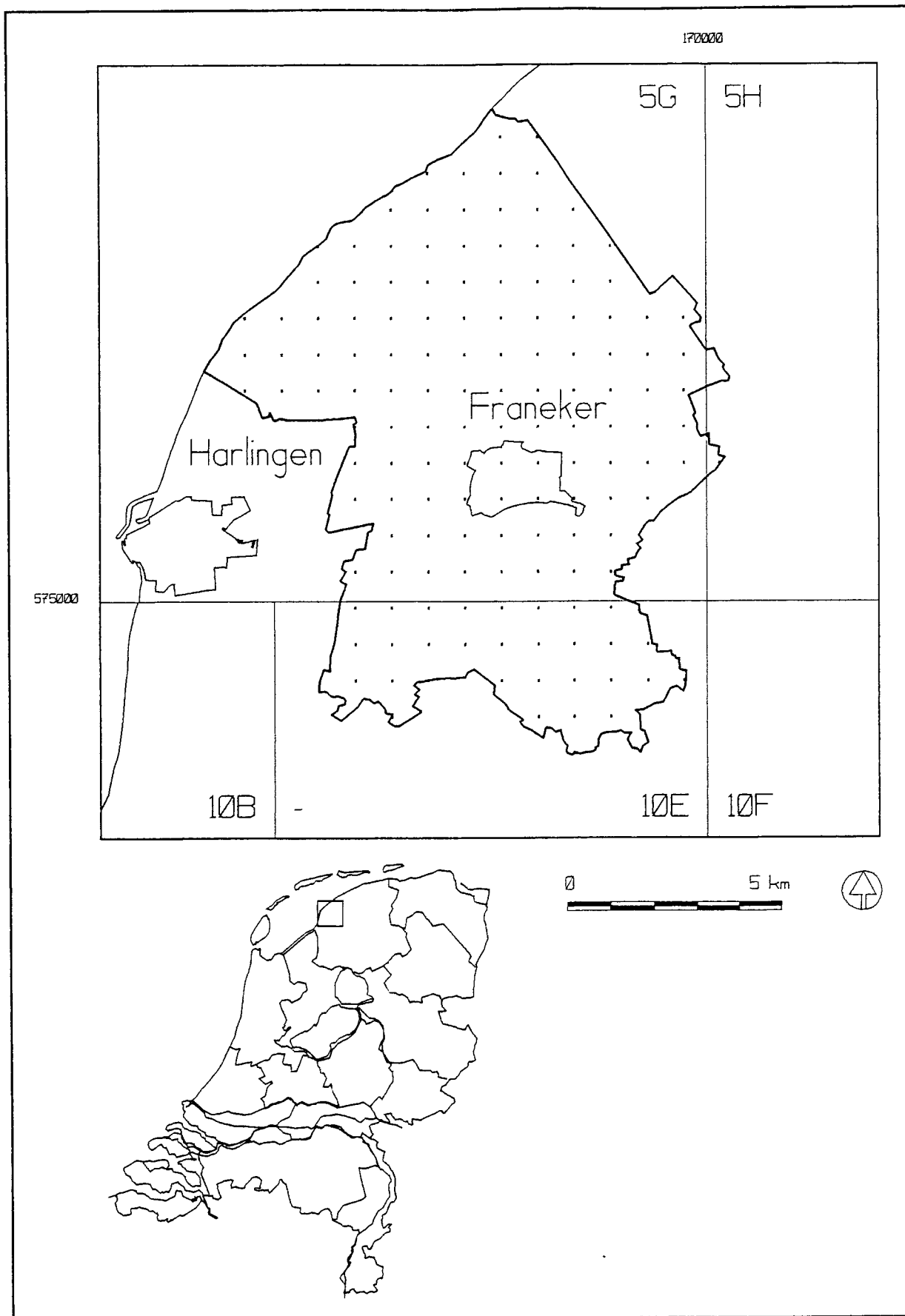
De beoordeling van de archeologische waarde van deze terreinen vormt een onderdeel van het project 'Bescherming op Maat', het archeologische project dat in opdracht van de provincie Friesland en in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland door RAAP wordt uitgevoerd (De Langen *et al.*, in concept).

Op verzoek van de gemeente Franekeradeel en in geval van 5G-87 ook van de ROB en in opdracht van de provincie Friesland werd onderzoek naar de waarde van beide terreinen met voorrang uitgevoerd. In opdracht van de gemeente Franekeradeel en de provincie Friesland werden de bevindingen met betrekking tot de archeologische waarde van beide terreinen apart gerapporteerd en wel in deze notitie.

Het onderzoek bestond uit vooronderzoek (beperkt bureau- en archiefonderzoek), veldwerk (visuele inspectie, gesprekken met omwonenden, hoogtemetingen en booronderzoek), het vaststellen van de archeologische waarde van de terreinen en tenslotte het formuleren van de voorstellen met betrekking tot de toekomstige status van de terreinen.

In Hoofdstuk 3 komt de theorie van de waardering ter sprake. Besproken worden de criteria voor de bepaling van de archeologische waarde van de terreinen alsmede de technieken van vooronderzoek en veldwerk. In Hoofdstuk 4 wordt het kader beschreven dat dient om de archeologische waarde van de terreinen te kunnen vaststellen. In dit hoofdstuk wordt bepaald tot welke groep beide terreinen behoren. Daarbij worden, vooruitlopend op de werkzaamheden ten behoeve van het Bestemmingsplan Franekeradeel Buitengebied-Noord, ook de andere groepen besproken die in de gemeente Franekeradeel met terreinen vertegenwoordigd zijn. In de Hoofdstukken 5 en 6 komt de waardering van de terreinen 5G-81 en 5G-87 ter sprake. In Hoofdstuk 7 wordt gewezen op de betekenis van het project 'Bescherming op Maat' voor gemeentelijke bestemmingsplannen, in bijzonder het nieuwe, in ontwerp zijnde Bestemmingsplan Franekeradeel Buitengebied-Noord, en voor de gemeentelijke archeologische monumentenzorg in het algemeen. In Hoofdstuk 8 worden de algemene conclusies en aanbevelingen gepresenteerd. In de catalogus (Hoofdstuk 9) worden de archeologische terreinen opgesomd die in aanmerking komen voor waarderend onderzoek. Aan de hand van waarderend onderzoek:

- kan RAAP bescherming (opname in het Bestemmingsplan) aanraden;
- kan RAAP adviseren de bescherming op te heffen (de terreinen van de Meldingskaart af te voeren en niet op te nemen in het Bestemmingsplan);
- kunnen met betrekking tot de verbetering van de gemeentelijke archeologische monumentenzorg prioriteiten gesteld worden.

Figuur 1: De ligging van de gemeente Franekeradeel binnen de kaartbladen 5G en H en 10E. Inzet: positie van deze kaartbladen binnen Nederland.

3 WAARDERING

3.1 INLEIDING

De archeologische waarde van een terrein wordt binnen het project 'Bescherming op Maat' bepaald op grond van drie criteria:

1. de wetenschappelijke waarde van de bodem als archeologisch archief;
2. de zichtbaarheid van het terrein;
3. de combinatie van beide kenmerken.

De beoordeling vindt plaats door middel van bureau/archief-onderzoek en veldwerk. Het bureau/archief-onderzoek bestaat onder meer uit het verzamelen van gegevens uit het ROB-archief, het bestuderen van kaartmateriaal, de inventarisatie van oud onderzoek en de inventarisatie van oude vondsten. Het veldwerk bestaat uit visuele inspectie, het voeren van gesprekken met de eigenaar/gebruiker, booronderzoek, weerstandsmetingen, het verrichten van veldkartering en metaaldetectie, hoogtemetingen, slijpplaten-, pollen- en mijtenonderzoek (zie ook § 3.4).

De wetenschappelijke waarde is belangrijker dan de zichtbaarheid. De terreinen die zowel een hoge wetenschappelijke waarde als een grote zichtbaarheid hebben, zullen met prioriteit voor bescherming worden voorgedragen.

3.2 DE WETENSCHAPPELIJKE WAARDE

De wetenschappelijke waarde wordt bepaald aan de hand van de gaafheid en zeldzaamheid van de archeologische informatie, alsmede de relatie waarin het terrein staat tot andere archeologisch waardevolle terreinen.

3.2.1 *Gaafheid*

Het eerste criterium op basis waarvan de archeologische waarde van een terrein wordt vastgesteld, vormt de gaafheid van het betreffende terrein. De gaafheid wordt bepaald op grond van één of meer van de volgende gegevens:

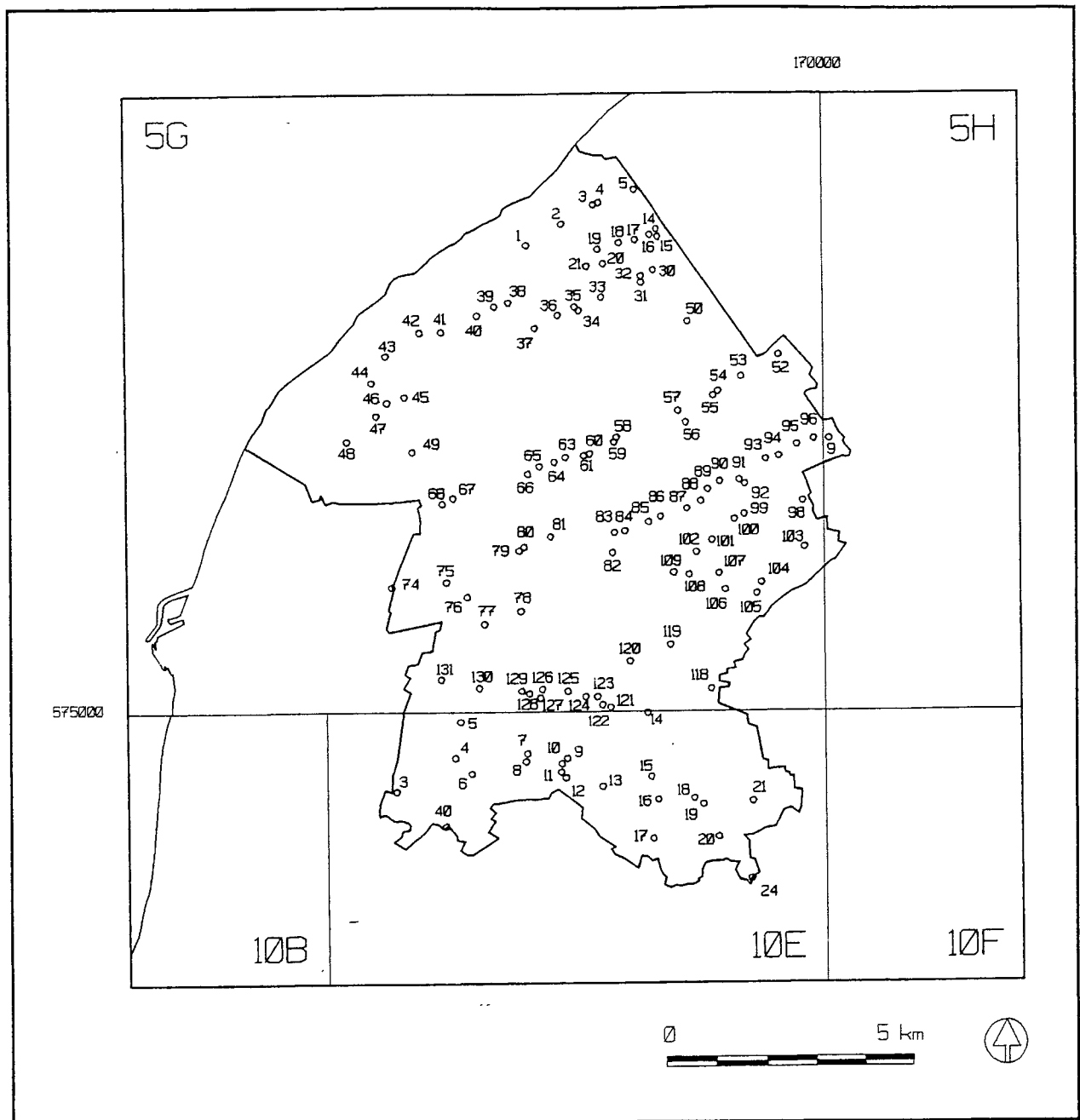
1. het resterende oppervlak;
2. de resterende hoogte;
3. de dikte en de mate van verstoring van de nog aanwezige archeologische lagen.

Ad 1: het resterende oppervlak.

De huidige vorm waarin een terrein zich nu bevindt, is het resultaat van verschillende processen. Het belangrijkste proces is wel de commerciële terpaafgraving geweest. Aan het eind van de vorige eeuw en in de eerste helft van deze eeuw zijn veel terpen geheel of gedeeltelijk afgegraven ten behoeve van de winning van de vruchtbare terpaarde. Voor de omvang van de getroffen terpen heeft dit ingrijpende gevolgen gehad. Binnen het project 'Bescherming op Maat' wordt de gaafheid van een terp bepaald op grond van zowel de grootte als de kwaliteit van het overgebleven restant.

Het oppervlak kan ook veranderen ten gevolge van wegaanleg, nieuwbouw, verbreding van sloten, afploegen, aftoppen, etc. Bij ruilverkavelingswerkzaamheden zijn vele percelen in grootte veranderd. Sloten zijn gedicht of opnieuw getrokken. Bij het dichtschuiven van oude sloten is vaak gebruik gemaakt van grond die hogerop gelegen was. Daarvoor kan de top of een ander deel van het terplichaam gebruikt zijn.

Er moet dus worden vastgesteld hoe oorspronkelijk en/of volledig de vorm van het huidige terrein is. Aan de hand historische kaarten, bodemkaarten, hoogtemetingen en booronderzoek is het mogelijk om eerdere situaties van het betreffende terrein te bestuderen. Het is verstandig om informatie over het terrein in te winnen bij de omwonenden.

Figuur 2. De ligging van de Meldingskaartterreinen in de gemeente Franekeradeel. De nummers zijn per kaartblad aangegeven en corresponderen met die van de Meldingskaart. Op deze kaart staan niet de overige terreinen (zie § 7.4 en Hoofdstuk 9).

Ad 2: de resterende hoogte.

Op het moment dat een terrein wordt onderzocht door RAAP, heeft het vrijwel nooit meer de oorspronkelijke hoogte. Het is daarom zaak om, met het oog op de gaafheid, veranderingen in hoogte vast te stellen. Er zijn verschillende factoren die kunnen bijdragen tot het afnemen van de hoogte. Enerzijds zijn dat natuurlijke processen, anderzijds is dat de mens. Tot de natuurlijke processen behoort oppervlakte-erosie door weer en wind. Door regen spoelt het fijnste materiaal van de top naar de rand van de terp. Na enige natte dagen is er aan de rand van de terp een band van schoon zand waar te nemen. In tijden van droogte zorgt de wind ervoor dat de kleinere deeltjes meegevoerd worden. Het is duidelijk dat dit een verlaging van de terp met zich meebrengt.

De mens is evenwel de belangrijkste veroorzaker van het afnemen van de hoogte. Door egalisatie, het dichtschuiven van sloten met grond van hogerop, ploegen en andere activiteiten zijn vele terreinen danig verlaagd.

In het veld wordt vastgesteld in welke mate de hoogte is veranderd en welke processen daarbij een rol hebben gespeeld. Dit wordt gedaan met behulp van veldkartering, metaal-detectie, booronderzoek en hoogtemetingen. Een ander hulpmiddel hierbij is het bestuderen van oude hoogtelijnenkaarten. Deze kaarten geven echter vaak een onvoldoende gedetailleerd beeld. Ook in dit geval is het raadzaam de omwonenden te vragen naar veranderingen van het terrein.

Ad 3: de dikte en de mate van verstoring van de nog aanwezige archeologische lagen.

Aan de hand van booronderzoek wordt in het veld gekeken in hoeverre de archeologische bodemlagen zijn aangetast. Deze aantasting is in belangrijke mate afhankelijk van het grondgebruik. Een terrein dat als akker wordt gebruikt, erodeert meer dan een grasland. Zoals hierboven is vermeld, werkt het ploegen een verlaging van de terp in de hand. Zodoende worden steeds oudere bewoningslagen aangeploegd en komen vondsten, die zich vele eeuwen in primaire archeologische context bevonden, in de bouwvoor of zelfs aan het oppervlak te liggen. De top van de terp is in dit geval kwetsbaarder geworden, omdat de archeologische lagen dichters aan het oppervlak liggen. Diepploegen heeft als resultaat dat nog dieper liggende lagen verstoord worden.

De conservering van organische resten wordt gewaarborgd als deze zich onder het grondwaterniveau bevinden. Zolang de resten niet aan zuurstof worden blootgesteld, blijven zij bewaard. Bij een verlaging van het waterpeil gaan de organische resten verloren. Het waterpeil daalt ten gevolge van graafwerkzaamheden, zoals het aanleggen van nieuwe sloten of drainagesleuven. Overigens kunnen al tijdens de ontwateringswerkzaamheden de aanwezige archeologische lagen flink worden verstoord.

Door middel van boringen wordt er gekeken welke lagen door ploegen of andere ingrijpende maatregelen verstoord zijn en hoe dik de lagen zijn die zich onder de bouwvoor bevinden. De kwaliteit van de nog aanwezige lagen kan tevens worden getest door middel van weerstandsmetingen en slijpplaten-, pollen- en mijtenonderzoek.

3.2.2 Zeldzaamheid

Er zijn verschillende criteria voor het vaststellen van de zeldzaamheid. De beoordeling kan onder andere worden gemaakt op landelijk, provinciaal of gemeentelijk niveau. De opdracht van RAAP, zoals deze is geformuleerd binnen het project 'Bescherming op Maat', betreft in principe een beoordeling op provinciale schaal. Om tot een waardering te kunnen komen is een globale ordening van de terreinen nodig. Daarom zijn op grond

van hun aard de op de Meldingskaart voorkomende terreinen over verschillende groepen (verschillende terreintypen) verdeeld. Deze ordening zal in § 4.2 worden gepresenteerd. De waardering van een terrein zal plaatsvinden binnen de afzonderlijke groep. Uitzondering vormt de beoordeling van de terpen. De waarde van de terpen zal namelijk niet op provinciale schaal, maar binnen afzonderlijke subgroepen worden gemeten. Deze subgroepen worden in § 4.3 nader toegelicht. Het kan tevens voorkomen dat naar aanleiding van een gemeentelijk bestemmingsplan de waarde van één of meer terreinen (al dan niet terpen) op gemeentelijk niveau wordt vastgesteld.

3.2.3 *Relatie tot andere terreinen*

De waarde van een afzonderlijk terrein is hoger als er een relatie bestaat met andere archeologisch waardevolle terreinen. Door deze relatie is niet alleen de wetenschappelijke waarde van de gezamenlijke terreinen groter, maar ook die van ieder afzonderlijk terrein. Zo'n waardeverhogende relatie bestaat tussen de woonplaatsen binnen een cluster van woonplaatsen. Vaak wordt er een relatie gelegd met terreinen die in de nabijheid liggen, maar een nabije ligging is geen voorwaarde. Zo is een relatie op grotere afstand ook relevant, bijvoorbeeld wanneer de terreinen op dezelfde kwelderwal liggen. Ook wordt de wetenschappelijke waarde van terreinen groter wanneer de terreinen elkaar aanvullen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij woonplaatsen, bijbehorende begraafplaats(en) en akkers.

3.2.4 *Problemen bij het vaststellen van de archeologische waarde*

De problemen die spelen bij het definiëren van de archeologische waarde van een terrein, houden onder andere verband met het gebruik van de begrippen gaafheid en zeldzaamheid: het zijn relatieve begrippen. Door de voortgaande aantasting verminderen de afzonderlijke terreinen bovendien voortdurend in waarde, waarbij aangetekend moet worden dat per terrein de intensiteit van aantasting kan verschillen.

Daarnaast kunnen niet alle onderzoekstechnieken steeds worden toegepast. Dit kan verband houden met de aard van het terrein. De belangrijkste overweging bij het samenstellen van het onderzoekspakket is echter een financiële. Vaak is de financiële ruimte te beperkt om een bepaalde techniek op het desbetreffende terrein toe te passen. Binnen het project 'Bescherming op Maat' kunnen de meeste technieken alleen in afgeslankte vorm worden toegepast.

De waardering van een individueel Meldingskaartterrein is voorlopig zolang niet de gehele (sub)groep waartoe het terrein behoort aan een waardering is onderworpen.

3.3 DE ZICHTBAARHEID

De zichtbaarheid wordt door RAAP voor het project 'Bescherming op Maat' bepaald op grond van drie waarden die door de ROB (o.a. Jager, 1992: 40) op de volgende manier worden aangeduid:

1. **de cultuurhistorische waarde.** De cultuurhistorische waarde in archeologische zin is de betekenis die toegekend kan worden aan een monument als een zichtbare herinnering aan het verleden. Het gaat hierbij om de visuele vorm en structurelementen en de mate waarin deze kunnen worden waargenomen in het terrein. In dit opzicht zijn overslibde nederzettingen en grafheuveltjes die zich nauwelijks aftekenen in het terrein minder waardevol dan grote, fraaie terpen en grafheuvels;
2. **de cultuurlandschappelijke waarde.** Onder de cultuurlandschappelijke waarde wordt verstaan de samenhang –visueel of functioneel– tussen een of meer archeologische elementen en natuurlijke of historisch-geografische terreinkenmerken. Archeologische monumenten kunnen een belangrijke dimensie toevoegen aan het landschap dan wel een aanvullende waarde hieraan ontleenen.

Een dergelijke waardering is bijvoorbeeld van toepassing op een terp indien deze gesitueerd is op een hoge kwelderrug of een samenhang vertoont met wegen, een kenmerkende verkaveling, verhoogde akkers en/of dijken. Ook aan een niet-zichtbare vindplaats kan deze waarde worden toegekend. Maatgevend is dan het terreinelement waarop zo'n vindplaats ligt, zoals een geprononceerde kwelderwal of dekzandrug;

3. **de educatief-recreatieve waarde.** Van de educatief-recreatieve waarde is sprake als een archeologisch fenomeen zich in zijn uiterlijke aspecten laat verklaren en zich als zodanig leent voor educatieve en toeristisch-recreatieve doeleinden. Hierbij spelen aspecten als aard (kwetsbaarheid), type, ligging en toegankelijkheid van het monument een belangrijke rol.

In dit verband zullen een vuursteenvindplaats in deels verstoven terrein of een overslibde, weggezonden terp zich op grond van het niet-visuele aspect en de kwetsbaarheid niet lenen voor toeristische ontsluiting en een gave of gerestaureerde grafheuvel of terp wel.

Samengevat wordt de zichtbaarheid gemeten naar de uiterlijke verschijning en de ligging van het terrein. De zichtbaarheid is minder belangrijk dan de wetenschappelijke waarde en verschaft het object in kwestie slechts een eventuele meerwaarde. Net als de wetenschappelijke is ook de landschappelijke waarde afhankelijk van de kenmerken en de staat van de andere terreinen binnen de groep.

3.4 TOELICHTING VAN DE BELANGRIJKSTE VELDWERKTECHNIEKEN

Het booronderzoek, de veldkartering en de hoogtemeting zijn de belangrijkste veldwerktechnieken. Zij worden hier toegelicht.

3.4.1 Booronderzoek

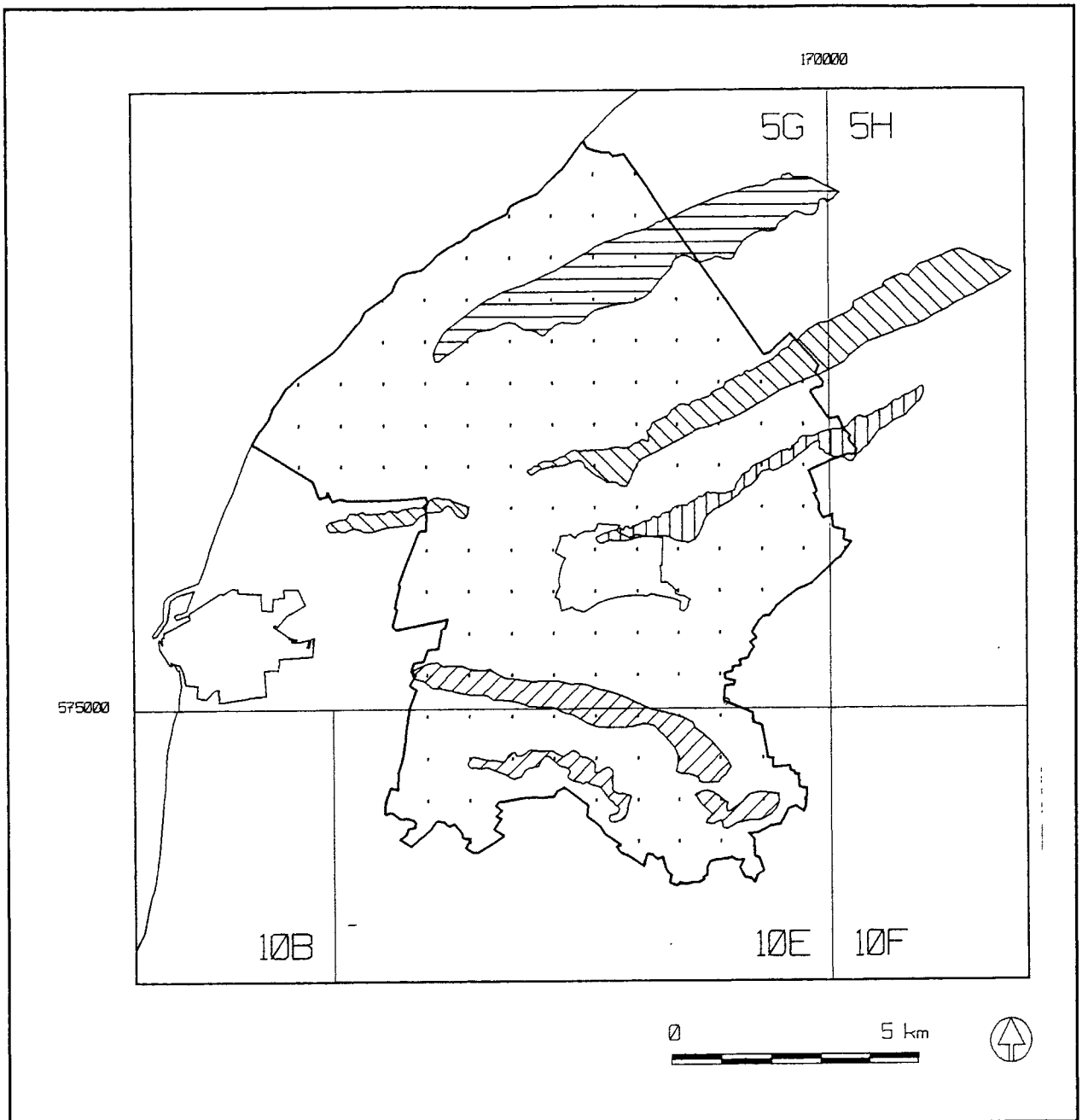
Door middel van booronderzoek wordt bepaald hoe een archeologisch terrein is opgebouwd. Bij een terp wordt bijvoorbeeld gelet op de dikte en de gelaagdheid van de ophogingslaag en de aanwezigheid en kwaliteit van organische resten. Deze gegevens zijn belangrijk voor het vaststellen van de archeologische waarde van een terrein. Het meten van de aantasting is het tweede doel van het booronderzoek. Het booronderzoek wordt uitgevoerd met een guts met een doorsnede van drie centimeter. De guts wordt met de hand in de grond gedrukt. Wanneer de guts wordt teruggetrokken, komt een grondmonster mee, dat bestudeerd wordt. Er kan een profiel van het terrein worden getekend aan de hand van boringen die in een rij zijn gezet.

3.4.2 Veldkartering

Het systematisch belopen van percelen en het daarbij verzamelen van artefacten (archeologische voorwerpen zoals scherven) die aan de oppervlakte liggen, heet veldkartering. De verspreiding, het aantal, de grootte, de aard en de beschadiging van de artefacten geven informatie over de datering en aantasting van de archeologische lagen waaruit ze afkomstig zijn.

3.4.3 Hoogtemeting

Om de huidige staat van de terreinen vast te leggen, worden op de meest waardevolle ervan uitvoerige hoogtemetingen verricht. De hoogtemetingen worden uitgevoerd met behulp van een 'total station'. Dit apparaat meet zowel de hoogte als de ligging van elk afzonderlijk meetpunt. De gegevens worden na afloop van het veldwerk ingelezen in een computer die de gegevens omwerkt tot hoogtepunten-, hoogtelijnen- en 3D-kaarten.

Figuur 3. De ligging van de belangrijkste kwelderwallen in de gemeente Franekeradeel: de kwelderwal van groep 14 (horizontale arcering); de kwelderwal van groep 15 (schuine arcering NW-ZO); de kwelderwal van subgroup 16A (verticale arcering) en de kwelderwallen van de subgroepen 18D (boven) en 18A (beneden) schuine arcering NO-ZW (zie § 4.4).

4 KADER TEN BEHOEVE VAN HET VASTSTELLEN VAN DE ARCHEOLOGISCHE WAARDE: GROEPENINDELING

4.1 INLEIDING

Bij de beoordeling van een terrein wordt rekening gehouden met de waarde van vergelijkbare terreinen. Het spreekt voor zich dat bij de beoordeling van de waarde van een terp een vergelijking met een klooster- of stinsterrein weinig zin heeft. Daarom vindt binnen het project 'Bescherming op Maat' de beoordeling van de waarde van een terrein plaats binnen de groep waartoe het terrein in kwestie behoort.

De indeling die in dit hoofdstuk wordt gepresenteerd, is voorlopig, maar biedt in dit stadium van onderzoek toch de meeste kans op een verantwoorde beoordeling. Bovendien mag verwacht worden dat de indeling van de terpen in twaalf archeologisch-landschappelijke groepen (§ 4.4) enerzijds leidt tot een betere afstemming op de plannen die in het kader van de Wet Bodembescherming reeds ontwikkeld zijn en anderzijds de te nemen beschermende maatregelen beter inpasbaar zullen maken.

4.2 PROVINCIALE GROEPENINDELING

Op grond van vooronderzoek en in overleg met de begeleidingscommissie is een definitieve terreinkeuze gemaakt. De betreffende terreinen zijn naar aard in de volgende 13 groepen gerangschikt:

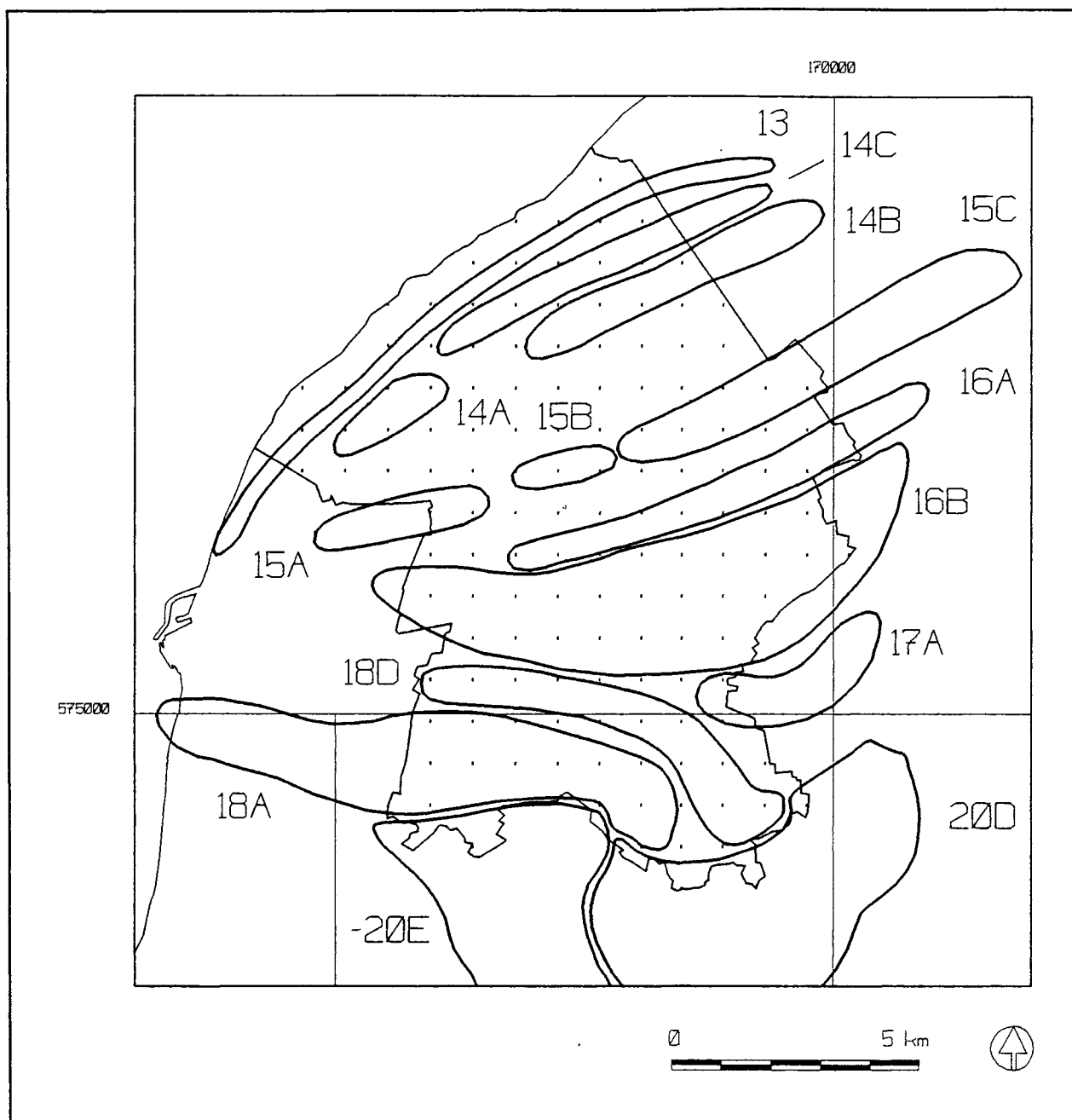
1. vuursteenvindplaatsen;
2. prehistorische grafmonumenten;
3. overslibde nederzettingen/terpen uit de Romeinse tijd in het klei- en klei-op-veen-gebied;
4. essen;
5. middeleeuwse uitbreiding/bedijkingen langs o.a. de Middellzee en de middeleeuwse klei-op-veen- en veenontginningen;
6. oude kerkhoven in het middeleeuwse ontginningsgebied;
7. dijken;
8. kloosters;
9. stinsen;
10. pottenbakkerijen;
11. grotere dorpen;
12. steden;
13. terpen (exclusief de terpen die onder groep 5 vallen; groep 13 wordt, zoals in § 4.3 wordt beschreven, in twaalf archeologisch-landschappelijke groepen opgedeeld. De waarde van een terp wordt per archeologisch-landschappelijke groep vastgesteld).

4.3 ONDERVERDELING TERPEN IN ARCHEOLOGISCH-LANDSCHAPPELIJKE GROEPEN

Omdat de terpen op zowel landelijke als provinciale schaal de hoogste waarde hebben, krijgen zij in eerste instantie de meeste aandacht. Daarom is het mogelijk de beoordeling van de terpen te verfijnen. De verfijning van de beoordeling wordt onder meer bewerkstelligd door de provinciale groep van de terpen verder in twaalf archeologisch-landschappelijke groepen op te splitsen. De samenstelling van de afzonderlijk groepen is bepaald op grond van de geografische ligging en de ouderdom van de terpen. Sommige groepen zijn verder opgesplitst (alfabetische aanduiding).

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen de terpen van Westergo en die van Oostergo. De groepen in Westergo, van noord naar zuid genummerd, zijn:

13. Hornestreek;
14. terpenreeks Sexbierum-Oosterbierum-Tzummarum/Firdgum-Minnertsga;

Figuur 4: De ligging van de (sub)groepen (terpen) waarvan terreinen in de gemeente Franekeradeel liggen (zie § 4.4).

15. terpenreeks Wijnaldum-Dongjum-Ried-Berlikum;
16. terpenreeks Westerend-Arkens-Schalsum-Peins-Slappeterp (16A) en de groep Herbaijum-Kie-Salverd-Zweins-Schingen (16B);
17. terpenreeksen Welsrijp (17A) en Beetgum (17B);
18. de groep van Almenum (18C) en de terpenreeksen van Hitzum (18D), Achlum (18A), Dronrijp (18B) en Marssum (18E);
19. Wonseradeel-Noord (Marne-gebied);
20. knipkleigebied van Wonseradeel-Midden, Littenseradiel en Menaldumadeel-Oost (20A-E).

De groepen in Oostergo, van noord naar zuid genummerd, zijn:

21. uitbreidingsgebied Noordoost-Oostergo (Wierum, Nijkerk, Niawier, Metslawier en Lioessens en Ee en Engwierum);
22. Hoge Herenweg;
23. de terpen die liggen in het gebied met zandige klei (exclusief groep 21 en 22);
24. knipkleigebied ten noorden van Leeuwarden;

4.4 OVERZICHT TERREINEN IN DE GEMEENTE FRANEKERADEEL

De terreinen die in de gemeente Franekeradeel liggen, behoren tot de terpen, en tot de kloosters en de stinsterreinen (de provinciale groepen 8 en 9).

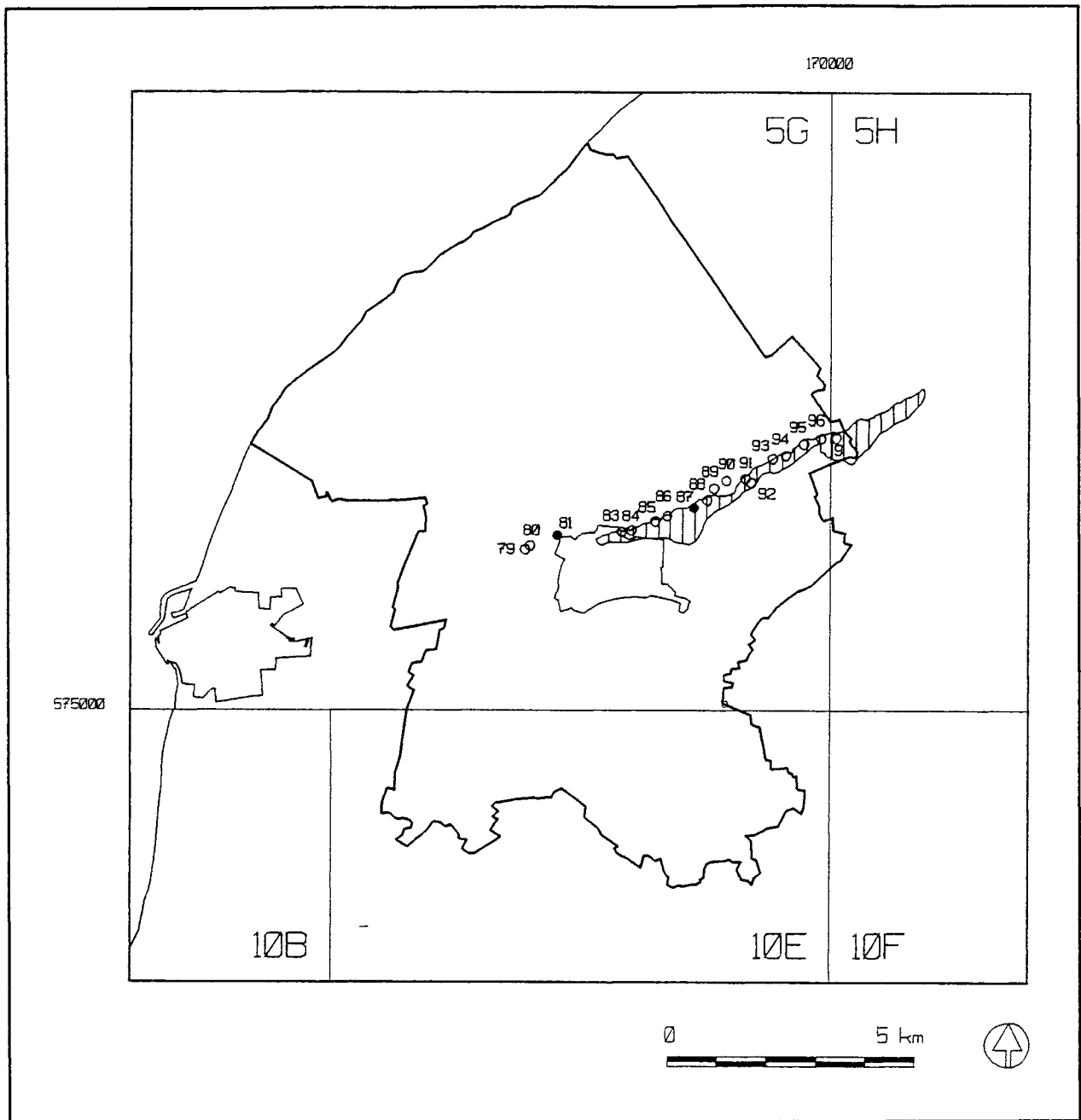
De terpen die in de gemeente Franekeradeel liggen, behoren tot de groepen 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 20 (zie Fig. 2, 3 en 4). Onderscheid tussen deze groepen is in eerste instantie gemaakt op basis van de verspreiding van Ruinen-Wommels-aardewerk (aardewerk uit de IJzertijd), streepbandaardewerk (aardewerk van rond de jaartelling) en aardewerk uit de Romeinse periode (voor aardewerk uit de IJzertijd en Romeinse periode zie Kramer, 1989; Taayke, 1990a en 1990b). Een verdere opdeling is bewerkstelligd op basis van bodemkundige en geologische kenmerken. In totaal liggen in de gemeente Franekeradeel 115 terpterreinen die op de Meldingskaart staan vermeld. In de gemeente liggen nog meer terreinen die een archeologische waarde kunnen hebben.

Groep 13 wordt gevormd door de Meldingskaartterreinen van de Hornestreek. De Hornestreek is een smalle strook bewoning die zich parallel aan de huidige dijk uitstrekt van Harlingen tot het Bildt. In deze vorm dateert de Hornestreek zeer waarschijnlijk uit de Volle Middeleeuwen (10^e-12^e eeuw). Een preciezer datering is nog niet te geven. Weliswaar mag worden aangenomen dat de dijk die de Hornestreek beschermde in of even voor de 12^e eeuw werd opgeworpen, maar dit kan de vroegste bewoning van de Hornestreek niet als even oud dateren, aangezien onbekend is of de eerste bewoners al de beschutting van een dijk hadden. Evenmin is bij voorbaat uit te sluiten dat bewoning hier en daar al mogelijk was voor de eigenlijke Hornestreek ontstond.

In de gemeente Franekeradeel liggen 6 terreinen van groep 13, te weten (van west naar oost): 5G-43; 5G-1; 5G-2; 5G-3; 5G-4 en 5G-5.

Groep 14 wordt gevormd door de terreinen op de kwelderwal die als eerste ontstond ten noorden van de kustlijn uit de Romeinse tijd. Omdat de bewoning op een deel van deze kwelderwal heeft plaatsgevonden op twee parallelle stroken en omdat de zuidelijke strook een onderbreking kent, wordt groep 14 verder in drie subgroepen opgesplitst, te weten:

- subgroep 14A: Pietersbierum/Sexbierum;
- subgroep 14B: Tzummarum/Minnertsga;
- subgroep 14C: Oosterbierum/Firdgum.

Figuur 5: De ligging van de onderzochte terreinen 5G-81 en 5G-87 ten opzichte van de andere terreinen van groep 16A die in de gemeente Franekeradeel liggen.

De bewoning van de kwelderwal stamt in ieder geval uit de Vroege Middeleeuwen. Subgroep 14B kan, op grond van de meer noordelijke ligging, als iets jonger dan beide andere subgroepen gedateerd worden. Bekend is dat de bewoning in de Volle Middeleeuwen zware overstroming te verduren heeft gehad. Onbekend is of ter hoogte van deze kwelderwal bewoning al in de Romeinse tijd mogelijk was. Aangaande deze problematiek wordt verwezen naar de discussie omtrent de datering van de oudste bewoning van de kwelderwal van groep 15.

Groep 14 is in de gemeente Franekeradeel met 23 terreinen vertegenwoordigd te weten:

- vier terreinen van subgroep 14A (van west naar oost: 5G-48, 5G-47 [deels buiten Bestemmingsplan]), 5G-46 [buiten Bestemmingsplan], 5G-45 [buiten Bestemmingsplan]);
- zeven terreinen van subgroep 14B (van west naar oost: 5G-37 [tevens kloosterterrein], 5G-36, 5G-35, 5G-33 [buiten Bestemmingsplan], 5G-32, 5G-31 en 5G-30);
- 12 terreinen van subgroep 14C (van west naar oost: 5G-41, 5G-40, 5G-39 [buiten Bestemmingsplan], 5G-38, 5G-21, 5G-20, 5G-19, 5G-18, 5G-17, 5G-16, 5G-15, 5G-14 [tevens stinsterrein]).

Groep 15 wordt gevormd door de terreinen die op de kwelderwal Wijnaldum-Berlikum liggen. Omdat de kwelderwal een onderbreking kent ten oosten van de terpencluster van Wijnaldum (15A) en omdat de terpencluster van Dongjum (15B) enerzijds veel lijkt op de terpencluster van Wijnaldum en anderzijds een iets andere ligging heeft dan de terpen ten oosten van Dongjum (15C), wordt ook deze groep in drie subgroepen opgesplitst. Op grond van recent onderzoek wordt aangenomen dat bewoning op deze kwelderwal in de 2°/3^e eeuw na Chr. startte. Ouder aardewerk is noch tijdens de opgraving te Wijnaldum (mondelijke mededeling drs. E. Taayke), noch tijdens de door RAAP uitgevoerde veldkarteringen aangetroffen. Wel zijn inmiddels meerdere metalen voorwerpen bekend die in de 1°/2^e eeuw na Chr. gedateerd kunnen worden. Een vergelijkbare situatie doet zich voor op de kwelderwal van Groep 14, alwaar eveneens metalen voorwerpen zijn aangetroffen die ouder zijn dan het aardewerk. Zolang geen aardewerk wordt aangetroffen dat even oud is als de oudste metalen voorwerpen, moet worden aangenomen dat de eerste bewoners de metalen voorwerpen reeds enige tijd in hun bezit hadden op het moment dat zij de kwelderwal koloniseerden of dat zij de metalen voorwerpen op een later tijdstip en om een andere reden hebben vervoerd, bijvoorbeeld om ze om te smelten.

Groep 15 is in de gemeente Franekeradeel met 15 terreinen vertegenwoordigd, te weten:

- twee terreinen van subgroep 15A (van west naar oost: 5G-68 en 5G-67);
- zes terreinen van subgroep 15B (van west naar oost: 5G-66, 5G-65, 5G-64, 5G-63, 5G-61 en 5G-60);
- zeven terreinen van subgroep 15C (van west naar oost: 5G-59, 5G-58, 5G-57, 5G-55, 5G-54, 5G-53 [deels buiten Bestemmingsplan] en 5G-52).

Groep 16 is de tweede groep (na groep 17) die noordelijk van de kustlijn uit de Midden-IJzertijd ligt, dat wil zeggen de kust zoals die af te leiden is uit de verspreiding van het Ruinen-Wommels-aardewerk. Het oudste aardewerk dat op de terpen van groep 16 aangetroffen wordt, is dan ook van het type dat het Ruinen-Wommels-aardewerk opvolgt, het zogenaamde streepband-aardewerk. De terpen van de kwelderwal Westarend-Arkens-Schalsum-Peins-Slappeterp (16A; zie Fig. 5) worden onderscheiden van de andere terpen (16B) van deze groep. Hoewel ook in het gebied van subgroep 16B hier en daar wallen en daarop clusters van terpen worden aangetroffen, is deze subgroep niet opgesplitst.

Groep 16 is in de gemeente Franekeradeel met 38 terreinen vertegenwoordigd, te weten:

- 18 terreinen van subgroep 16A (van west naar oost: 5G-79, 5G-80, 5G-81 [buiten Bestemmingsplan], 5G-83, 5G-84, 5G-85, 5G-86, 5G-87, 5G-88, 5G-89, 5G-90, 5G-91, 5G-92, 5G-93, 5G-94, 5G-95, 5G-96, 5H-09);
- 20 terreinen van subgroep 16B (van west naar oost: 5G-74, 5G-75 [deels buiten Bestemmingsplan], 5G-76, 5G-77, 5G-78, 5G-82 [buiten Bestemmingsplan], 5G-120, 5G-119, 5G-109, 5G-108, 5G-102, 5G-101, 5G-107, 5G-106, 5G-100, 5G-99, 5G-105, 5G-104, 5G-98 en 5G-103).

Groep 17 is de eerste groep die noordelijk van de kustlijn uit de Midden-IJzertijd ligt, dat wil zeggen de kust zoals die af te leiden is uit de verspreiding van het Ruinen-Wommels-aardewerk.

Groep 17 is in de gemeente Franekeradeel met één terrein vertegenwoordigd, te weten één terrein van subgroep 17A (5G-118).

Groep 18 wordt gevormd door de terpen die liggen aan of bij de kust uit de Midden-IJzertijd, dat wil zeggen de kust zoals die af te leiden is uit de verspreiding van het Ruinen-Wommels-aardewerk. Deze groep is in vijf subgroepen op te splitsen (18A-E).

In de gemeente Franekeradeel liggen terreinen van groep 18D en van groep 18A:

- groep 18D is met 16 terreinen vertegenwoordigd. Het zijn van west naar oost 5G-131; 5G-130; 5G-129; 5G-128; 5G-127; 5G-126; 5G-125; 5G-124; 5G-123; 5G-122; 5G-121 (tevens stinsterrein); 10E-14; 10E-18; 10E-19; 10E-20 en 10E-21;
- van groep 18A liggen 14 terreinen in de gemeente Franekeradeel: 10E-3; 10E-4; 10E-5; 10E-6; 10E-7; 10E-8; 10E-10; 10E-11; 10E-9; 10E-12; 10E-13; 10E-15; 10E-16 en 10E-17.

Groep 20 wordt gevormd door de terpen van het Westergose knipkleigebied. De verspreiding van deze terpen is op het eerste gezicht vrij gelijkmatig: duidelijke terpenreeksen zoals in Noord-Westergo ontbreken. Toch is onderscheid aan te brengen, zodat groep 20 verder op te splitsen is. Volgens de geologische kaart (Ter Wee, 1976) bevindt zich op sommige plaatsen veen in de ondergrond. De indruk bestaat dat de verspreiding van de oudste bewoning van Westergo (of anders de archeologische informatie uit deze periode) met dit veen verband houdt (E. Taayke, pers. meded.; zie ook Taayke, 1990b). Rond Wommels ligt veen in de ondergrond. Daarom worden de terpen van dit gebied (20D) onderscheiden van de terpen die liggen in het westelijk en het oostelijk aangrenzende knipkleigebied, ofwel respectievelijk groep 20C en groep 20E.

Groep 20 is in de gemeente Franekeradeel vertegenwoordigd met één terrein van groep 20C, te weten 10E-40, en één terrein van groep 20-D, te weten 10E-24.

De resterende terreinen zijn 2 terreinen van groep 8 (kloosters: 5G-37 [tevens terp] en 5G-50) en 7 terreinen van groep 9 (stinsterreinen: 5G14 [tevens terp], 5G-34, 5G-42, 5G-44, 5G-49, 5G-56 en 5G-121 [tevens terp]). Voor ligging van alle Meldingskaartterreinen, zie Fig. 2.

4.5 5G-81 EN 5G-87

Op grond van de ligging behoort het Meldingskaartterrein 5G-87 tot de terpen subgroep 16A, de terpenreeks Westerend-Arkens-Schalsum-Peins-Slappeterp (Fig. 5).

Terrein 5G-81 ligt iets boven deze terpenreeks, zodat niet uitgesloten is dat het hier een terrein betreft dat afwijkt van de andere terreinen van subgroep 16A (Fig. 5). Het is zelfs mogelijk dat dit terrein niet tot deze subgroep behoort. Nader onderzoek moet op dit punt zekerheid verschaffen (zie Hoofdstuk 5).

FB16A-5G-81

Figuur 6: Terrein 5G-81, topografisch overzicht. Gearceerd: de omvang van het terrein volgens de Meldingskaart.

5 TERREIN 5G-81

5.1 INLEIDING

De gegevens over Meldingskaartterrein 5G-81 worden hier gepresenteerd op de wijze die binnen het project 'Bescherming op Maat' zal worden gevolgd, dat wil zeggen op een wijze die geënt is op ARCHIS. Binnen het project 'Bescherming op Maat' zal bij het opstellen van de catalogi per Meldingskaartterrein een catalogusnummer worden aange- maakt. In elk catalogusnummer wordt enerzijds een onderscheid gemaakt tussen de algemene gegevens over het desbetreffende terrein (§ 5.2) en anderzijds de gegevens over de waarnemingen die op het terrein zijn gedaan (§ 5.3-5.7). Bovendien worden de waarnemingen naar aard van de technieken en de waarnemingsdatum van elkaar geschei- den. De conclusies, die op grond van de waarnemingen met betrekking tot de waarde en bescherming van het terrein kunnen worden getrokken, staan in het algemene deel. De gebruikte afkortingen zijn volgens ARCHIS. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar § 9.1.

5.2 ALGEMEEN

1. Objectnummer: 5G-81
2. Huidige status: (M) - ch
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 164.451/578.560
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2-12
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjentsjer)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: zeer duidelijk waarneembare verhoging, gelegen aan een bocht van de Sexbierumervaart (Fig. 6)
13. NAP-hoogte: +1,70 m
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT (?)
16. Datering terrein: NT (nieuwe tijd)
17. Omvang archeologisch niveau: nog niet bekend (vergelijk omvang Meldingskaart- terrein op Fig. 6)
18. Algemene beschrijving: de antropogene lagen, waaruit de verhoging bestaat, zijn waarschijnlijk in recente tijd opgebracht. Het in de boorkernen aangetroffen vondstmateriaal is niet ouder dan de 18^e eeuw, al is een datering in een nog jongere periode (19^e of zelfs begin 20^e eeuw) waarschijnlijker
19. Bedreiging: uitbreiding Franeker
20. Voorgestelde bestemming: op grond van de huidige gegevens is niet duidelijk wat het precieze karakter van het terrein is. Het is evenmin duidelijk of het terrein wel enige vorm van bescherming verdient. Gezien de resultaten die het booron- derzoek opleverde, lijkt dit niet het geval. Het Meldingskaartterrein kan dus waarschijnlijk van de Meldingskaart worden afgevoerd. Gezien de gemeentelijke nieuwbouwplannen op het Meldingskaartterrein is het raadzaam op dit punt zekerheid te verkrijgen. Deze zekerheid kan worden verkregen door middel van een kort proefsleuvenonderzoek
21. Omvang te beschermen terrein: nog niet van toepassing (vergelijk omvang Meldingskaartterrein op Fig. 6)
22. Literatuur: -

Figuur 7. Terrein 5G-81, topografisch overzicht. Gearceerd: omvang van het door RAAP onderzochte terrein. De huidige perceelsgrenzen binnen en langs het door RAAP onderzochte terrein zijn in vet weergegeven.

5.3 WAARNEMING 1: VISUELE INSPECTIE

1. Archis – waarnemingsnummer: nog niet bekend
2. Waarnemingstechniek: AIN
3. Datum waarneming: 19920921
4. Waarnemer: AHAAR
5. Melder: niet van toepassing
6. Datum melding: niet van toepassing
7. Beschrijver: AHAAR
8. Beschrijvingsdatum: 19920921
9. Maaiveld: GRA
10. Algemene beschrijving van de waarneming: de zichtbaarheid van het Meldingskaartterrein is uitstekend. Het terrein tekent zich als een duidelijke verhoging af in het landschap. De bereikbaarheid is goed. Verstoringen aan het oppervlak zijn niet waargenomen. Een mogelijke bedreiging vormt de oprukkende nieuwbouw van Franeker. De ligging, zoals aangegeven op de Meldingskaart, is correct.
Foto: rol 8 – 27, naar het noordoosten
11. Vondsten: -
12. Conclusie waarneming: op grond van visuele kenmerken kan het terrein waardevol genoemd worden. Geadviseerd wordt het Meldingskaartterrein uitgebreid te onderzoeken, dat wil zeggen door middel van hoogtemetingen en booronderzoek

5.4 WAARNEMING 2: ARCHIEFONDERZOEK

1. Archis – waarnemingsnummer: nog niet bekend
2. Waarnemingstechniek: IAR
3. Datum waarneming: 19940112
4. Waarnemer: TPERG
5. Melder: niet van toepassing
6. Datum melding: niet van toepassing
7. Beschrijver: TPERG
8. Beschrijvingsdatum: 19940112
9. Maaiveld: GRA
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het Meldingskaartterrein ligt noordwestelijk van Franeker, net buiten de huidige bebouwing, aan een bocht van de Sexbierumervaart (Fig. 7 en 8; vergelijk Fig. 6). Het terrein ligt enigszins noordwestelijk van de terpenreeks Westerend (5G-79)–Slappeterp (5H-13). Alleen de HAF (1929) en de GPA (1979/82) geven op deze lokatie een duidelijke verhoging aan. Op de laatste kaart staat een hoogte van 1,9 meter +NAP aangegeven. Op geen van de geraadpleegde kaarten staat op deze lokatie bebouwing aangegeven. Is er toch ooit sprake geweest van enige vorm van bebouwing, dan is deze al voor 1718 (Schotanus) in de vergetelheid geraakt. De perceelsstructuur is sinds het begin van de 19^e eeuw vrijwel onveranderd gebleven. Alleen een sloot aan de oostzijde, direct voor de Sexbierumervaart gelegen (zie Fig. 8), is voor de opname voor de HAF verdwenen
11. Vondsten: -
12. Conclusie waarneming: het exacte karakter van de verhoging blijft onduidelijk, vooral omdat er geen duidelijke relatie lijkt te zijn met de terpenreeks Westerend–Slappeterp. Er zijn geen aanwijzingen gevonden die aangeven dat het hier een boerderijplaats betreft

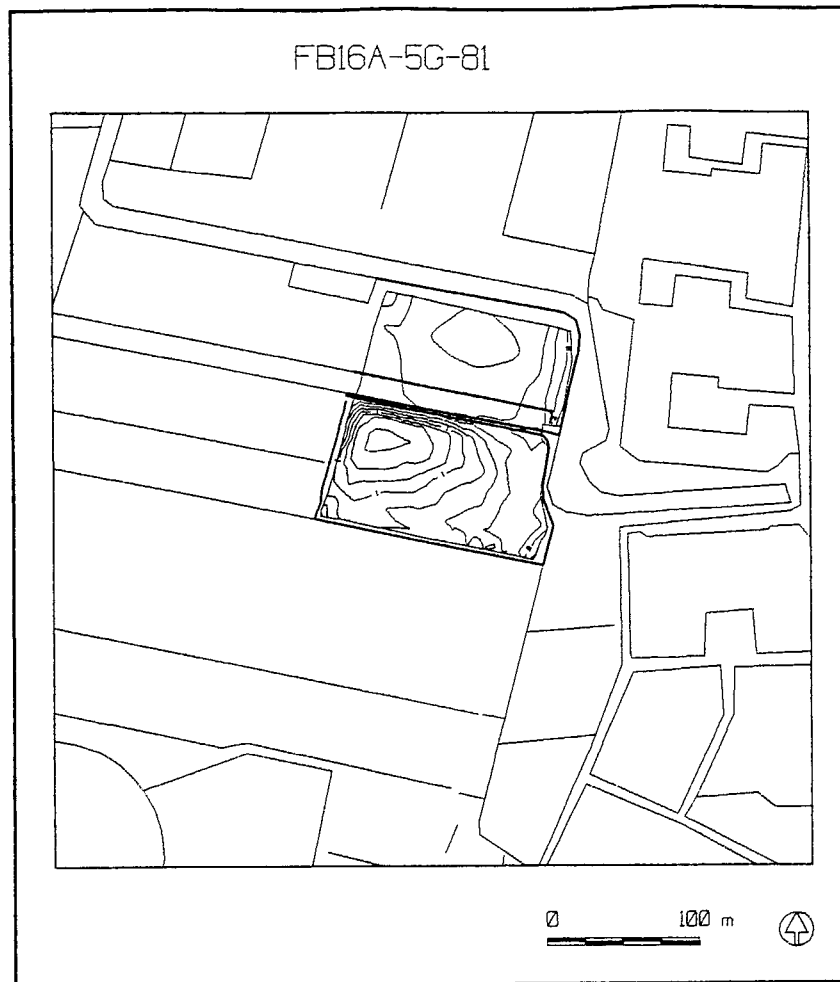
Figuur 8. Terrein 5G-81, topografisch overzicht. In het door RAAP onderzochte terrein (vgl. Fig. 7) is door middel van archiefonderzoek de ligging van één voormalige sloot achterhaald (vgl. Fig. 6). De huidige perceelsgrenzen in en langs het door RAAP onderzochte terrein zijn in vet weergegeven.

5.5 WAARNEMING 3: INTERVIEW

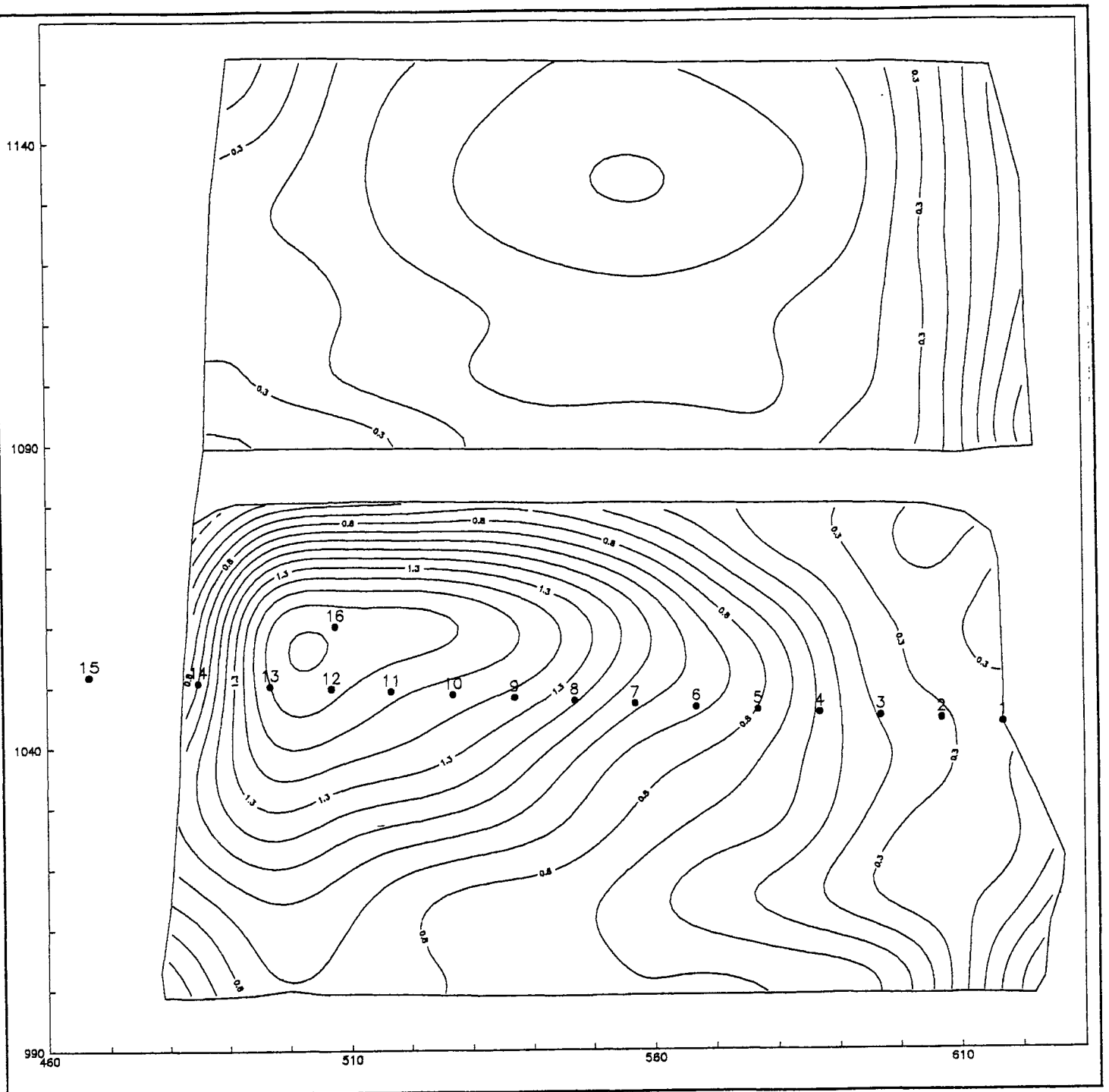
1. Archis – waarnemingsnummer: nog niet bekend
2. Waarnemingstechniek: INN
3. Datum waarneming: 19940217
4. Waarnemer: TPERG
5. Melder: niet van toepassing
6. Datum melding: niet van toepassing
7. Beschrijver: TPERG
8. Beschrijvingsdatum: 19940217
9. Maaiveld: GRA
10. Algemene beschrijving van de waarneming: op grond van informatie van gebruikers van het Meldingskaartterrein en bewoners uit de buurt is de verhoging van recente oorsprong. Voor de Tweede Wereldoorlog zou op het perceel bagger uit de Sexbierumervaart zijn opgespoten. Dit moet vóór 1929 zijn gebeurd, aangezien de HAF deze verhoging al aangeeft
11. Vondsten: -
12. Conclusie waarneming: op grond hiervan moet de mogelijkheid open gehouden worden dat het Meldingskaartterrein geen terp is (zoals aangegeven op de Meldingskaart) en zelfs dat het geen enkele archeologische waarde heeft

5.6 WAARNEMING 4: BOORONDERZOEK

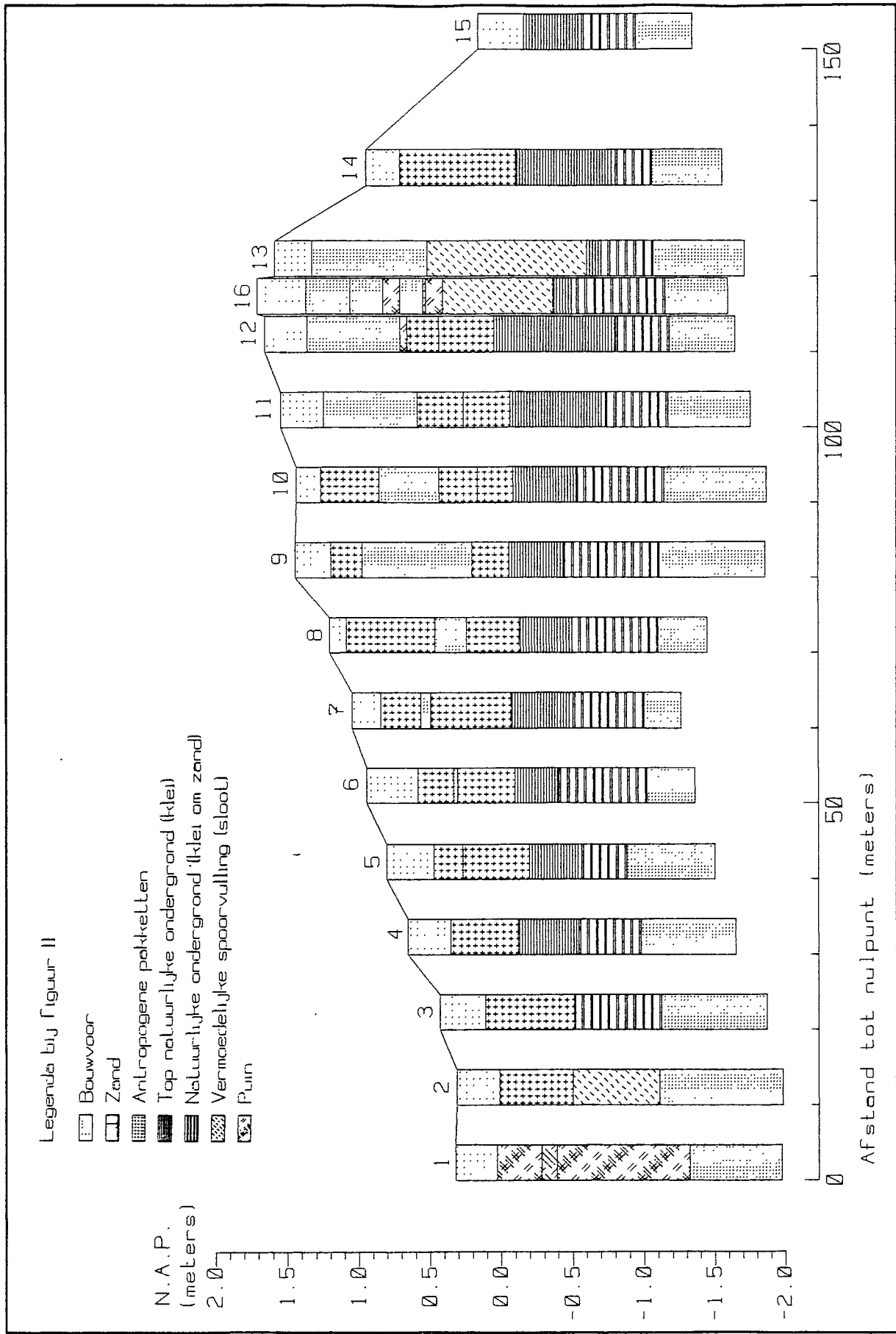
1. Archis – waarnemingsnummer: nog niet bekend
2. Waarnemingstechniek: ABO
3. Datum waarneming: 19940208
4. Waarnemer: TPERG
5. Melder: niet van toepassing
6. Datum melding: niet van toepassing
7. Beschrijver: TPERG
8. Beschrijvingsdatum: 19940210
9. Maaiveld: GRA
10. Algemene beschrijving van de waarneming: op het Meldingskaartterrein zijn in totaal 16 boringen gezet (Fig. 9, 10 en 11). B1–B14 vormen een doorlopende oost-west raai over dit terrein. B15, die op het westelijk van het Meldingskaartterrein gelegen perceel is gezet, ligt in verlengde van deze raai. B16 tenslotte is weer op het Meldingskaartterrein gezet, circa 10 meter noordelijk van B12. De top van het wadzand bevindt zich rond –1 meter NAP. Hierop ligt een sterk gelaagd sediment (afwisseling van zandige en kleiige lenzen) dat rond –0,5 meter NAP geleidelijk overgaat in een kleipakket. De overgang tussen deze twee lagen ligt in B11–B14 enige decimeters lager. Mogelijk betreft het een lokale depressie, aangezien in B16 de overgang weer rond –0,5 meter NAP ligt. In zuidelijke richting is echter niet geboord. Op deze klei rust een, lokaal licht humeuze, zware zavel, die in een groot gedeelte van de boorraai vervolgd kon worden (B4–B12). De laag is bruingrijs tot donker bruingrijs van kleur en bevat de eerste sporen van menselijke aanwezigheid. Deze bestaan uit enkele houtskoolspikkels, twee aardewerkfragmenten (B9 en B10) en enkele kleine baksteenbrokjes (B6, B9).

Figuur 9: Terrein 5G-81, topografisch overzicht met de hoogtelijnen van het door RAAP onderzochte terrein (zie ook Fig. 10).

Figuur 10: Terrein 5G-81, hoogtelijnenkaart van het door RAAP onderzochte terrein met de plaats van de boringen.

Figuur 11: Terrein 5G-81, boorprofiel (voor ligging zie Fig. 9 en 10).

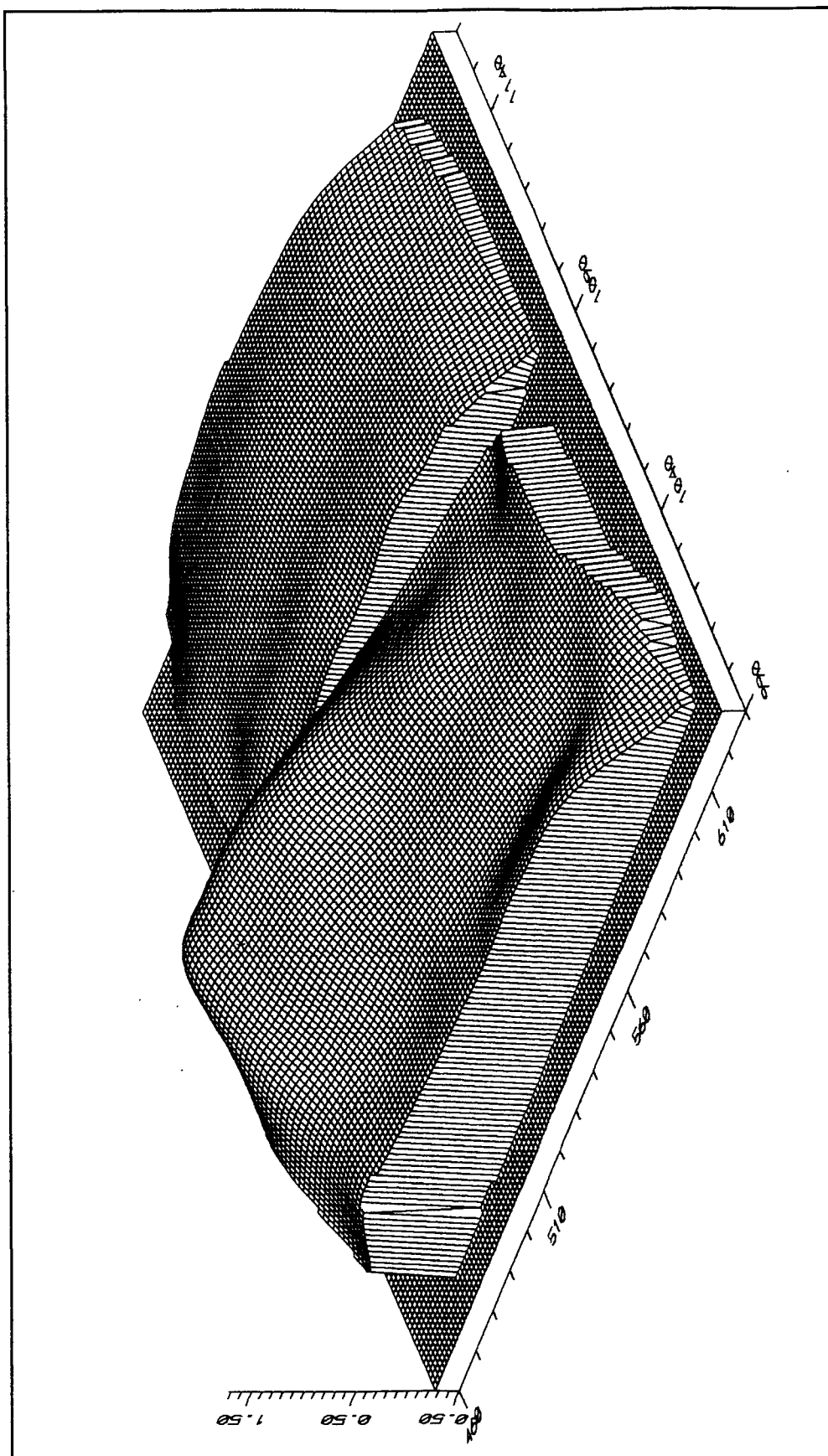
Het aardewerk bestaat uit één terpaardewerkfragment (in associatie overigens met enkele baksteenbrokjes) en één roodbakkerend aardewerkfragment (vermoedelijk 18e eeuws). In B6–B13, B16 ligt op de zware zavel een licht gekleurd zandig pakket dat lokaal gemengd is met licht humeuze brokjes en vrijwel vondstloos is. Alleen in B11–B13 is enig vondstmateriaal aangetroffen (iets baksteen, één fragment roodbakkerend aardewerk [vermoedelijk 18e eeuws]). Tussen dit zandige pakket en het onderliggende zware zavelpakket bevindt zich in B10–B12 een donker gekleurde, licht humeuze, slikkige laag, waarin duidelijk macroresten herkenbaar zijn. In B12 bevindt zich op de overgang van het zand naar de slikkige laag een dun puinpakketje, dat vrijwel op dezelfde diepte ook in B16 is aangeboord. Hierin bevond zich een fragment witbakkerend aardewerk (vermoedelijk laat 17^e–18^e eeuws). In deze laatste boring is onder het puinpakketje nog een tweede, dikkere, puinlaag aangetroffen. Zoals gezegd kon de zandlaag in oostelijke richting tot in B6 aangetoond worden. Vanaf B5 ontbreekt deze laag. In deze boring kon echter wel een tweedeling in het zavelige pakket aangetoond worden, die het oude oppervlak aangeeft waarop het zandpakket is afgezet. Over de zandlaag is tenslotte een licht zavelig pakket afgezet. Hierin zijn in B6 en B10 enkele fragmenten steenkoolgruis aangetroffen.

In B13 en B16 bevindt zich een in de natuurlijke ondergrond diep ingegraven spoor, dat ouder lijkt te zijn dan het zandige pakket. In B2 is de vulling van een gedempte sloot aangeboord. Deze is nog waar te nemen op de kadastrale kaart uit 1827. In B3 is mogelijk nog een gedeelte van deze sloot aangeboord. In B1 tenslotte is een dik (1,64 meter) met puin gemengd pakket aangeboord. Mogelijk is ook dit pakket als vulling van de gedempte sloot te interpreteren

11. Vondsten:

- B6-1: sintel
- B9-2: terpaardewerk
- B10-3: steenkoolgruis
- B10-4: LARB
- B11-5: LARB
- B11-6: sintel
- B12-7: viswervel
- B12-8: mest(?)brok
- B13-9: steenkool
- B16-10: LWIT

12. **Conclusie waarneming:** de verhoging die momenteel waargenomen kan worden, heeft niets te maken met een natuurlijke verhoging van de natuurlijke ondergrond. Zij lijkt te bestaan uit een door mensenhand opgebracht, vrij schoon, lokaal gelaagd zandpakket. Onder dit zandpakket is nog redelijk duidelijk een oude bouwvoor te herkennen. Deze oude bouwvoor heeft zich in de kleiige top van de drooggevallen kwelder ontwikkeld. Onder het zandige pakket bevindt zich nog een ouder, in de klei ingegraven spoor (mogelijk een sloot). Deze moet echter al vóór 1827 verdwenen zijn, aangezien deze ontbreekt op de kadastrale kaart uit dat jaar. Ter plekke van het hoogste gedeelte van het terrein zijn puinlagen in de ondergrond aangetroffen, die mogelijk uitsluitel kunnen geven over de aard van het terrein. Op grond van het booronderzoek zijn hier echter geen eenduidige uitspraken over te doen. De datering van het terrein valt op grond van het aangetroffen aardewerk hooguit in de 18^e eeuw, al is een nog jongere datering waarschijnlijker. De aangetroffen ophogingslagen zijn nog goed geconserveerd en ongestoord. De nog steeds herkenbare, begraven bouwvoor en de aanwezigheid van slikkige lagen op deze bouwvoor ondersteunen mogelijk de veronderstelling dat het om opgespoten materiaal gaat (zie waarneming 3: § 5.5). Dit zou betekenen dat het terrein geen archeologische waarde heeft

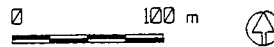
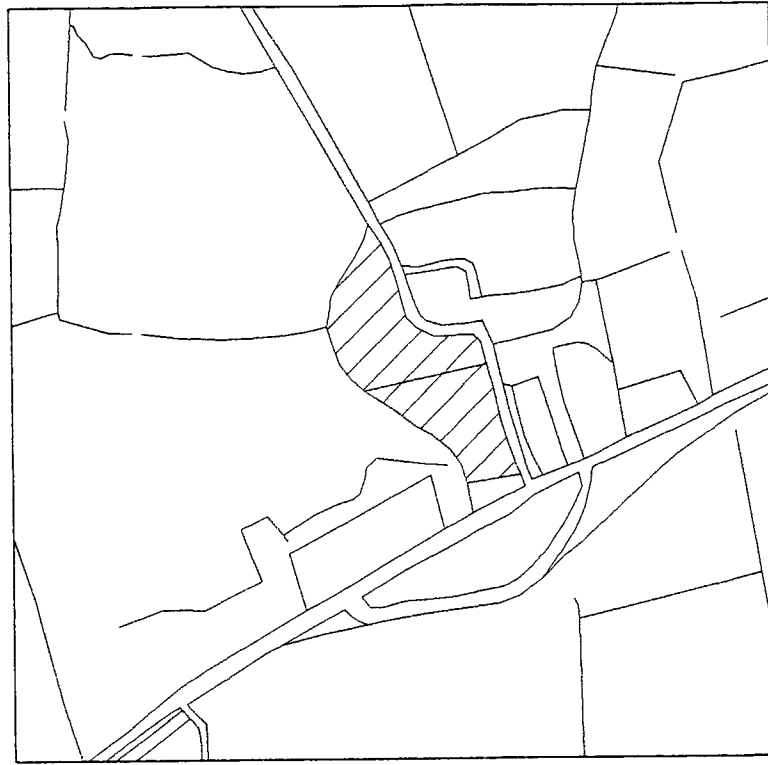

Figuur 12: Terrein 5G-81, driedimensionale hoogtekaart.

5.7 WAARNEMING 5: HOOGTEMETINGEN

1. Archis – waarnemingsnummer: nog niet bekend
2. Waarnemingstechniek: IHO
3. Datum waarneming: 19940208
4. Waarnemer: MWISP
5. Melder: niet van toepassing
6. Datum melding: niet van toepassing
7. Beschrijver: MWISP
8. Beschrijvingsdatum: 19940210
9. Maaiveld: GRA
10. Algemene beschrijving van de waarneming: het Meldingskaartterrein 5G-81 neemt op de hoogtelijnenkaart het zuidelijke deel in beslag (Fig. 10; vergelijk Fig. 7, 9 en 12). Het perceel ten noorden van het Meldingskaartterrein is ingemeten om het Meldingskaartterrein op de kaart beter te doen uitkomen. Het Meldingskaartterrein heeft in de noordwestelijke hoek een duidelijke verhoging. De verhoging meet ruim +1,70 meter NAP. Hiermee is de kop ongeveer 1,5 meter hoger dan het laagste deel van het perceel. Ten noorden en ten westen bevindt zich langs de kop een steilkant. De verhoging heeft noch voorbij de sloot aan de westzijde noch voorbij het voetpad aan de noordzijde een voortzetting. Tenzij een en ander het gevolg is van afgraving dan wel egalisatie, zou de asymmetrische vorm van de verhoging erop kunnen wijzen dat het hier geen terp betreft. Langs de zuidrand en de oostzijde van het perceel liggen flauwe depressies. De depressie aan de oostzijde is afkomstig van een voormalige sloot. De insteek van deze sloot is in het zuidprofiel van de nog bestaande sloot duidelijk te zien
11. Vondsten: -
12. Conclusie waarneming: op het Meldingskaartterrein 5G-81 ligt een zeer duidelijke verhoging die twee steilkanten heeft. Er zijn aanwijzingen dat het hier geen terp betreft

FBI6A-5G-87

Figuur 13: Terrein 5G-87, topografisch overzicht. Gearceerd: de omvang van het terrein volgens de Meldingskaart.

6 TERREIN 5G-87

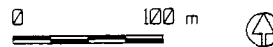
6.1 INLEIDING

De gegevens over Meldingskaartterrein 5G-81 worden hier gepresenteerd op de wijze die binnen het project 'Bescherming op Maat' zal worden gevolgd, dat wil zeggen op een wijze die geënt is op ARCHIS. Binnen het project 'Bescherming op Maat' zal bij het opstellen van de catalogi per Meldingskaartterrein een catalogusnummer worden aange- maakt. In elk catalogusnummer wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de algemene gegevens over het desbetreffende terrein (§ 6.2) en anderzijds de gegevens over de waarnemingen die op het terrein zijn gedaan (§ 6.3–6.5). Bovendien worden de waarnemingen naar aard van de technieken en de waarnemingsdatum van elkaar geschei- den. De conclusies, die op grond van de waarnemingen met betrekking tot de waarde en bescherming van het terrein kunnen worden getrokken, staan in het algemene deel. De ge- bruikte afkortingen zijn volgens ARCHIS. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar § 9.1.

6.2 ALGEMEEN

1. Objectnummer: 5G-87
2. Huidige status: Meldingsgebied
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.240/579.086
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2–5 en 13–15
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, aan de noordzijde begrensd door pMn55A, aan de oost- en zuidzij- de door Mn15A. Het Meldingskaartterrein beslaat het oostelijke deel van een uitgestrekt terpareaal, dat, gezien de vorm, uit twee aan elkaar gegroeide kernterpen bestaat. Het westelijke deel komt niet op de Meldingskaart voor
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: laag gelegen terrein naast hoog gelegen kerk(hof)terrein (Fig. 13). De overgang naar de verhoogde kerk wordt geken- merkt door een duidelijke steilkant
13. NAP-hoogte: -
14. Maaiveld: GRA + BOS + AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein: niet van toepassing
17. Omvang archeologisch niveau: niet van toepassing
18. Algemene beschrijving: op grond van de waarnemingen (zie § 6.3–6.5) kan worden geconstateerd dat het terrein slechts een uiterst geringe wetenschappelijke waarde heeft. Ook de landschappelijke waarde van het terrein is uiterst gering. Aangezien het Meldingskaartterrein onbebouwd is, heeft de naburige kerk van Schalsum met bijbehorend kerkhof wel landschappelijke waarde. Dit kerkhof ligt op een terprestant dat een duidelijke wetenschappelijke en landschappelijke relatie heeft met de terpen in de directe omgeving (5G-83 tot en met 5G-88)
19. Bedreiging: bebouwing door de Landinrichtingsdienst (1987) en nieuwbouw

FB16A-5G-87

Figuur 14. Terrein 5G-87, topografisch overzicht. Gearceerd: omvang van het door RAAP onderzochte terrein. De huidige perceelsgrenzen in en langs het door RAAP onderzochte terrein zijn in vet weergegeven. Het meest noordelijke deel is nu met bomen beplant.

20. **Voorgestelde bestemming:** geadviseerd wordt het terrein van de Meldingskaart af te voeren. Mocht het Meldingskaartterrein een woonbestemming krijgen dan is het wenselijk tijdens de uitvoering van de werkzaamheden archeologische waarnemingen te verrichten om eventuele nog aanwezige archeologische restanten te kunnen documenteren. Nieuwbouw op het Meldingskaartterrein kan overigens afbreuk doen aan de landschappelijke waarde van het kerkhof en daarmee tevens aan de gemeenschappelijke waarde van de groep genoemde terpen
21. **Omvang te beschermen terrein:** niet van toepassing
22. **Literatuur:** -

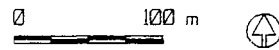
6.3 WAARNEMING 1: VISUELE INSPECTIE

1. **Archis – waarnemingsnummer:** nog niet bekend
2. **Waarnemingstechniek:** AIN
3. **Datum waarneming:** 19920922
4. **Waarnemer:** AHAAR
5. **Melder:** niet van toepassing
6. **Datum melding:** niet van toepassing
7. **Beschrijver:** AHAAR
8. **Beschrijvingsdatum:** 19920922
9. **Maaiveld:** GRA
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het Meldingskaartterrein is direct vanaf de weg redelijk goed waarneembaar. Niet duidelijk is of de begrenzing, zoals aangegeven op de Meldingskaart, correct is. Waarschijnlijk is het archeologisch waardevolle gebied groter van omvang. Het terrein wekt de indruk verlaagd/afgegraven te zijn.
Foto: rol 8 – 35, naar het noordoosten
11. **Vondsten:** -
12. **Conclusie waarneming:** op grond van de visuele kenmerken lijkt 5G-87 een redelijk waardevol terrein. Geadviseerd wordt het Meldingskaartterrein uitgebreid te onderzoeken, dat wil zeggen door middel van zowel booronderzoek als hoogtemetingen. Tevens dient onderzocht te worden of de huidige begrenzing op de Meldingskaart juist is. Uit archiefonderzoek zou kunnen blijken of het kerkepad (en het kerkterrein, dat veel hoger ligt) één geheel vormt met het Meldingskaartterrein en als zodanig ook voor bescherming dient te worden voorgedragen

6.4 WAARNEMING 2: ARCHIEFONDERZOEK

1. **Archis – waarnemingsnummer:** nog niet bekend
2. **Waarnemingstechniek:** IAR
3. **Datum waarneming:** 19940110
4. **Waarnemer:** TPERG
5. **Melder:** niet van toepassing
6. **Datum melding:** niet van toepassing
7. **Beschrijver:** TPERG
8. **Beschrijvingsdatum:** 19940110
9. **Maaiveld:** GRA

FB16A-5G-87

Figuur 15: Terrein 5G-87, topografisch overzicht met de plaats van de boringen.

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** het Meldingskaartterrein bestaat uit de meest westelijke rand van de dorps terp van Schalsum (Fig. 14; vergelijk Fig. 13). Volgens de bodemkaart vormt het terpterrein het middendeel van een zich in oostelijke en westelijke richting uitstrekkend terpareaal. Zowel Eekhoff als de GHPA geven een duidelijke verhoging (terp) aan, die in het midden de dorpskerk van Schalsum draagt. De HAF (1929) geeft geen verhoging aan. De hoogtemaat van 3,4 meter nabij de kerk maakt echter duidelijk dat het om een terp gaat. Op deze kaart zijn geen aanwijzingen te zien dat de terp is afgegraven. Op de GHPA en de HAF is het terrein als akker in gebruik. Eekhoff laat als enige het pad, dat ook nu nog direct langs de kerk in noordelijke richting loopt, met enige tussenruimte westelijk aan de dorpskerk voorbijgaan. Uiterlijk is het Meldingskaartterrein sinds het begin van de 19^e eeuw (1826/27) onveranderd gebleven. Alleen de huidige GPA (1979/82) deelt het Meldingskaartterrein op in een akker en een weidegedeelte. Volgens de ROB (1973) is het terrein grotendeels afgegraven. In 1987 heeft de Landinrichtingsdienst een vergunning aangevraagd om het noordelijke deel van het perceel met bomen te kunnen beplanten. Naar aanleiding van dit verzoek is vanuit de ROB de wens gekomen om voorafgaand aan de beplanting een kort waardebepalend onderzoek uit te voeren in de vorm van het graven van een proefsleuf. Op 30 november van dat jaar laat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Franekeradeel aan de Landinrichtingscommissie te Minnertsga en de Inspecteur Landinrichting te Leeuwarden weten dat zij hebben ingestemd met het verzoek om medewerking te verlenen aan het onderzoek op de terp. De Landinrichtingscommissie licht hierop (7 december 1987) de ROB in dat zij instemt met archeologisch onderzoek. Of en wanneer dit onderzoek daadwerkelijk is uitgevoerd, is uit de beschikbare correspondentie niet te achterhalen
11. **Vondsten:** -
12. **Conclusie waarneming:** ter plaatse van het Meldingskaartterrein is de terp afgegraven; in het gunstigste geval zijn de diepste niveaus van de terp (de terpzool) en de diepere ingegraven sporen nog aanwezig. Een deel van het terrein is onlangs aangetast

6.5 WAARNEMING 3: BOORONDERZOEK

1. **Archis – waarnemingsnummer:** nog niet bekend
2. **Waarnemingstechniek:** ABO
3. **Datum waarneming:** 19940209
4. **Waarnemer:** TPERG
5. **Melder:** niet van toepassing
6. **Datum melding:** niet van toepassing
7. **Beschrijver:** TPERG
8. **Beschrijvingsdatum:** 19940209
9. **Maaiveld:** GRA
10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** verspreid over het Meldingskaartterrein zijn zeven boringen gezet: vijf op het grasveld zuidelijk van de kerk, één westelijk van de kerk (op het terrein van Staatsbosbeheer) en één in het zuidelijk van het grasveld gelegen volkstuincomplex (Fig. 15; vergelijk Fig. 14.). Het beeld dat op grond van deze boorgegevens verkregen wordt, is eenduidig. Onder de bouwvoor (27–50 centimeter dik) bevindt zich in bijna alle boringen direct de natuurlijke ondergrond. Deze bestaat uit een fijn gelaagd pakket (een afwisse-

ling van zandige en kleiige lenzen). De begrenzing tussen bouwvoor en natuurlijke ondergrond is scherp tot zeer scherp. Tussen de bouwvoor en de ongestoorde ondergrond zijn in geen van de boringen ophogings- of cultuurlagen aangetroffen. In B4 bevindt zich op de natuurlijke ondergrond een 85 centimeter dik verrommeld pakket, waarin zich tot 50 centimeter beneden maaiveld nog rode baksteenfragmentjes bevinden. Ook dit verrommelde pakket wordt aan de onderzijde scherp begrensd

11. **Vondsten:** -

12. **Conclusie waarneming:** op grond van de boorgegevens kan gesteld worden dat zich op het Meldingskaartterrein geen interessante archeologische lagen (meer) bevinden. Aangenomen moet worden dat de terplagen geheel zijn verdwenen bij het afgraven van de terp. Wel bestaat de mogelijkheid dat hier en daar in de natuurlijke ondergrond diep ingegraven sporen nog voor een deel bewaard zijn. In de boringen zijn hiervoor echter geen aanwijzingen gevonden. In tegenstelling tot hetgeen naar aanleiding van de visuele inspectie werd geadviseerd, is op grond van de boorgegevens afgezien van uitgebreide hoogtemetingen

7 HET PROJECT 'BESCHERMING OP MAAT' EN HET BESTEMMINGSPLAN FRANEKERADEEL BUITENGEBIED-NOORD

7.1 INLEIDING

Het project 'Bescherming op Maat' heeft tot doel de bescherming van het Friese bodemarchief te verbeteren. Deze verbetering kan worden bewerkstelligd door een betere uitvoering van de Monumentenwet. Ook andere beschermende maatregelen moeten worden doorgevoerd, vooral wanneer terreinen nog geen monument zijn. Daarom is het voor de bescherming van archeologisch waardevolle terreinen van het grootste belang dat ze worden opgenomen in bestemmingsplannen.

7.2 BESCHERMING OP MAAT VAN HET BODEMARCHIEF

In de praktijk betekent bewaren van het bodemarchief niets anders dan beschermen tegen aantasting. Hiervoor is de Monumentenwet (1988) opgesteld. Een goed beleid van de verantwoordelijke instanties, regelmatige controle en voorlichting kunnen de uitvoering van deze wet verbeteren. Waardevolle terreinen die nog geen monument zijn, dienen deze status dan wel te krijgen. Alle meldingskaartterreinen dienen in bestemmingsplannen te worden opgenomen. Niet alleen het bestemmingsplan, maar ook andere instrumenten die bescherming kunnen bieden, zullen moeten worden toegepast, zodat de terreinen beschermd kunnen worden tegen zaken als wegeaanleg, egalisatie en diepploegen.

Toch zal het Friese bodemarchief hiermee niet volledig gered kunnen worden. De Monumentenwet en de meeste andere wetten en regelingen staan normaal agrarisch gebruik toe. Daardoor is de sluipende aantasting niet te stoppen of te voorkomen.

Het project 'Bescherming op Maat' heeft als doel niet alleen de bescherming van het Friese bodemarchief te verbeteren door middel van de Monumentenwet, bestemmingsplannen etc., maar ook mogelijkheden te vinden waarmee de sluipende aantasting kan worden gestopt. Pas dan zal er sprake zijn van een verantwoorde bescherming van het Friese bodemarchief.

Het project 'Bescherming op Maat' is gericht op het verkrijgen van de vrijwillige medewerking van eigenaars en gebruikers. De beoogde optimale bescherming van het bodemarchief is namelijk alleen dan haalbaar, wanneer eigenaars en gebruikers niet alleen via regelgevingen, maar ook vrijwillig medewerken.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de Friese archeologische monumentenzorg voor een grote beleidsmatige verandering staat. Naast de rijksoverheid zullen ook de provincie en de gemeente actief en gericht beleid moeten ontwikkelen op het gebied van de bescherming van het Friese bodemarchief. Gemeentelijke deelname aan het project 'Bescherming op Maat' en daarop volgend de opname van de archeologische terreinen in de gemeentelijke bestemmingsplannen is een belangrijke stap in de richting van het ontwikkelen van een gemeentelijke archeologische monumentenzorg. Deze deelname zal tevens het maatschappelijk draagvlak van de archeologische monumentenzorg vergroten en een positieve invloed hebben op het verkrijgen van de gezochte vrijwillige medewerking van eigenaars en gebruikers.

7.3 NIEUW VELDWERK

Voor het verbeteren van de bescherming is het nodig om te weten welke terreinen direct extra bescherming verdienen. Daarvoor moet de huidige archeologische waarde van veel terreinen opnieuw worden vastgesteld. Hiervoor is nieuw veldwerk nodig, aangezien

door RAAP is vastgesteld dat sinds het begin van de jaren '70 veel terreinen in Friesland aan ingrijpende veranderingen onderhevig zijn geweest (De Langen *et al.*, 1993a en 1993b). Daarbij komt dat een optimale bescherming van *alle* terreinen niet haalbaar is. Er zal dus aangegeven moeten worden wat de rangorde van de terreinen onderling is, zodat met betrekking tot beschermend beleid prioriteiten kunnen worden gesteld. De huidige gegevens zijn nu nog te gebrekkig om een dergelijke rangorde te kunnen vaststellen. Dus ook om deze reden is nieuw veldwerk nodig.

7.4 FRANEKERADEEL

In de gemeente Franekeradeel liggen 121 terreinen die op de archeologische Meldingskaart staan aangeduid (zie Hoofdstukken 4 en 9). Deze Meldingskaartterreinen zijn in de zeventiger jaren door of namens de ROB bezocht. De toestand waarin de terreinen toen – of in ieder geval vóór 1984 – verkeerden, vormde de basis waarop zij de status verwierven zoals deze in de toelichting op de Meldingskaart terug te vinden is. Deze kan variëren van 'bij gelegenheid voor te dragen voor bescherming ingevolge de Monumentenwet' tot 'Meldingsgebied'. Mede om procedurele redenen is een aantal terreinen sindsdien niet tot monument opgewaardeerd. In het kader van het project 'Bescherming op Maat' heeft RAAP inmiddels vastgesteld dat Franekeradeel over een zeer waardevol bodemarchief beschikt, dat evenwel sterk aan aantasting onderhevig is.

Van de 121 Meldingskaartterreinen liggen er 78 in Buitengebied-Noord. Vijftien van de 78 Meldingskaartterreinen zijn ten onrechte geheel niet of slechts gedeeltelijk aangeduid als archeologisch waardevol. Ten behoeve van de bescherming van het bodemarchief wordt geadviseerd alle Meldingskaartterreinen in het nieuwe Bestemmingsplan op te nemen en ze daarbinnen aan te duiden als 'beschermd archeologisch monument', indien het terreinen betreft die beschermd zijn ingevolge de Monumentenwet (1988), of als 'terreinen van oudheidkundige betekenis', indien het om terreinen gaat die van archeologische waarde zijn maar die geen wettelijke bescherming genieten. Hierbij moet echter aangetekend worden dat veel terreinen die in de laatste categorie vallen een dusdanig hoge archeologische waarde hebben, dat zij voor bescherming ingevolge de Monumentenwet in aanmerking komen, met andere woorden: dat zij (zo snel mogelijk) eveneens Monument dienen te worden. 37 van de 121 Meldingskaartterreinen liggen ten zuiden van het Buitengebied-Noord.

Bij het samenstellen van de Meldingskaart is indertijd een keuze gemaakt, met andere woorden niet alle archeologisch waardevolle terreinen zijn op de Meldingskaart geplaatst. In sommige gevallen heeft dat te maken gehad met het verschil tussen gemeentelijke en provinciale waarde. Zo is het mogelijk dat een stinsterrein, om maar een voorbeeld te noemen, niet op de Meldingskaart staat, maar voor de gemeentelijke geschiedenis van groot belang is. In zo'n geval verdient een dergelijk terrein extra aandacht van de gemeente en kan de gemeente er toe overgaan eveneens dit terrein in het bestemmingsplan op te nemen. Op de Ontwerp-Bestemmingsplankaart Franekeradeel Buitengebied-Noord staan enkele terreinen die niet op de Meldingskaart staan, maar die volgens RAAP wel een archeologische waarde kunnen hebben. Het betreft een aantal terreinen die zijn aangeduid als terreinen met landschappelijke waarde (zie Hoofdstuk 9). Ook deze terreinen verdienen een waardering en – in geval ze werkelijk belangrijk genoeg zijn – een zekere vorm van bescherming, bijvoorbeeld opname in het Bestemmingsplan.

Zoals in § 7.3 is aangegeven is nieuw veldwerk nodig. Onderzoek op een groot aantal van de terreinen in de gemeente Franekeradeel is, in opdracht van de provincie Friesland, in het kader van het project 'Bescherming op Maat' reeds uitgevoerd dan wel

gepland. Het betreft hier vooralsnog de meeste van de Meldingskaartterreinen die liggen in het Buitengebied-Noord. Het is aan te bevelen ook de Meldingskaartterreinen die niet op de agenda van het project 'Bescherming op Maat' staan, op korte termijn te laten herwaarderen. Er is overigens binnen het project wel ruimte om in dit gebied ook enkele andere terreinen te onderzoeken, bijvoorbeeld enkele van de genoemde terreinen van landschappelijke waarde die niet op de Meldingskaart staan.

De gegevens van de door RAAP onderzochte/nog te onderzoeken terreinen zijn van groot belang voor het Bestemmingsplan Franekeradeel Buitengebied-Noord en kunnen na overleg met de provincie Friesland ter beschikking komen van de gemeente. Voor de overdracht van de gegevens is wel een afzonderlijke rapportage nodig.

Dit geactualiseerde overzicht van de archeologische waarden in de gemeente Franekeradeel zou dan de basis kunnen vormen voor integratie van de archeologische monumentenzorg in de gemeentelijke beleidsvelden.

8 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De resultaten van vooronderzoek en veldwerk vormen de basis voor de waardering van de terreinen. In geval van terrein 5G-87 wordt geconstateerd dat de wetenschappelijke waarde van het terrein uiterst gering is. Nieuwbouw op het terrein kan niet op wetenschappelijke gronden worden afgeraden. Omdat behalve de wetenschappelijke ook de landschappelijke waarde van het terrein uiterst gering is, wordt geadviseerd het terrein van de Meldingskaart af te voeren. Mocht het Meldingskaartterrein een woonbestemming krijgen, dan is het wenselijk tijdens de uitvoering van de werkzaamheden archeologische waarnemingen te verrichten om eventuele nog aanwezige archeologische restanten te kunnen documenteren. Nieuwbouw op het terrein kan overigens wel afdoen aan de landschappelijke waarde van de naburige kerk van Schalsum met bijbehorend kerkhof. Kerk en kerkhof liggen op een terprestant dat wetenschappelijk en landschappelijk samenhangt met de terreinen 5G-83, 5G-84, 5G-85, 5G-86 en 5G-88. In geval van terrein 5G-81 wordt geconstateerd dat dit terrein zeer waarschijnlijk geen wetenschappelijke waarde heeft. Om op dit punt zekerheid te verkrijgen is nader onderzoek nodig. Geadviseerd wordt een proefsleuf te laten graven, teneinde zekerheid te verkrijgen omtrent de aard van het terrein.

In de gemeente Franekeradeel liggen 121 terreinen die op de archeologische Meldingskaart staan aangeduid. Deze Meldingskaartterreinen zijn in de zeventiger jaren door of namens de ROB bezocht. De toestand waarin de terreinen toen –of in ieder geval vóór 1984– verkeerden, vormde de basis waarop zij de status verwierven zoals deze in de toelichting op de Meldingskaart terug te vinden is. Deze kan variëren van ‘bij gelegenheid voor te dragen voor bescherming ingevolge de Monumentenwet’ tot ‘Meldingsgebied’. Mede om procedurele redenen is een aantal terreinen sindsdien niet tot monument opgewaarderd. In het kader van het project ‘Bescherming op Maat’ heeft RAAP inmiddels vastgesteld dat de gemeente Franekeradeel over een zeer waardevol bodemarchief beschikt, dat evenwel sterk aan aantasting onderhevig is. Ten behoeve van de bescherming van dit bodemarchief wordt geadviseerd de Meldingskaartterreinen op te nemen in bestemmingsplannen (waaronder het nieuwe, in ontwerp zijnde, Bestemmingsplan Franekeradeel Buitengebied-Noord) en ze daarbinnen aan te duiden als ‘beschermd archeologisch monument’, indien het terreinen betreft die beschermd zijn ingevolge de Monumentenwet (1988), of als ‘terreinen van oudheidkundige betekenis’, indien het om terreinen gaat die van archeologische waarde zijn maar die geen wettelijke bescherming genieten. Hierbij moet echter aangetekend worden dat veel terreinen die in de laatste categorie vallen een dusdanig hoge archeologische waarde hebben, dat zij voor bescherming ingevolge de Monumentenwet in aanmerking komen, met andere woorden: dat zij (zo snel mogelijk) eveneens Monument dienen te worden.

Eveneens is door RAAP vastgesteld dat sinds het begin van de jaren '70 veel terreinen in Friesland aan ingrijpende veranderingen onderhevig zijn geweest en dat de bescherming van het Friese bodemarchief verbeterd dient te worden. Om deze redenen is het nodig de huidige staat van de terreinen in kaart te brengen (De Langen *et al.*, 1993a en 1993b). Op een groot aantal van de terreinen in de gemeente Franekeradeel is in opdracht van de provincie Friesland in het kader van het project ‘Bescherming op Maat’ reeds onderzoek uitgevoerd dan wel gepland. De gegevens van deze terreinen zijn van groot belang bij het opstellen van bestemmingsplannen en kunnen na overleg met de provincie Friesland ter beschikking komen van de gemeente. Voor de overdracht van de gegevens is wel een afzonderlijke rapportage nodig. Het is aan te bevelen ook de overige van de terreinen die op de archeologische Meldingskaart staan op korte termijn te laten herwaarderen in het

kader van het project 'Bescherming op Maat'. Naast de terreinen die op de Meldingskaart staan, liggen er nog meer terreinen in de gemeente Franekeradeel die van archeologisch belang kunnen zijn. Ook deze terreinen verdienen een waardering en –in geval ze werkelijk belangrijk genoeg zijn– een zekere vorm van bescherming, bijvoorbeeld opname in het Bestemmingsplan. Dit geactualiseerde overzicht van de archeologische waarden in de gemeente Franekeradeel zou dan de basis kunnen vormen voor integratie van de archeologische monumentenzorg in de gemeentelijke beleidsvelden.

9 CATALOGUS

9.1 TOELICHTING OP DE CATALOGUS

9.1.1 *Inleiding*

In de catalogus zijn alle terreinen opgenomen die op de ontwerp-Bestemmingsplankaart Franekeradeel Buitengebied-Noord staan vermeld als archeologisch waardevol en/of Meldingskaartterrein zijn. In totaal gaat het om 78 terreinen. Ook zijn de Meldingskaartterreinen die in het Buitengebied-Zuid liggen opgenomen (37 terreinen). Eén kloosterterrein en twee stinsterreinen zijn ook terpen. Deze terreinen komen twee maal in de catalogus voor. Dit brengt het totaal aantal catalogusnummers op 118. Hierbij moet worden aangetekend dat de terreinen die op de ontwerp-Bestemmingsplankaart staan vermeld als terreinen met landschappelijke waarde en waarvan RAAP aanneemt dat ze tevens een archeologische waarde kunnen hebben, nog niet in de catalogus zijn opgenomen.

Aan elk afzonderlijk terrein is één catalogusnummer gewijd. De catalogusnummers worden per groep gepresenteerd. Binnen iedere groep wordt de volgorde van de Meldingskaart aangehouden. Nieuwe terreinen sluiten de rij.

Na afloop van het veldwerk en archief/bureau-onderzoek zullen per catalogusnummer alle door RAAP verzamelde gegevens worden gepresenteerd die van belang zijn voor de waardering en eventuele bescherming van het desbetreffende terrein. In dit stadium van onderzoek kan vanzelfsprekend nog geen volledige catalogus worden gegeven. Volstaan wordt met het geven van enkele algemene gegevens, zoals het objectnummer, huidige status en ligging.

9.1.2 *Algemene rubrieken*

Voor de algemene beschrijving van het terrein staan 21 rubrieken open.

1. **Objectnummer:** dit is het nummer dat het object heeft op de Meldingskaart van de ROB/provincie-Friesland. Dit nummer bestaat uit het kaartbladnummer gevolgd door het ondernummer (bijv. 5G-63). De ondernummering is per kaartblad doorgevoerd. In enkele gevallen zijn Meldingskaartnummers door RAAP opgesplitst. Deze opsplitsing is nodig wanneer een Meldingskaartterrein uit verschillende, duidelijk van elkaar gescheiden gebieden (één of meer percelen) bestaat. In dat geval is een onderverdeling in Romeinse cijfers doorgevoerd (bijv. 5G-72I/II). Wanneer één terrein uit meer eenheden/vindplaatsen bestaat, is een alfabetische onderverdeling gemaakt (bijv. 5G-71A/B/C). De terreinen die nog geen officieel Meldingskaartnummer hebben, zijn per kaartblad alfabetisch genummerd. Hun objectnummer bestaat uit het kaartbladnummer en een letter (bijv. 10F-A).
2. **Huidige status:** dit is de huidige status van het terrein volgens de toelichting op de Meldingskaart van 1984. De volgende afkortingen worden hiervoor gebruikt: M: beschermd ingevolge de Monumentenwet; (M): bij gelegenheid voor te dragen voor bescherming ingevolge de Monumentenwet; ch: aanvullende cultuurhistorische betekenis; cl: aanvullende cultuurlandschappelijke betekenis; Z: ter plaatse zichtbaar. Bij afwezigheid van een toelichting wordt ingevuld: Meldingsgebied. Wanneer het objectnummer niet op de Meldingskaart staat, wordt ingevuld: niet van toepassing.

3. **Kaartblad:** kaartbladnummer van de topografische kaart schaal 1:25.000 (nieuwe versie van de Topografische Dienst, 1991). Het kaartbladnummer bestaat altijd uit een getal en een letter (bijv. 10F).
4. **Coördinaten:** geeft de coördinaten van (het centrum van) het (Meldingskaart)terrein. Wanneer een aanpassing van de begrenzing van het terrein nodig blijkt, volgt hierover een opmerking en worden tevens de nieuwe coördinaten gegeven. De coördinaten worden gegeven in kilometer-eenheden met de mogelijkheid om achter de komma de coördinaten tot op de meter nauwkeurig te bepalen. De lokatie van een terrein wordt zo nauwkeurig mogelijk bepaald.
5. **Figuren in deze publikatie:** genoemd worden de nummers van de kaarten waarop het terrein staat aangegeven en de andere figuren die betrekking hebben op het terrein. Dit kunnen zijn:
 - A. overzichtskaarten van de onderzochte terreinen en/of van de groep waartoe het terrein behoort;
 - B. kaarten waarop de directe omgeving wordt afgebeeld. Dergelijke kaarten worden gepresenteerd in geval van samenhang met andere terreinen. De schaal van deze kaarten is 1:10.000;
 - C. kaarten op perceelsniveau. Hierop kunnen staan: 1. de omvang van het Meldingskaartterrein; 2. de omvang van het onderzochte gebied met de huidige perceelsgrenzen in en/of langs het onderzochte terrein; 3. de huidige en voormalige perceelsgrenzen en bebouwing binnen en/of langs het onderzochte gebied; en/of 4. de hoogtelijnenkaart van het onderzochte gebied (of een deel ervan). De schaal van deze kaarten is 1:5.000;
 - D. een hoogtelijnenkaart van het onderzochte gebied (of een deel ervan) met de boorlokaties;
 - E. een driedimensionale weergave van het onderzochte gebied (of een deel ervan);
 - F. een kaart met de boorlokaties. Een dergelijke kaart wordt gepresenteerd bij afwezigheid van een hoogtelijnenkaart;
 - G. kaarten/figuren die betrekking hebben op de diverse waarnemingen.
6. **Gemeente:** genoemd wordt de gemeente waarin het terrein ligt. Voor de bepaling van de grenzen en de naam van de gemeente wordt de provinciale kaart van de gemeentelijke indeling (1992) aangehouden. Wanneer de officiële naam Fries is, wordt tussen haakjes de Nederlandse naam vermeld (en andersom). Ten behoeve van vergelijking met ouder onderzoek wordt, indien afwijkend van de huidige, tevens de naam van de oude gemeente (rond 1900) en, indien afwijkend van deze oude gemeente, de naam van de oude grietenij (volgens Eekhoff) genoemd.
7. **Plaats:** genoemd wordt de plaats waarin of waarbij het terrein ligt. De plaatsnaam moet voorkomen op de provinciale kaart van de gemeentelijke indeling (1992); dit zijn de plaatsen met een eigen netnummer. Wanneer de officiële naam Fries is, wordt tussen haakjes de Nederlandse naam vermeld (en andersom).
8. **Toponiem:** genoemd wordt het dorpsgebied waarbinnen het terrein ligt (indien de naam ervan afwijkt van de opgegeven plaatsnaam), de toponiemen volgens de GPA en de historische kaarten en die welke tijdens veldwerk worden verzameld. De officiële namen zijn die volgens de tweetalige kaart van Friesland schaal 1:100.000 (ANWB, 1993). Wanneer de officiële namen in het Fries zijn weergegeven, worden tussen haakjes de Nederlandse namen vermeld (en andersom).

9. **Concordantie:** hier wordt vermeld of het terrein in de terpenboeken van het Fries Museum een eigen inventarisnummer heeft gekregen en/of op een kaart, in een lijst of een overzichtswerk voorkomt. Het inventarisnummer wordt voorafgegaan door de afkorting: Invnr., eventueel gevolgd door 'vnrs.' (volnummers). Naar de volgende kaarten kan worden verwezen: Schotanus-Halma, 1718; Eekhof, 1849-1859; Boeles/Wiersma, 1951 en Halbertsma, 1963. Tevens kunnen terreinen (met name terpen) voorkomen op ongepubliceerde lijsten van Wiersma, 1905; Idem, 1906a; Idem, 1906b en Halbertsma, 1944. In deze gevallen wordt de concordantie van Volkers (1992) gevolgd, die overigens eveneens in de concordantie wordt genoemd.
10. **Geomorfologie:** hier worden de geomorfologische omstandigheden op/rond het terrein vermeld. Volgens tabel 5 van ARCHIS is een aanduiding in de volgende 6 velden mogelijk: dal/dalvormige laagte (DXX); glooiing (GXX); laagte (LXX); rug (RXX); vlakte (VXX); onbekend (XXX). Binnen elk van de velden is een preciezer aanduiding mogelijk (zie hiervoor de ARCHIS-tabel).
11. **Bodemtype:** betreft het bodemtype van het terrein en directe omgeving zoals aangegeven op de bodemkaart van het Staring Centrum (voorheen STIBOKA) 1:50.000. In deze catalogus zijn de volgende afkortingen gebruikt:
- voor de tochteerdgronden:
 - pMo50 (zavel)
 - voor de kalkrijke leek-/woudeerdgronden:
 - pMn55A (zavel, profielverloop 5)
 - pMn85A (klei, profielverloop 5)
 - voor de kalkarme leek-/woudeerdgronden:
 - pMn85C (klei, profielverloop 5)
 - voor de kalkrijke nesvaaggronden:
 - Mo10A (lichte zavel)
 - voor de kalkrijke poldervaaggronden:
 - Mn15A (lichte zavel, profielverloop 5)
 - Mn25A (zwarte zavel, profielverloop 5)
 - Mn35A (lichte klei, profielverloop 5)
 - Mn45A (zwarte klei, profielverloop 5)
 - voor de kalkarme poldervaaggronden:
 - Mn15C (lichte zavel, profielverloop 5)
 - Mn25C (zwarte zavel, profielverloop 5)
 - Mn85C (klei, profielverloop 5)
 - voor de kalkarme, knippige poldervaaggronden:
 - gMn83C (klei, profielverloop 3)
 - gMn15C (lichte zavel, profielverloop 5)
 - gMn25C (zwarte zavel, profielverloop 5)
 - gMn85C (klei, profielverloop 5)
 - voor de kalkarme, knippoldervaaggronden:
 - kMn43C (zwarte klei, profielverloop 3)
- T oude bewoningsplaats (terpen).
- b..... : kruinige percelen (als toevoeging voor een bodemtype).

12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** betreft het voorkomen (bijv. opvallende verhoging) en de ligging van het terrein in de directe omgeving (bijv. op langgestrekte rug). Dient tevens ter vermelding van opvallende kenmerken van het landschap die relevant zijn voor de waarde van het object (bijv. opvallend slootpatroon).
13. **NAP-hoogte:** hier wordt de NAP-hoogte van het maaiveld (op de top van het terrein gemeten) aangegeven.
14. **Maaiveld:** (vgl. ARCHIS-tabel 6: Maaiveld) betreft het grondgebruik op het terrein. In deze catalogus komen de volgende typen landgebruik voor: akkerbouw/tuinbouw (AKK); bebouwing/erf/weg/kerkhof (BEB); boomgaard (BOO); bos (BOS); grasland/weideland (GRA); heide (HEI), sloot(kant)/oever (SLO) en onbekend (XXX).
15. **Type terrein:** (vgl. ARCHIS-tabel 9: Complextype; CAA: type monument) geeft aan welke functie het terrein heeft vervuld. De volgende hoofdfuncties worden onderscheiden: depot (DEPO); economie (E), begraving (B), infrastructureel werk (I), nederzetting (N), religie (R), versterking (V) en onbekend (XXX). In deze catalogus zijn de volgende functies als volgt afgekort: huisplaats (NHP); huisterp (NHT); terp (NT); stins (NVB); klooster (RKLO); NHV (nederzetting, huisplaats, verhoogd).
16. **Datering terrein:** onder dit punt wordt de ouderdom van het terrein met een periode aangegeven. De datering van het terrein wordt afgeleid van het vondstmateriaal, landschappelijke ligging en/of historische bronnen. In navolging van ARCHIS (ARCHIS, tabel 13) worden in deze catalogus de volgende perioden onderscheiden:
Paleolithicum: tot 8.800 voor Chr.	(PALEO)
Paleolithicum vroeg: tot 300.000 C14	(PALEOV)
Paleolithicum midden: 300.000-35.000 C14	(PALEOM)
Paleolithicum laat: 35.000 C14-8.800 voor Chr.	(PALEOL)
Paleolithicum laat A: 35.000-18.000 C14	(PALEOLA)
Paleolithicum laat B: 18.000 C14-8.800 voor Chr.	(PALEOLB)
Mesolithicum: 8.800-4.900 voor Chr.	(MESO)
Mesolithicum vroeg: 8.800-7.100 voor Chr.	(MESOV)
Mesolithicum midden: 7.100-6.450 voor Chr.	(MESOM)
Mesolithicum laat: 6.450-4.900 voor Chr.	(MESOL)
Neolithicum: 5.300-2.000 voor Chr.	(NEO)
Neolithicum vroeg: 5.300-4.200 voor Chr.	(NEOV)
Neolithicum vroeg A: 5.300-4.900 voor Chr.	(NEOVA)
Neolithicum vroeg B: 4.900-4.200 voor Chr.	(NEOV B)
Neolithicum midden: 4.200-2.850 voor Chr.	(NEOM)
Neolithicum midden A: 4.200-3.400 voor Chr.	(NEOMA)
Neolithicum midden B: 3.400-2.850 voor Chr.	(NEOMB)
Neolithicum laat: 2.850-2.000 voor Chr.	(NEOL)
Neolithicum laat A: 2.850-2.450 voor Chr.	(NEOLA)
Neolithicum laat B: 2.450-2.000 voor Chr.	(NEOLB)
Bronstijd: 2.000-800 voor Chr.	(BRONS)
Bronstijd vroeg: 2.000-1.800 voor Chr.	(BRONSV)

Bronstijd midden: 1.800-1.100 voor Chr.	(BRONSM)
Bronstijd midden A: 1.800-1.500 voor Chr.	(BRON SMA)
Bronstijd midden B 1.500-1.100 voor Chr.	(BRON SMB)
Bronstijd laat: 1.100-800 voor Chr.	(BRON SL)
IJzertijd: 800-12 voor Chr.	(IJZ)
IJzertijd vroeg: 800-500 voor Chr.	(IJZ V)
IJzertijd midden: 500-250 voor Chr.	(IJZ M)
IJzertijd laat: 250-12 voor Chr.	(IJZ L)
Romeinse tijd: 12 voor Chr.-450 na Chr.	(ROM)
Romeinse tijd vroeg: 12 voor Chr.-70 na Chr.	(ROM V)
Romeinse tijd vroeg A: 12 voor Chr.-25 na Chr.	(ROM VA)
Romeinse tijd vroeg B: 25-70 na Chr.	(ROM VB)
Romeinse tijd midden: 70-270 na Chr.	(ROM M)
Romeinse tijd midden A: 70-150 na Chr.	(ROM MA)
Romeinse tijd midden B: 150-270 na Chr.	(ROM MB)
Romeinse tijd laat: 270-450 na Chr.	(ROM L)
Romeinse tijd laat A: 270-350 na Chr.	(ROM LA)
Romeinse tijd laat B: 350-450 na Chr.	(ROM LB)
Middeleeuwen: 450-1.500 na Chr.	(XME)
Middeleeuwen vroeg: 450-1.050 na Chr.	(VME)
Middeleeuwen vroeg A: 450-525 na Chr.	(VME A)
Middeleeuwen vroeg B: 525-725 na Chr.	(VME B)
Middeleeuwen vroeg C: 725-900 na Chr.	(VME C)
Middeleeuwen vroeg D: 900-1.050 na Chr.	(VME D)
Middeleeuwen laat: 1.050-1.500 na Chr.	(LME)
Middeleeuwen laat A: 1.050-1.250 na Chr.	(LME A)
Middeleeuwen laat B 1.250-1.500 na Chr.	(LME B)
Onbekend	(XXX)

17. **Omvang archeologisch niveau:** geeft een indicatie van de omvang (lengte en breedte in meters).
18. **Algemene beschrijving:** betreft de interpretatie van de archeologische kennis van het terrein.
19. **Bedreiging:** hier worden de potentiële factoren vermeld, die tot verstering van het terrein leiden. Bijvoorbeeld: egalisatie, grondverzet, verzuring, ploegen, diepwoelen, begroeiing, afplaggen, grondwaterpeilverlaging, drainage, etcetera.
20. **Voorgestelde bestemming:** betreft de bestemming van het terrein zoals deze geadviseerd wordt door RAAP. De volgende bestemmingen komen voor: status I (monument), status II (Meldingsgebied), status III (attentiegebied) en 'geen bestemming'.
21. **Omvang te beschermen terrein:** dit wordt aangegeven met een figuurnummer. In deze figuur op perceelsniveau (schaal 1:5.000) wordt het te beschermen gebied gearceerd weergegeven.
22. **Literatuur:** in deze rubriek kan worden verwezen naar rapporten, artikelen en/of boeken die van belang zijn voor de waardering van het terrein.

9.1.3 Waarnemingen

Per waarneming staan er 15 rubrieken open.

1. Archis - waarnemingsnummer:

2. Waarnemingstechniek: (vgl. ARCHIS-tabel 4: verwerving) de volgende soorten waarnemingstechnieken kunnen onderscheiden worden:

1. archeologisch: boring - stratigrafisch onderzoek (ABO);
2. archeologisch: boring - biologisch onderzoek (ABB);
3. archeologisch: inspectie (AIN);
4. archeologisch: onbepaald (AXX);
5. archeologisch: opgraving (AOP);
6. archeologisch: veldkartering (AKA);
7. archeologisch: veldkartering - metaaldetectie- (AKM);
8. archeologisch: weerstandsmeting (AWE);
9. indirect: archief (IAR);
10. indirect: collectie (ICO);
11. indirect: hoogtemeting (IHO);
12. indirect: interview (IIN);
13. indirect: onbepaald (IXX);
14. indirect: ruimtelijke ordening (IRO);
15. niet-archeologisch: graafwerk (NGR);
16. niet-archeologisch: onbepaald (NXX);
17. onbekend (XXX).

NB: waarnemingstechnieken 2, 7, 8, 11, 12 en 14 zijn aan de ARCHIS-tabel toegevoegd!

3. **Datum waarneming:** wordt in de volgorde jaar-maand-dag aangeduid. Bijvoorbeeld 19931029. Indien de precieze datum niet bekend is wordt er bij maand en/of dag '00' ingevuld.
4. **Waarnemer:** wordt aangeduid aan de hand van ARCHIS-tabel 3
5. **Melder:** gegevens over de melder. Dit is de contactpersoon tussen de waarnemer en beschrijver.
6. **Datum melding:** zie punt 3
7. **Beschrijver:** wordt aangeduid aan de hand van ARCHIS-tabel 3. De beschrijver is diegene die de waarneming beschrijft.
8. **Beschrijvingsdatum:** zie punt 3
9. **Maaiveld:** (vgl. ARCHIS-tabel 6: Maaiveld) betreft de toestand van het maaiveld ten tijde en ter plekke van de waarneming. Deze rubriek vervalt wanneer het grondgebruik gelijk is aan het grondgebruik zoals ingevuld in de algemene rubriek, punt 14 (zie aldaar).

10. **Algemene beschrijving van de waarneming:** hier wordt een waarnemingsverslag gepresenteerd. Allereerst wordt de werkwijze beschreven. Vervolgens komen de gegevens aan bod die tijdens de waarneming zijn verzameld en die relevant zijn voor de bepaling van de archeologische waarde en de eventuele bescherming van het terrein. De gegevens kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de ligging en ontwikkeling van het terrein (historisch onderzoek), de stratigrafie (booronderzoek), vondstverspreiding (veldkartering), etc.
11. **Vondsten:** per cultuur: aantal, toestand, materiaal, type, datering.
12. **Conclusie waarneming:** hier wordt in het kort die informatie vermeld, welke de waarneming heeft opgeleverd over de (archeologische) waarde van het terrein en de bescherming daarvan.

9.2 CATALOGUS

9.2.1 Groep 08 (kloosters)

Catalogusnummer 1

1. **Objectnummer:** 5G-37
2. **Huidige status:** M - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.139/582.817
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Oosterbierum (Easterbierrum)
8. **Toponiem:** Lidlum, Johanna Carolina (GHPA), Lidlum - Voormalig Klooster (Eekhoff), Mariëndal - Muntsewei (ROB)
9. **Concordantie:** *invnr.:* 75, vnrs. 1; *Eekhoff:* Lidlum, voormalig klooster; *Halbertsma:* Lidlum; *Volkers:* 264; *Wiersma:* 186, Lidlum
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan de zuidzijde begrensd door gMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT + RKLO
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 2

1. **Objectnummer:** 5G-50
2. **Huidige status:** M
3. **Kaartblad:** 5G

4. Coördinaten: 167.273/582.874
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Tzummarum (Tsjummearum)
8. Toponiem: Bethanië (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte: +0,58 m
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: RKLO
16. Datering terrein: 15^e eeuw
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.2 Groep 09 (stinsen)

Catalogusnummer 3

1. Objectnummer: 5G-14
2. Huidige status: M - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.664/584.732
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Firdgum (Furdgum)
8. Toponiem: Jelgersma (MK, Schotanus, Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, omgeven door bMn15C, aan de zuidwestzijde begrensd door T
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK + BEB + GRA
15. Type terrein: NVB
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 64-701

Catalogusnummer 4

1. **Objectnummer:** 5G-34
2. **Huidige status:** M - Z - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.076/583.126
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Roordama (MK), Roordama of de Boschplaats (Eekhoff)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** licht bollend perceel, aan zuidoost en zuidwestzijde nog fraai omsloten door met bomen begroeide singel. Mogelijk is aan de noordoostzijde nog een klein restant van deze singel achter de boerderij bewaard gebleven
13. **NAP-hoogte:** +1,29 m
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NVB
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 5

1. **Objectnummer:** 5G-42
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 161.847/582.634
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Sexbierum (Seisbierrum)
8. **Toponiem:** Ottemaleane (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NVB
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**

21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 6

1. Objectnummer: 5G-44
2. Huidige status: M - ch
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 160.910/581.630
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Sexbierum (Seisbierrum)
8. Toponiem: Liauckmastate (MK), Martena en Ljaukema (Schotanus), Martena of Ljaukema (Eekhoff), Lieuwma(?)State (GHPA), Lianckma (HAF), Liauckmastate (TK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: bMn15C, aan de noordzijde begrensd door Mn15A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: BEB + GRA
15. Type terrein: NVB
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 7

1. Objectnummer: 5G-49
2. Huidige status: M - ch
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 161.708/580.262
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Sexbierum (Seisbierrum)
8. Toponiem: Groot Juckema (MK, Eekhoff, HAF, TK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: gMn25C, aan de noord- en zuidzijde begrensd door gMn15C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: BEB + GRA
15. Type terrein: NVB
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:

18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 8

1. Objectnummer: 5G-56
2. Huidige status: (M) - ch
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.219/580.826
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Boer
8. Toponiem: Elgersmastate (MK, TK), Elgersma (Schotanus, GHPA), Elgersma of Humalda (Eekhoff), ELgersma State (HAF)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: Mn15C, aan de noordzijde begrensd door T, aan de zuidzijde door gMn15C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: BEB + GRA
15. Type terrein: NVB
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 9

1. Objectnummer: 5G-121
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.725/575.123
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Hottinga (Holprijp) (MK), Hottinga (Schotanus, Eekhoff), Hottinga State (HAF)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de noordzijde begrensd door Mn25A, aan de zuidzijde door Mn85C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:

13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA + BEB
15. **Type terrein:** NVB
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

9.2.3 *Groep 13*

Catalogusnummer 10

1. **Objectnummer:** 5G-01
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.059/584.461
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Sytingastate (MK, TK), Sijtinga State (HAF)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, aan de westzijde begrensd door Mn25A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** BEB
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 11

1. **Objectnummer:** 5G-02
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.745/584.893
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Hoarnestreek/Sineadaweg (MK), Wijtsma (Eekhoff)
9. **Concordantie:** -

10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** bMn15C, aan de noordzijde begrensd door Mn15A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** BEB
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 12

1. **Objectnummer:** 5G-03
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.463/585.310
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Hoarnestreek (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** bMn15C, aan de noordzijde begrensd door Mn15A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 13

1. **Objectnummer:** 5G-04
2. **Huidige status:** ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.509/585.344
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Hoarnestreek (MK)

9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** bMn15C, aan de noordzijde begrensd door Mn15A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 14

1. **Objectnummer:** 5G-05
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 166.178/585.576
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Firdgum (Furdgum)
8. **Toponiem:** Hoarnestreek-Camstraweg (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** bMn15C, aan de noordzijde begrensd door Mn15A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 15

1. **Objectnummer:** 5G-43
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 161.202/582.202
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Sexbierum (Seisbierrum)

8. **Toponiem:** Vredenoord (MK, HAF, TK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** noorddeel Mn15A, zuiddeel bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

9.2.4 Groep 14A

Catalogusnummer 16

1. **Objectnummer:** 5G-47
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 160.985/580.990
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Pietersbierum (Pitersbierrum)
8. **Toponiem:** Hottinga (Eekhoff)
9. **Concordantie:** *invnr.:* 76 (3), vnrs. 5; *Eekhoff:* Pietersbierum; *Halbertsma:* Pietersbierum; *Volkers:* 266, 268; *Wiersma:* 176, Pietersbierum
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, aan noordzijde begrensd door bMn15C, aan de zuidzijde door bgMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:** +3,22 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 17

1. Objectnummer: 5G-48
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 160.407/580.486
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Pietersbierum (Pitersbierrum)
8. Toponiem: Hearewei (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: bMn15C, aan de zuidzijde door (b)gMn15C begrensd
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: lichte, langerekte verhoging, die zijn vervolg lijkt te hebben in een oostelijk gelegen rug
13. NAP-hoogte: +1,29 m
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NHT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.5 Groep 14B

Catalogusnummer 18

1. Objectnummer: 5G-30
2. Huidige status: M - ch -cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.577/583.936
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Tzummarum (Tsjummearum)
8. Toponiem: Zwaardeburen (MK), Swaarde Buren (Schotanus), Zwaarde-Buren (Eekhoff)
9. Concordantie: *invnr.*: 246, vnrs. 15; *Eekhoff*: Zwaarde-buren; *Halbertsma*: Swaardeburen; *Volkers*: 504; *Wiersma*: 193, Zwaardeburen
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: bMn15C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: heden is het terrein als een duidelijke verhoging direct vanaf de weg zichtbaar. Het is onderdeel van een boomgaard. Op de lokatie van de voormalige gebouwen ligt aan het oppervlak veel puin. De hoeveelheid puin neemt naar de flanken van de verhoging af
13. NAP-hoogte: +1,89 m
14. Maaiveld: BOO
15. Type terrein: NT + GVI

16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp. 71-79

Catalogusnummer 19

1. Objectnummer: 5G-31
2. Huidige status: M - ch -cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.340/583.706
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Tzummarum (Tsjummearum)
8. Toponiem: Sixma-N (MK), Sixma (Schotanus, Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: bMn15C, aan de noordwestzijde begrensd door T
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte: +1,76 m
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 63-64. *H. Halbertsma*: B.R.O.B. III-3, 1952, p.49

Catalogusnummer 20

1. Objectnummer: 5G-32
2. Huidige status: M - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.294/583.818
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Tzummarum (Tsjummearum)
8. Toponiem: Sixma-Z (MK), Sixma (Schotanus, Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:

11. **Bodemtype:** bMn15C, aan de westzijde begrensd door T
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:** +1,58 m
14. **Maaiveld:** AKK (begin 1993), GRA (eind 1993)
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:** *H. Halbertsma:* 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 63-64. *H. Halbertsma:* B.R.O.B. III-3, 1952, p.49

Catalogusnummer 21

1. **Objectnummer:** 5G-35
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.002/583.210
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Westerbuorren (MK), Roordamaleane (ROB)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** oostdeel T, westdeel bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA⁻
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 22

1. **Objectnummer:** 5G-36
2. **Huidige status:** (M) - M - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.630/583.089 en 164.810/583.122
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)

8. **Toponiem:** Monniketerp (MK), Monnik terp (Eekhoff)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 248, vnrs. 1; *Eekhoff*: Monnik terp; *Halbertsma*: Monniketerp; *Volkers*: 506; *Wiersma*: 187
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:** +2,06 m
14. **Maaiveld:** GRA + AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:** *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 60-63. *G. Elzinga*: Archeologisch Nieuws, februari, maart, november 1961 en februari 1962

Catalogusnummer 23

1. **Objectnummer:** 5G-37
2. **Huidige status:** M - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.139/582.817
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Oosterbierum (Easterbierrum)
8. **Toponiem:** Lidlum (MK, Schotanus, HAF), Lidlum - Voormalig Klooster (Eekhoff), Johanna Carolina (GHPA), Mariëndal (ROB)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 75, vnrs. 1; *Eekhoff*: Lidlum, voormalig klooster; *Halbertsma*: Lidlum; *Volkers*: 264; *Wiersma*: 186, Lidlum
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan de zuidzijde begrensd door gMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT + RKLO
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

9.2.6 Groep 14C

Catalogusnummer 24

1. **Objectnummer:** 5G-14
2. **Huidige status:** M - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 166.664/584.732
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Firdgum (Furdgum)
8. **Toponiem:** Jelgersma (MK, Schotanus, Eekhoff)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan de zuidwestzijde begrensd door T
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK + BEB + GRA
15. **Type terrein:** NT + NVB
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:** *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 64-70

Catalogusnummer 25

1. **Objectnummer:** 5G-15
2. **Huidige status:** ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 166.672/584.601
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Firdgum (Furdgum)
8. **Toponiem:** Jelgersma (Schotanus, Eekhoff)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan de westzijde begrensd door T
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**

20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 64-70

Catalogusnummer 26

1. Objectnummer: 5G-16
2. Huidige status: M - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.515/584.648
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Firdgum (Furdgum)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, omgeven door bMn15C, aan de oostzijde begrensd door T
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte: +2,42 m
14. Maaiveld: GRA + BEB
15. Type terrein: NT + RKER + GVIK
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy, 1955. pp 64-70

Catalogusnummer 27

1. Objectnummer: 5G-17
2. Huidige status: M - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.251/584.555
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Firdgum (Furdgum)
8. Toponiem: Hearewei (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, omgeven door bMn15C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte: +2,42 m
14. Maaiveld: AKK

15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: *H. Halbertsma*: 'Barradeels oudste historie' in *Barradeel: Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy*, 1955. pp 64-70

Catalogusnummer 28

1. Objectnummer: 5G-18
2. Huidige status: M - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.997/584.477
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Firdgum (Furdgum)
8. Toponiem: Hearewei (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: bMn15C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte: +1,82 m
14. Maaiveld: AKK + BEB
15. Type terrein: NHT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 29

1. Objectnummer: 5G-19
2. Huidige status: Z - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.491/584.375
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. Plaats: Tzummarum (Tsjummearum)
8. Toponiem: Hearewei (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, omgeven door bMn15C

12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 30

1. **Objectnummer:** 5G-20
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.611/584.074
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Zwaardeburen (HAF)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 31

1. **Objectnummer:** 5G-21
2. **Huidige status:** M - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.294/584.040
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Tzummarum (Tsjummearum)
8. **Toponiem:** Zwaardeburen (MK, HAF), Sinaedaweg (ROB)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**

11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK + GRA + BEB
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 32

1. **Objectnummer:** 5G-38
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 163.694/583.308
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Oosterbierum (Easterbierrum)
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan de westzijde begrensd door T
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 33

1. **Objectnummer:** 5G-40
2. **Huidige status:** M - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 163.043/583.081
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Oosterbierum (Easterbierrum)
8. **Toponiem:** Heardastate (MK, TK), Haarda (Schotanus), Haarda (Eekhoff)
9. **Concordantie:** -

10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan de noordzijde door Mn15C, aan de noordoostzijde begrensd door T
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 34

1. **Objectnummer:** 5G-41
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 162.309/582.707
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Oosterbierum (Easterbierrum)
8. **Toponiem:** Ottemaleane (MK), (Eekhoff: Jan Gerrits-Laan)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VKW (RKW ?)
11. **Bodemtype:** bMn15C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** goed waarneembare verhoging op een duidelijk in het landschap herkenbare oost-west verlopende rug, die zich aan weerszijden van het Meldingskaartterrein voortzet
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NHV
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

9.2.7 *Groep 15A*

Catalogusnummer 35

1. **Objectnummer:** 5G-67
2. **Huidige status:** M - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G

4. **Coördinaten:** 162.499/579.320
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Wijnaldum (Winaam)
8. **Toponiem:** Voorrijp (MK) (Foarryp)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** Mo10A, aan oost- en westzijde begrensd door gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** kleine duidelijke verhoging, zuidhelling zacht glooiend, noordhelling vertoont een sterker verval (ooit lag hier een duidelijke steilkant), aan noordzijde begrensd door de Ried
13. **NAP-hoogte:** +0,89 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 36

1. **Objectnummer:** 5G-68
2. **Huidige status:** M - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 162.280/579.214
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Barradeel
7. **Plaats:** Wijnaldum (Winaam)
8. **Toponiem:** Voorrijp (MK) (Foarryp)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door gMn25C, aan de zuidoostzijde aangetipt door gMn15C, aan de westzijde door bgMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijke verhoging in een verder vlak en laaggelegen landschap (kweldervlakte), lijkt op een rug te liggen, die zich in zuidoostelijke richting voortzet
13. **NAP-hoogte:** +0,82 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:** Groep 15B

Catalogusnummer 37

1. Objectnummer: 5G-60
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.267/580.221
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Dongjum (Doanjum)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, omgeven door (p)Mn15C en aan de noordzijde begrensd door pMn55A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: duidelijke verhoging, aan zuid- en westzijde door steilkant begrensd. Aan westzijde is deze ontstaan bij de aanleg van het tracé voor de voormalige stoomtrein. Afgegraven, laaggelegen zuiddeel in gebruik als ijsbaan. Aan noordzijde begrensd door laaggelegen kweldervlakte, aan zuidzijde liggen kruinige percelen
13. NAP-hoogte: +2,12 m
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 38

1. Objectnummer: 5G-61
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.149/580.172
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Dongjum (Doanjum)
8. Toponiem: Hovensreed (MK, TK), Heringa (boerderij, Eekhoff)
9. Concordantie: *invnr.*: 67, vnrs. 1 (6); *Eekhoff*: Heringa; *Halbertsma*: Heringa; *Volkers*: 226; *Wiersma*: 211
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, omgeven door (b)Mn15C, aan de noordzijde begrensd door pMn55A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: duidelijke verhoging, noordoostkwadrant afgegraven, aan oostzijde begrensd door steilkant (tracé van voormalige stoomtrein), aan noordzijde begrensd door laaggelegen kweldervlakte, aan zuidzijde liggen kruinige percelen
13. NAP-hoogte: +2,29 m

14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 39

1. Objectnummer: 5G-63
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 164.773/580.153
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Dongjum (Doanjum)
8. Toponiem: Hovensreed (MK, TK), Frittema (boerderij, Eekhoff)
9. Concordantie: *invnr.*: 67, vnrs. 1 (5); *Eekhoff, Halbertsma; Volkers*: 512; *Wiersma*: 208
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, omgeven door Mn15C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: twee duidelijke verhogingen, waarvan de westelijke zich in zuidelijke richting onder en voorbij de weg voortzet, aan noordzijde begrensd door de laaggelegen kweldervlakte
13. NAP-hoogte: +1,62 m
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 40

1. Objectnummer: 5G-64
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 164.556/580.049
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Dongjum (Doanjum)
8. Toponiem: Hovensreed (MK, TK)
9. Concordantie: -

10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodentype:** Mn15C, aan de noordzijde begrensd door pMo50
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijke verhoging, aan noordzijde begrensd door laaggelegen kweldervlakte
13. **NAP-hoogte:** +1,04 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 41

1. **Objectnummer:** 5G-65
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.250/579.965
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Dongjum (Doanjum)
8. **Toponiem:** De Hoven - oost (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodentype:** T, aan de zuidzijde begrensd door (b)gMn25C, aan de noordzijde door pMo50
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** drie duidelijke verhogingen, de oostelijkste hiervan is de duidelijkste, aan de noordzijde begrensd door laaggelegen kweldervlakte, aan de zuidzijde zijn de kruinige percelen, die de bodemkaart aangeeft, niet waarneembaar
13. **NAP-hoogte:** +1,26 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 42

1. **Objectnummer:** 5G-66
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G

4. **Coördinaten:** 164.009/579.841
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Dongjum (Doanjum)
8. **Toponiem:** De Hoven - West (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** noord- en noordwestdeel: T, aan de zuidzijde omgeven door (b)-gMn25C, aan de zuidwest- en westzijde door pMn55A, aan de noordzijde door pMo50; zuiddeel: (b)gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** drie zeer duidelijke verhogingen, de twee noordelijkste hiervan zijn het meest uitgesproken. Aan de noord- en westzijde begrensd door de laaggelegen kweldervlakte. Aan de zuidzijde zijn fraaie bolle akkers waarneembaar
13. **NAP-hoogte:** +1,38 m
14. **Maaiveld:** GRA (1992), later (1993) AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

9.2.8 Groep 15C

Catalogusnummer 43

1. **Objectnummer:** 5G-52
2. **Huidige status:** (M) - Z - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.117/582.213
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Ried (Rie)
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door bMn15C, aan noordwestzijde begrensd door pMo50 en aan noord- en noordoostzijde door pMn55A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** het terrein als een licht verhoogde, langgerekte ovaal direct vanaf de weg zichtbaar. Het oppervlak vertoont aan het oppervlak geen verstoringen. Aan het oppervlak is wel een puinbaan waarneembaar, die toe te schrijven is aan een pad dat over het perceel liep en meer noordelijk de Ried kruiste. De lokatie van een voormalige sloot is lange tijd als een depressie zichtbaar geweest. De depressie is met materiaal van het terrein zelf opgevuld. Dit betekent dat het terrein deels getopt/geëgaliseerd is. Het terrein wordt aan de noordzijde begrensd door de laaggelegen kweldervlakte met op enige afstand de Ried, aan de zuidzijde liggen bolle akkers

13. NAP-hoogte: +1,44 m
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 44

1. Objectnummer: 5G-53
2. Huidige status: Z - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 168.343/581.771
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Ried (Rie)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: *invnr.*: 71A, vnrs. 6; *Eekhoff*: Ried; *Halbertsma*: Ried; *Volkers*: 238; *Wiersma*: Ried, niet als terp aangegeven
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: bMn15C, aan noordwest zijde begrensd door pMo50
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: lichte glooiing waarneembaar noordelijk van de bebouwing, aan noordzijde begrensd door laaggelegen kweldervlakte en, op enige afstand, de Ried. Aan zuidzijde ligt een hoge akker
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: BEB
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 45

1. Objectnummer: 5G-54
2. Huidige status: (M) - Z- cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.916/581.498
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Ried (Rie)
8. Toponiem: -

9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** bMn15C, aan noordwestzijde begrensd door pMo50
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** lichte verhoging, aan de noordzijde begrensd door de laaggelegen kweldervlakte en, op enige afstand, de Ried
13. **NAP-hoogte:** +0,71 m
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 46

1. **Objectnummer:** 5G-55
2. **Huidige status:** Z - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 167.784/581.393
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Ried (Rie)
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** bMn15C, aan noordwestzijde begrensd door pMo50
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** het terrein is als een lichte verhoging waar te nemen. Het wekt de indruk gecultiveerd en geëgaliseerd te zijn. Het kavel ten oosten ligt hoger
13. **NAP-hoogte:** +0,92 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 47

1. **Objectnummer:** 5G-57
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 167.065/581.054

5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Boer
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, aan zuidzijde omgeven door (p)Mn15C, aan noordzijde door gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijke verhoging, aan noordzijde begrensd door laaggelegen kwelder en, op enige afstand, de Ried
13. **NAP-hoogte:** +1,51 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 48

1. **Objectnummer:** 5G-58
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.824/580.540
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Dongjum (Doanjum)
8. **Toponiem:** Kitselum (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door gMn25C en aan de westzijde begrensd door pMn55A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijke verhoging, aan oostzijde door steilkant begrensd
13. **NAP-hoogte:** +1,20 m
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 49

1. Objectnummer: 5G-59
2. Huidige status: ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.776/580.388
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Dongjum (Doanjum)
8. Toponiem: Roedersma (boerderij, Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: pMn55A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: lichte verhoging
13. NAP-hoogte: +0,91 m
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.9 Groep 16A

Catalogusnummer 50

1. Objectnummer: 5G-79
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 163.854/578.286
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3, 4 en 5
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjentsjer)
8. Toponiem: Westerland (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW (?)
11. Bodemtype: gMn25C, aan noordzijde begrensd door pMn55A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: zeer lichte verhoging, slechte zichtbaarheid
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NHP
16. Datering terrein: IJZL - ROM (?)
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: uitbreiding Franeker
20. Voorgestelde bestemming:

21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 51

1. **Objectnummer:** 5G-80
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 163.968/578.319
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Franeker (Frjentjser)
8. **Toponiem:** Westerland (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VKW (RKW ?)
11. **Bodemtype:** op de grens van gMn25C en pMn55A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** geen opvallende verhoging. Zichtbaarheid is vrijwel nihil
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** BOS + GRA + BEB
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:** IJZL - ROM
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** uitbreiding Franeker
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 52

1. **Objectnummer:** 5G-83
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.775/578.648
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Franeker (Frjentsjer)
8. **Toponiem:** Arkens-W (MK), Arkens (Eekhoff, HAF en GPA), Erkens (GHPA en AW)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, aan noordzijde begrensd door pMn55A, aan de oostzijde door Mn15A. Het Meldingskaartterrein beslaat een klein gedeelte van het areaal, dat de bodemkaart als 'T' aangeeft. Volgens deze kaart vormt 5G-83 één geheel met 5G-84
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** goed waarneembare verhoging, mooi begrensd door de Dongjummervaart
13. **NAP-hoogte:** -

14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT (?)
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** uitbreiding Franeker
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 53

1. **Objectnummer:** 5G-84
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 165.965/578.666
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Franeker (Frjentsjer)
8. **Toponiem:** Arkens (MK, Eekhoff, HAF en GPA), Erkens (GHPA en AW)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, aan noordzijde begrensd door pMn55A, aan de oostzijde door Mn15A. Het Meldingskaartterrein beslaat een klein gedeelte van het areaal, dat de bodemkaart als 'T' aangeeft. Volgens deze kaart vormt 5G-84 één geheel met 5G-83
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** redelijk waarneembare verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** uitbreiding Franeker
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 54

1. **Objectnummer:** 5G-85
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 166.429/578.830
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Franeker (Frjentsjer)
8. **Toponiem:** Arkens-O (MK), Arkens (Eekhoff, HAF en GPA), Erkens (GHPA en AW), Klein Banga (Eekhoff)

9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, aan de noordzijde begrensd door pMn55A, aan de zuidzijde door Mn15A. Het Meldingskaartterrein is groter dan het T-areaal op de bodemkaart
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** goed zichtbare, goed geconserveerde verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** uitbreiding Franeker
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 55

1. **Objectnummer:** 5G-86
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 166.676/578.930
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Franeker (Frjentsjer)
8. **Toponiem:** Arkens-O (MK), Arkens (Eekhoff, HAF en GPA), Erkens (GHPA en AW), Klein Banga (Eekhoff)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door pMn55A. Het Meldingskaartterrein beslaat alleen het noordelijke deel van het T-areaal, zoals aangegeven op de bodemkaart. Het gehele areaal wordt aan de zuidwestzijde begrensd door Mn15A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** een goed waarneembare, echter niet opvallende verhoging. Terp wordt door een noord-zuid lopende laagte in twee delen opgedeeld
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 56

1. Objectnummer: 5G-87

zie Hoofdstuk 6 van deze notitie

Catalogusnummer 57

1. Objectnummer: 5G-88
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.478/579.217
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3, 4 en 5
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: Klein Grada (Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, aan de noordzijde begrensd door gMn25C, aan de oost-, zuid- en westzijde door Mn15A. Het Meldingskaartterrein beslaat niet het gehele als 'T' aangeduide areaal
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: duidelijk zichtbare, fraai begrensde verhoging
13. NAP-hoogte: +1,42 m
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur: -

Catalogusnummer 58

1. Objectnummer: 5G-89
2. Huidige status: (M) - Z - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.656/579.468
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3, 4 en 5
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: pMn55A, aan noord- en zuidzijde begrensd door gMn25c
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: een in goede staat verkerende, duidelijke zichtbare terp
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA

15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: is in verleden deels geëgaliseerd
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 59

1. Objectnummer: 5G-90
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.872/579.654
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3, 4 en 5
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW (?)
11. Bodemtype: T, omgeven door pMn55A, aan de oostzijde begrensd door gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: zeer goed zichtbare verhoging met steil talud aan de zuidzijde
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: -
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 60

1. Objectnummer: 5G-91
2. Huidige status: (M) - ch - cl
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 168.293/579.674
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3, 4 en 5
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Peins
8. Toponiem: Lonkum (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, omgeven door Mn15A, aan de noordzijde begrensd door pMn55a, aan de westzijde door gMn25C

12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** zeer duidelijk waarneembare verhoging, die door een pad in twee delen wordt opgedeeld
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 61

1. **Objectnummer:** 5G-92
2. **Huidige status:** Meldingsgebied
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.392/579.603
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Peins
8. **Toponiem:** Lonkum (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door Mn15A (vormt volgens de bodemkaart het zuidoostelijke deel van een groot terpareaal waartoe ook 5G-91 behoort)
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** goed zichtbare verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA + BEB + AKK
15. **Type terrein:** NT + NHV
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 62

1. **Objectnummer:** 5G-93
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.812/580.047
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Peins
8. **Toponiem:** boerderij op zuidflank heet 'Welgelegen' (Eekhoff)

9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door Mn15A, aan de noordzijde begrensd door pMn55A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijk zichtbare verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 63

1. **Objectnummer:** 5G-94
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.070/580.122
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Peins
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door Mn15A, aan de noordzijde begrensd door pMn55A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** zeer duidelijk zichtbare verhoging op een smalle doch duidelijk herkenbare, hooggelegen kwelderrug
13. **NAP-hoogte:** -
14. **Maaiveld:** GRA + BOS
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 64

1. **Objectnummer:** 5G-95
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.430/580.373
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)

7. **Plaats:** Peins
8. **Toponiem:** Tamterp (MK), Groot en Klein Tamminga (Eekhoff), Tamminga (GHPA)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW
11. **Bodemtype:** T, aan de zuidzijde begrensd door gMn25C, aan de westzijde door Mn15a en aan de noordzijde door pMn55A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijke zichtbare verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 65

1. **Objectnummer:** 5G-96
2. **Huidige status:** (M) - ch - cl
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.852/580.498
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3, 4 en 5
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Peins
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** RKW (?)
11. **Bodemtype:** T, aan de zuid- en oostzijde begrensd door gMn15C, aan de noord- (westdeel) en westzijde door pMn55A en tevens aan de noordzijde (oostdeel) door gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** een serie redelijk tot duidelijk waarneembare koppen
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 66

1. Objectnummer: 5H-09
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5H
4. Coördinaten: 170.083/580.551
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3, 4 en 5
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Slappeterp
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: T, aan zuid- en oostzijde begrensd door gMn15C, aan de noordzijde door gMn25C (het Meldingskaartterrein vormt het meest oostelijke deel van het aaneengesloten terpareaal dat met 5G-96 begint)
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: het Meldingskaartterrein ligt noord en zuid van een hooggelegen weg. De verhoging is duidelijk tot redelijk duidelijk waarneembaar
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NHV
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.10 Groep 16B

Catalogusnummer 67

1. Objectnummer: 5G-74
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 161.297/577.532
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: grens Harlingen en Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franekeradeel
7. Plaats: Herbayum (Hjerbeam), Herbajum (AW), Herbaijum (Eekhoff, GHPA)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: gMn25C, aan de noordzijde begrensd door pMn55A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: lichte verhoging, gelegen langs de rijksweg, met naar drie zijden aflopend talud. Aan de noordzijde bevindt zich een duidelijke laagte
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA (1992)

15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: dempen van terpsloten (aanvraag hiervoor is in 1992 door de gemeente Frjentsjerteradiel afgewezen) en opname in groter perceel
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 68

1. Objectnummer: 5G-75II
2. Huidige status: (M)
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 162.339/577.639
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Herbayum (Hjerbeam), Herbajum (AW), Herbaijum (Eekhoff, GHPA)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: *invnr.*: 69, vnrs. 1; *Eekhoff*: Herbaijum; *Halbertsma*: Herbaijum; *Volkers*: 232; *Wiersma*: 267, Herbaijum
10. Geomorfologie: RKW
11. Bodemtype: noordoostdeel (5G-75II) pMn55A, omgeven door gMn25C, zuidwestdeel (5G-75I) T aan de noordzijde begrensd door pMn55A (noordzijde), Mn25A met de toevoeging afgegraven (aan de zuidzijde) en gMn25C aan west- en oostzijde. Het Meldingskaartterrein beslaat slechts een klein gedeelte van het T-areaal, zoals aangegeven op de bodemkaart
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: zeer duidelijk zichtbare verhoging
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: BOS
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 69

1. Objectnummer: 5G-76
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 162.765/577.428
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Herbayum (Hjerbeam), Herbajum (AW)

8. **Toponiem:** Kiestertzijl (MK), (Kiestersyl), Kiestrazijl (AW)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VAF
11. **Bodemtype:** Mn25A met de toevoeging 'afgegraven'
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** zeer lichte verhoging, matige zichtbaarheid
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA (1992)
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** uitbreiding industrieterrein
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 70

1. **Objectnummer:** 5G-77
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 163.137/576.790
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Herbayum (Hjerbeam), Herbajum (AW)
8. **Toponiem:** Kiestertzijl (MK), (Kiestersyl), Kiestrazijl (AW), Kie (GPA, HAF en Eekhoff), de Kie (GHPA)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 74 (14), *vnrs.* 14; *Eekhoff*: Kiestertzijl; *Halbertsma*: Kiestertzijl; *Volkers*: 250; *Wiersma*: ongenummerd of 386
10. **Geomorfologie:** VKW
11. **Bodemtype:** T, aan noord- en westzijde omgeven door gMn25C, aan zuid- en oostzijde door Mn25A (toevoeging 'afgegraven')
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** redelijk zichtbare verhoging. Deze loopt naar het westen toe sterk op
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 71

1. Objectnummer: 5G-78
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 163.857/577.024
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Herbayum (Hjerbeam), Herbajum (AW)
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: T, aan de noord-, noordoost- en zuidoostzijde begrensd door gMn25C, aan de overige zijden door Mn25A (met toevoeging 'afgegraven')
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: goed bewaarde, goed zichtbare verhoging
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: egalisatie en verder dempen van grensslotten
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 72

1. Objectnummer: 5G-98
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 169.554/579.241
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Peins
8. Toponiem: -
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: in goede staat verkerende, goed zichtbare, doch niet opvallende verhoging
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:

21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 73

1. Objectnummer: 5G-99
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 168.392/578.951
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: de Drie Paardestaarten (Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: matig zichtbare verhoging. Door zuidtalud is een brede watergang gegraven, een deel van de verhoging kwam daarmee aan de overzijde van het water te liggen
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 74

1. Objectnummer: 5G-100
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 168.161/578.896
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: de Drie Paardestaarten (Eekhoff)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: T, omgeven door gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: goed zichtbare verhoging. Door watergang in twee delen opgedeeld
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:

17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 75

1. Objectnummer: 5G-101
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.737/578.466
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: Molswerd (MK), Groot Molswerd (Eekhoff), Groot Molster (GHPA, HAF en GPA)
9. Concordantie: *invnr.*: 70, vnrs. 2 (1 en 4) en *invnr.*: 165 , vnrs. 1 (57); *Eekhoff* Groot Molswerd; *Halbertsma*: Molswerd, Groot Molster; *Volkers*: 234
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: T, omgeven door gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: redelijk zichtbare, doch niet opvallende verhoging
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: afptoegen
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 76

1. Objectnummer: 5G-102
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.412/578.183
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Schalsum, (Skalsum), Schalzum (GHPA)
8. Toponiem: Klein Molswerd (Eekhoff, MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: gMn25C

12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** duidelijk waarneembare verhoging gelegen direct naast de snelweg
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NHV
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 77

1. **Objectnummer:** 5G-103
2. **Huidige status:** (M) - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 169.637/578.360
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Zweins (Sweins)
8. **Toponiem:** -
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VKW (of afgetichelde RKW?)
11. **Bodemtype:** T, aan zuidzijde begrensd door Mn15A, aan west- en noordzijde door Mn25A (toevoeging 'afgegraven') en aan de oostzijde door gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** bewaarde deel is redelijk tot goed zichtbaar
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK + BEB
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 78

1. **Objectnummer:** 5G-104
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.718/577.584
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Zweins (Sweins)

8. **Toponiem:** Salverd (MK en GPA), Salvert (GHPA), Salwerd (AW)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VKW
11. **Bodemtype:** gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** in goede staat verkerende, redelijk zichtbare verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** afploegen
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 79

1. **Objectnummer:** 5G-105
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 168.617/577.342
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Zweins (Sweins)
8. **Toponiem:** Salverd (MK en GPA), Salvert (GHPA), Salwerd (AW)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VKW
11. **Bodemtype:** T, omgeven door gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** goed waarneembare, doch niet zeer opvallende verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** afploegen
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 80

1. **Objectnummer:** 5G-106
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 167.995/577.446

5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Zweins (Sweins)
8. **Toponiem:** Salverd (MK en GPA), Salvert (GHPA), Salwerd (AW)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:** VKW (of afgetichelde RKW?)
11. **Bodemtype:** T, omgeven door gMn25C, aan de oostzijde begrensd door Mn25A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** goed tot zeer slecht waarneembare verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** AKK
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:** afploegen, egalisatie
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 81

1. **Objectnummer:** 5G-107
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 167.885/577.779
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. **Plaats:** Zweins (Sweins)
8. **Toponiem:** Groote Schalsummer Polder (MK)
9. **Concordantie:** =
10. **Geomorfologie:** VKW
11. **Bodemtype:** gMn25C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:** in goede staat verkerende, goed waarneembare, doch niet opvallende verhoging
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 82

1. Objectnummer: 5G-108
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.260/577.761
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjenstjer)
8. Toponiem: Zevenhuizen (Eekhoff, GHPA, HAF, MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: redelijk tot matig waarneembare verhoging
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: -
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 83

1. Objectnummer: 5G-109
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.960/577.791
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjentsjer)
8. Toponiem: Oud Sjaerdema (Eekhoff, MK en GPA), Oud Sjaerdema (HAF)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: VKW
11. Bodemtype: T, omgeven door gMn25C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: slecht zichtbare verhoging. Het perceel dat de boerderijplaats draagt, is hoger gelegen
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 84

1. Objectnummer: 5G-119
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.863/576.310
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjensstjer)
8. Toponiem: Lutjelollum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 66A (2), vnrs. 81; *Eekhoff*: Lutke Lollum; *Halbertsma*: Lutjelollum; *Volkers*: 224; *Wiersma*: 247, Lutke Lollum
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de noordoostzijde begrensd door pMn85A, aan de oost- en zuidzijde door Mn25a en aan de westzijde door gMn85C. Het Meldingskaart-terrein vormt, op grond van de bodemkaart, slechts een deel van een uitgestrekerter terpareaal
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: AKK
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 85

1. Objectnummer: 5G-120
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 166.042/576.047
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Franeker (Frjentsjer)
8. Toponiem: Miedum - O (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: gMn85C, aan de oostzijde begrensd door Mn25A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:

20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.11 Groep 17A

Catalogusnummer 86

1. Objectnummer: 5G-118
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 167.711/575.474
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjentsjer)
8. Toponiem: Zuiderpolder (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie: vermoedelijk VKW, de mogelijkheid bestaat echter ook dat het terrein zich op een inversierug (RIN) bevindt
11. Bodemtype: op de overgang van gMn83C en gMn85C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging: lichte verhoging in een reliëfrijke omgeving
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.12 Groep 18A

Catalogusnummer 87

1. Objectnummer: 10E-03
2. Huidige status: (M) - ch
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 161.340/573.408
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Achlum
8. Toponiem: Achlum - dorp (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 74B, vnrs. 22; *Eekhoff*: dorp Achlum; *Halbertsma*: Achlum; *Volkers*: 253; *Wiersma*: 351, Achlum
10. Geomorfologie:

11. **Bodemtype:** alleen de noordelijkste strook van het Meldingskaartterrein wordt als 'T' aangegeven, het resterende deel als gMn83C. Het Meldingskaartterrein beslaat slechts een fractie van een uitgestrekt terpareaal, dat zich onder het gehele dorp Achlum uitstrekt
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 88

1. **Objectnummer:** 10E-04
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 162.511/574.064
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Achlum
8. **Toponiem:** Achlum - no (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** gMn83C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:** -
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 89

1. **Objectnummer:** 10E-05
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 162.645/574.785
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)

7. **Plaats:** Achlum
8. **Toponiem:** Golterp (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** gMn83C, aan de westzijde begrensd door kMn43C, aan de oostzijde door Mn35A (toevoeging: afgegraven)
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 90

1. **Objectnummer:** 10E-06
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 162.866/573.723
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Achlum
8. **Toponiem:** Groot Deersum (MK)
9. **Concordantie:** *invnr.:* 74A, vnrs. 75; *Boeles:* p. 486, tk. 256, Achlum, O.N.O., Groot Deersum, Franekeradeel; *Eekhoff:* Gr.Deersum; *Halbertsma:* Gr.Deersum; *Volkers:* 252; *Wiersma:* 255
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** gMn83C, aan de noordzijde begrensd door 'T', aan de oostzijde door pMn85C. Op grond van de bodemkaart kan men veronderstellen dat de ligging van het Meldingskaartterrein niet correct is: het terrein zou in noordelijke richting verplaatst moeten worden
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 91

1. **Objectnummer:** 10E-07
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 163.960/574.132
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Achlum
8. **Toponiem:** Fingia-State - N (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, aan de noordzijde begrensd door gMn83C. Op grond van de bodemkaart kan gesteld worden dat het Meldingskaartterrein slechts het noordelijke deel van een uitgestrektere terp beslaat
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 92

1. **Objectnummer:** 10E-08
2. **Huidige status:** (M) - Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 163.928/573.957
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Achlum
8. **Toponiem:** Fingia-State - Z (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** Mn85C, aan de noordzijde begrensd door T, aan de zuidoostzijde door pMn85C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**

21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 93

1. Objectnummer: 10E-09
2. Huidige status: (M)
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 164.792/574.020
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Groot Vlearen - Sidlum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 73, vnrs. 16; *Boeles*: p. 483, tk. 252, De Vlaren, WZW v. Tjum, Sitlum, Franekeradeel; *Eekhoff*: de Vlaren, Sitlum; *Halbertsma*: Sidlum, Gr.Vleren; *Volkers*: 241; *Wiersma*: 252 en *invnr.*: 112, vnrs. 16; *Volkers*: 351;
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de noordzijde omgeven door gMn83C, aan de zuidzijde door Mn85C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 94

1. Objectnummer: 10E-10
2. Huidige status: Meldingsgebied
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 164.671/573.925
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Groot Vlearen - Sidlum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 112, vnrs. 16; *Eekhoff*: de Vlaren, Sitlum; *Halbertsma*: Sidlum, Gr.Vleren; *Volkers*: 351; *Wiersma*: 252
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: Mn85C, aan de noordzijde begrensd door T
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT

16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 95

1. Objectnummer: 10E-11
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 164.644/573.753
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Klein Vlearen (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 150, vnrs. 5; *Boeles*: p. 486, tk. 253?, Tjum, ZW, Klaverblad bij de Kleine Vlaren, Franekeradeel; *Halbertsma*: Kl.Vleren; *Volkers*: 388; *Wiersma*: 253
10. Geomorfologie:
11. Bodentype: pMn85C, aan de noordzijde begrensd door Mn85C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging: -
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 96

1. Objectnummer: 10E-12
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 164.729/573.673
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Klein Vlearen (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 150, vnrs. 5; *Boeles*: p. 486, tk. 253?, Tjum, ZW, Klaverblad bij de Kleine Vlaren, Franekeradeel; *Halbertsma*: Kl.Vleren; *Volkers*: 388; *Wiersma*: 253
10. Geomorfologie:

11. **Bodemtype:** overgang pMn85C - Mn85C, aan de zuidzijde begrensd door gMn83C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 97

1. **Objectnummer:** 10E-13
2. **Huidige status:** (M) - ch
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 165.465/573.452
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Tzum (Tsjom)
8. **Toponiem:** Laakwerd (MK)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 73G, vnrs. 1; *Eekhoff*: Laakwerd; *Halbertsma*: Gr.Laakwerd; *Volkers*: 248; *Wiersma*: 273
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** westdeel T, oostdeel overgang Mn25C - pMn85C. Het Meldingskaart-terrein beslaat slechts de oostelijke helft van een uitgestrekter terpareaal
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:** -
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 98

1. **Objectnummer:** 10E-15
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 166.452/573.624
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)

7. **Plaats:** Tzum (Tsjom)
8. **Toponiem:** Barrum (MK)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 210, vnrs. 1; *Eekhoff, Halbertsma; Volkers: 477; Wiersma* 238
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** Mn25A (NB: iets oostelijk van het Meldingskaartterrein ligt een terp [zie bodemkaart])
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 99

1. **Objectnummer:** 10E-16
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 10E
4. **Coördinaten:** 166.600/573.171
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Tzum (Tsjom)
8. **Toponiem:** Koum (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T. Het Meldingskaartterrein beslaat slechts een gedeelte van het terpareaal
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 100

1. Objectnummer: 10E-17
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 166.483/572.392
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjum)
8. Toponiem: Goudberg (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: kMn43C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.13 Groep 18D

Catalogusnummer 101

1. Objectnummer: 5G-121
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.725/575.123
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Hottinga (Holprijp) (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de noordzijde begrensd door Mn25A, aan de zuidzijde door Mn85C. Het Meldingskaartterrein beslaat slechts een gedeelte van het totale terpareaal
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA + BEB
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:

20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 102

1. Objectnummer: 5G-122
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.653/575.102
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Holprijp (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 180, vnrs. 106; *Eekhoff*: Holprijp; *Halbertsma*: Holprijp; *Volkers*: 447; *Wiersma*: 251
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de westzijde begrensd door Mn25A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 103

1. Objectnummer: 5G-123
2. Huidige status: (M)
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.392/575.318
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Holprijp (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: Mn25A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:

18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 104

1. Objectnummer: 5G-124
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 165.160/575.313
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjentser)
8. Toponiem: Platte Dijk (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: Mn25A
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 105

1. Objectnummer: 5G-125
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 164.771/575.448
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), voorheen Franeker
7. Plaats: Franeker (Frjentsjer)
8. Toponiem: Doijum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 68B, vnrs. 29; *Boeles*: p.497, tk. 147, Hitsum, O. op Doijum, Franekeradeel; *Eekhoff*: Doijem; *Halbertsma*: Doyum; *Volkers*: 231; *Wiersma*: 147, Doijem
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de zuidzijde begrensd door Mn25A, aan de noordzijde door Mn35A, aan de westzijde door gMn85C. Het Meldingskaartterrein beslaat slechts de westelijke helft van het totale terpareaal, zoals aangegeven door de bodemkaart

12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld: GRA**
15. **Type terrein: NT**
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 106

1. **Objectnummer: 5G-126**
2. **Huidige status: (M) - ch**
3. **Kaartblad: 5G**
4. **Coördinaten: 164.198/575.443**
5. **Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4**
6. **Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel), oostdeel voorheen Franeker**
7. **Plaats: westdeel Hitzum (Hitsum), oostdeel Franeker (Frjentsjer)**
8. **Toponiem: Hitzum (MK)**
9. **Concordantie: -**
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype: T (westdeel), gMn85C (oostdeel). Samen met 5G-128 en 5G-129
beslaat het Meldingskaartterrein slechts een gedeelte van het terpareaal, zoals
aangegeven door de bodemkaart**
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld: GRA**
15. **Type terrein: NT**
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 107

1. **Objectnummer: 5G-127**
2. **Huidige status: (M) - ch**
3. **Kaartblad: 5G**
4. **Coördinaten: 164.224/575.315**
5. **Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4**
6. **Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)**
7. **Plaats: Hitzum (Hitsum)**
8. **Toponiem: Hitzum (MK)**

9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** gMn85C, aan de noordzijde begrensd door T, aan de westzijde door Mn35A
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 108

1. **Objectnummer:** 5G-128
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 164.045/575.393
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Hitzum (Hitsum)
8. **Toponiem:** Hitzum (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, aan de zuidzijde begrensd door Mn35A. Samen met 5G-126 en 5G-129 beslaat het Meldingskaartterrein slechts een gedeelte van het terpareaal, zoals aangegeven door de bodemkaart
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 109

1. **Objectnummer:** 5G-129
2. **Huidige status:** (M) - ch
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 163.875/575.466

5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Hitzum (Hitsum)
8. **Toponiem:** Hitzum (MK)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 68, vnrs. 42; *Eekhoff*: Hitsum; *Halbertsma*: Hitsum; *Volkers*: 228; *Wiersma*: 249, Hitsum; en *invnr.*: 68B, vnrs. 1; *Volkers*: 230
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, gMn85C (oostdeel). Samen met 5G-126 en 5G-128 beslaat het Meldingskaartterrein een gedeelte van het terpareaal, zoals aangegeven door de bodemkaart
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 110

1. **Objectnummer:** 5G-130
2. **Huidige status:** Z
3. **Kaartblad:** 5G
4. **Coördinaten:** 163.030/575.548
5. **Figuren in deze publikatie:** Fig. 2, 3 en 4
6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Hitzum (Hitsum)
8. **Toponiem:** Hitzum (MK)
9. **Concordantie:** *invnr.*: 68A, vnrs. 8; *Eekhoff*: Wester-Hitsum; *Halbertsma*: Wester-Hitsum; *Volkers*: 229; *Wiersma*: 266, Wester-Hitsum;
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** T, aan de noordzijde begrensd door T, aan de zuid- en oostzijde door gMn85C en aan de westzijde door Mn35A (toevoeging: afgegraven). Het Meldingskaartterrein beslaat slechts het zuidelijke deel van een zich in noordelijke richting verder uitstreckende terp (zie bodemkaart)
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**
22. **Literatuur:**

Catalogusnummer 111

1. Objectnummer: 5G-131
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 5G
4. Coördinaten: 162.270/575.683
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Hitzum (Hitsum)
8. Toponiem: Tolzum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 74H, vnrs. 44; *Eekhoff*: Sopsum; *Halbertsma*: Sopsum; *Volkers*: 261; *Wiersma*: 265, Sobsum en mogelijk *invnr.*: 80B, vnrs. 7; *Eekhoff*: Sopsum of IJslumburen; *Halbertsma*: Sopsum of Yslum; *Volkers*: 280; *Wiersma*: 265, Sobsum of 258 en 259
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: gMn85C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 112

1. Objectnummer: 10E-14
2. Huidige status: (M) - ch
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 166.363/574.907
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Herum (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: Mn85C
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:

21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 113

1. Objectnummer: 10E-18
2. Huidige status: Meldingsgebied
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 167.372/573.175
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Fatum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 73D, vnrs. 3; *Boeles*: p.483, tk.242, Fatum, ZZO. van Tjum, Franekeradeel; *Eekhoff*: Fatum; *Halbertsma*: Fatum; *Volkers*: 245; *Wiersma*: 242, Tatum
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T. Samen met 10E-19 beslaat het Meldingskaartterrein slechts een klein gedeelte van een uitgestrekte terp (zie bodemkaart)
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 114

1. Objectnummer: 10E-19
2. Huidige status: Meldingsgebied
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 167.516/573.059
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Fatum (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T, aan de zuidzijde begrensd door gMn85C. Samen met 10E-18 beslaat het Meldingskaartterrein slechts een klein gedeelte van een uitgestrekte terp (zie bodemkaart)
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA

15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 115

1. Objectnummer: 10E-20
2. Huidige status: (M) - Z
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 167.792/572.441
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Teetlum (MK)
9. Concordantie: -
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: pMn85C (westdeel), gMn83C (oostdeel)
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

Catalogusnummer 116

1. Objectnummer: 10E-21
2. Huidige status: Meldingsgebied
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 168.513/573.140
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2, 3 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Tzum (Tsjom)
8. Toponiem: Tjallum - O (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 73B, vnrs. 1; *Eekhoff, Halbertsma*: Tjallum; *Volkers*: 243;
Wiersma: 417
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: T. Het Meldingskaartterrein beslaat slechts een klein gedeelte van een uitgestrekt terpareaal (zie bodemkaart)

12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.14 Groep 20C

Catalogusnummer 117

1. Objectnummer: 10E-40
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 162.345/572.664
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4
6. Gemeente: Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. Plaats: Achlum
8. Toponiem: Fatum (MK)
9. Concordantie: *invnr.*: 74F, vnrs. 2; *Halbertsma*: Fatum; *Volkers*: 259
10. Geomorfologie:
11. Bodemtype: gMN83C. NB: iets zuidwestelijk van het Meldingskaartterrein staat op de bodemkaart een terp aangegeven, die niet op de Meldingskaart voorkomt
12. Voorkomen en landschappelijke ligging:
13. NAP-hoogte:
14. Maaiveld: GRA-
15. Type terrein: NT
16. Datering terrein:
17. Omvang archeologisch niveau:
18. Algemene beschrijving:
19. Bedreiging:
20. Voorgestelde bestemming:
21. Omvang te beschermen terrein:
22. Literatuur:

9.2.15 Groep 20D

Catalogusnummer 118

1. Objectnummer: 10E-24
2. Huidige status: Z
3. Kaartblad: 10E
4. Coördinaten: 168.452/571.603
5. Figuren in deze publikatie: Fig. 2 en 4

6. **Gemeente:** Franekeradeel (Frjentsjerteradiel)
7. **Plaats:** Tzum (Tsjom)
8. **Toponiem:** Duivenhok (MK)
9. **Concordantie:** -
10. **Geomorfologie:**
11. **Bodemtype:** kMn43C
12. **Voorkomen en landschappelijke ligging:**
13. **NAP-hoogte:**
14. **Maaiveld:** GRA
15. **Type terrein:** NT
16. **Datering terrein:**
17. **Omvang archeologisch niveau:**
18. **Algemene beschrijving:**
19. **Bedreiging:**
20. **Voorgestelde bestemming:**
21. **Omvang te beschermen terrein:**

LITERATUUR

- ANWB, 1993. *Friesland Provinciekaart*. Toeristische informatie. Schaal 1:100.000. ANWB, VVV.
- BOELES, P.C.J.A., 1951. *Friesland tot de elfde eeuw*. Den Haag.
- EKKHOFF, W., 1859. *Nieuwe Atlas van de provincie Friesland*. Leeuwarden.
- HALBERTSMA, H., 1963. *Terpen tussen Vlie en Eems*. Groningen.
- HISTORISCHE ATLAS FRIESLAND: Chromotopografische Kaart des Rijks 1:25.000. Deventer, 1990.
- JAGER, S.W., 1992. Havelte – rondom de Havelterberg – een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. *NAR 14*, Amersfoort.
- KRAMER, E., 1989. Midden-ijzertijd aardewerk uit een terpzool bij Kimsward. *Jaarverslagen van de Vereniging voor Terpenonderzoek (66-72)*: 45-68.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, & M.H. WISPELWEY, 1993a. Een archeologische waardering in het kader van het Bestemmingsplan Littenseradiel Buitengebied-West. *RAAP-notitie 60*, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, 1993b. 'Bescherming op maat': archeologisch project in het kader van de bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland; verslag over de Pilot-study. *RAAP-notitie 69*, Amsterdam.
- LANGEN, G.J. DE, H. HOMMES, T.M. PERGER, S. WENTINK & M.H. WISPELWEY, in concept. Project 'Bescherming op Maat' in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland. Deel I: Toelichting. *RAAP-rapport 75*, Amsterdam.
- VAART, J.H.P VAN DER, & S. TALSMA, 1832. Kadastrale Atlas fan Fryslân 1832. Diel 4-Frjentsjerteradiel en Frjentsjer. De kadastrale gemeenten Franeker, Ried en Tjum, Leeuwarden.
- SCHOTANUS, B., & F. HALMA, 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland*. uitg. F. Halma.
- STIBOKA, 1974. *Bodemkaart van Nederland* (schaal 1:50.000), Sneek, blad 10W en 10O. Wageningen.
- STIBOKA, 1976. *Bodēmkaart van Nederland* (schaal 1:50.000), Harlingen, blad 5W en 5O Wageningen.
- TAAYKE, E., 1990a. Die einheimische Keramik der nördlichen Niederlande 600 v.Chr. bis 300 n.Chr.: Vorbericht. *BROB 40*: 101-108.
- TAAYKE, E., 1990b. Die einheimische Keramik der nördlichen Niederlande 600 v.Chr. bis 300 n.Chr.: Teil I: Westergo (Friesland). *BROB 40*: 109-222.
- VOLKERS, T.B., 1992. Concordantie op de terpenboeken. In: M.C. Galestin & T.B. Volkers, *Terpen en terpvondsten in Friesland*. Groningen, pag. 39-121.
- WEE, M.W. TER, 1976. *Toelichting bij de geologische kaart van Nederland 1:50.000*, Sneek (blad 10W en 10O). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- WIERSMA, J.P., 1905. *Stand van Terpen* (Manuscript, Fries Museum, Leeuwarden).
- WIERSMA, J.P., 1906a. *Lijsten behorende bij de Friesche Terpenkaart* (Manuscript, Fries Museum, Leeuwarden).
- WIERSMA, J.P., 1906b. *Lijst van geheel en grootendeels afgegraven en van geringe waarde zijnde terpen, niet op de terpenlijst der Registratie voorkomende* (Manuscript, Aanvulling op Lijsten behorende bij de Friesche Terpenkaart 1906, Fries Museum, Leeuwarden).
- WOLTERS-NOORDHOF, 1992. *Grote Historische Provincie Atlas Friesland 1853-1856*.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

amorf	vormloos, zonder vormgeving
antropogeen	invloed ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt/veroorzaakt)
dekzand(rug)	eolische (=wind-) afzetting gevormd onder periglaciale omstandigheden, die als een laag van wisselende dikte over het land ligt
erosie	verzamelnaam voor geologische processen die het aardoppervlak aantasten en los materiaal afvoeren. Dit vindt voornamelijk plaats door wind, ijs en stromend water
es	oud bouwland, door eeuwenlange bemesting opgehoogd; ze hebben daardoor een relatief hoge ligging en een humeuze bodem (enkeerd-grond)
in situ	achtergebleven op exact die plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren
kwelderrug	min of meer parallel aan de waddenkust gelegen rug welke is opgebouwd uit zavelig van de kust geërodeerd materiaal en is ontstaan tijdens één der Duinkerke-fasen
kwelderwal	min of meer parallel aan de waddenkust gelegen rug welke is opgebouwd uit zavelig van de kust geërodeerd materiaal en is ontstaan tijdens één der Duinkerke-fasen
reliëf	1. verhevenheid, het uitsteken of uitkomen boven iets anders; 2. de natuurlijke oneffenheid van een oppervlak
reliëfinversie	verschijnsel waarbij door geologische of fysische processen relatief hoog (laag) gelegen gebieden laag (hoog) komen te liggen

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ANWB	Algemene Nederlandse Wielrijders Bond
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
BEB	bebouwing/erf/weg/kerkhof
CAA	Centraal Archeologisch Archief
ch	aanvullende cultuurhistorische betekenis
cl	aanvullende cultuurlandschappelijke betekenis
GHPA	Grote Historische Provincie Atlas
GPA	Grote Provincie Atlas
GRA	grasland/weideland
HAF	Historische Atlas Friesland: Chromotopografische Kaart des Rijks 1:25.000
IPP	Vakgroep voor Pre- en Protohistorische Archeologie van de Universiteit van Amsterdam
M	beschermd ingevolge de Monumentenwet
(M)	bij gelegenheid voor te dragen voor bescherming ingevolge de Monumentenwet
MK	Meldingskaart
NHP	huisplaats
NHT	huisterp
NT	terp (in de zin van terreintype)
NVB	stins
PTT	Post, Telefoon en Telegraaf
RAAP	Stichting Regionaal Archeologisch Archiverings Project
RGD	Rijks Geologische Dienst
RIN	inversierug
RKLO	klooster
RKW	kwelderwal
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
T	terp (in de zin van bodemtype)
VER	erosievlakte
VKW	kwelder
Z	ter plaatse zichtbaar

OVERZICHT FIGUREN

- Figuur 1: De ligging van de gemeente Franekeradeel binnen de kaartbladen 5G en H en 10E. Inzet: positie van deze kaartbladen binnen Nederland.
- Figuur 2: De ligging van de Meldingskaartterreinen in de gemeente Franekeradeel. De nummers zijn per kaartblad aangegeven en corresponderen met die van de Meldingskaart. Op deze kaart staan niet de overige terreinen (zie § 7.4 en Hoofdstuk 9).
- Figuur 3: De ligging van de belangrijkste kwelderwallen in de gemeente Franekeradeel: de kwelderwal van groep 14 (horizontale arcering); de kwelderwal van groep 15 (schuine arcering NW-ZO); de kwelderwal van subgroep 16A (verticale arcering) en de kwelderwallen van de subgroepen 18D (boven) en 18A (beneden) schuine arcering NO-ZW (zie § 4.4).
- Figuur 4: De ligging van de (sub)groepen (terpen) waarvan terreinen in de gemeente Franekeradeel liggen (zie § 4.4).
- Figuur 5: De ligging van de onderzochte terreinen 5G-81 en 5G-87 ten opzichte van de andere terreinen van groep 16A die in de gemeente Franekeradeel liggen.
- Figuur 6: Terrein 5G-81, topografisch overzicht. Gearceerd: de omvang van het terrein volgens de Meldingskaart.
- Figuur 7: Terrein 5G-81, topografisch overzicht. Gearceerd: omvang van het door RAAP onderzochte terrein. De huidige perceelsgrenzen binnen en langs het door RAAP onderzochte terrein zijn in vet weergegeven.
- Figuur 8: Terrein 5G-81, topografisch overzicht. In het door RAAP onderzochte terrein (vgl. Fig. 7) is door middel van archiefonderzoek de ligging van één voormalige sloot achterhaald (vgl. Fig. 6). De huidige perceelsgrenzen in en langs het door RAAP onderzochte terrein zijn in vet weergegeven.
- Figuur 9: Terrein 5G-81, topografisch overzicht met de hoogtelijnen van het door RAAP onderzochte terrein (zie ook Fig. 10).
- Figuur 10: Terrein 5G-81, hoogtelijnenkaart van het door RAAP onderzochte terrein met de plaats van de boringen.
- Figuur 11: Terrein 5G-81, boorprofiel (voor ligging zie Fig. 9 en 10).
- Figuur 12: Terrein 5G-81, driedimensionale hoogtekaart.
- Figuur 13: Terrein 5G-87, topografisch overzicht. Gearceerd: de omvang van het terrein volgens de Meldingskaart.
- Figuur 14: Terrein 5G-87, topografisch overzicht. Gearceerd: omvang van het door RAAP onderzochte terrein. De huidige perceelsgrenzen in en langs het door RAAP onderzochte terrein zijn in vet weergegeven. Het meest noordelijke deel is nu met bomen beplant.
- Figuur 15: Terrein 5G-87, topografisch overzicht met de plaats van de boringen.

BIJLAGE 1. ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL

gecalibreerd	C14 B.P.	Geologie	Klimaat, vegetatie, landschap	Archeologische perioden	Cultuurnamen	
1500 n.C.		Duinkerke III	Subatlanticum	Late Middeleeuwen		
1000	1000			Karolingische tijd		
500		Duinkerke II		Merovingische tijd		
0	2000			Volksverhuizingstijd		
				Laat Romeinse tijd		
				Midden Romeinse tijd		
				Vroeg Romeinse tijd		
500		Duinkerke I	Late IJzertijd	Zeijen		
			Midden IJzertijd			
1000				Vroege IJzertijd		
				Late Bronstijd		
1500	3000	Duinkerke 0	Subboreaal	Midden Bronstijd	Hilversum Dalesdonk Eip	
2000				Vroege Bronstijd	Wikkeldraad	
2500	4000	Calais IX		loofbos	Laat Neolithicum	Klokbeker Standvoet beker Trechtorb Viardingen
3000				Midden Neolithicum	Michelsberg Haz.	
3500	5000	Calais III	Atlanticum	Vroeg Neolithicum	Swft Bandceramiek	
4000						
4500		Calais II				
5000	6000					
6000		Calais I		Mesolithicum		
7000	8000		Boreaal			
8000			Preboreaal			
9000	10.000	jong dekzand II	kouder Late Dryas		Ahrensburg	
10000			warmer Allerød	Laat Paleolithicum	Tjonger	
11000	12.000	jong dekzand I	kVroege Dryas		Hamburg	
12000			warmer Bølling			
25000		oud dekzand löss	Weichsel ijstijd			
50.000			warm Eemien	Midden Paleolithicum		
100.000						
150.000		keileem stuwwal	Saale ijstijd			
200.000						
250.000						
300.000 v.C.				Vroeg Paleolithicum		

RAAP-RAPPORTEN

- 1 *Bos, J.M. & R.A.G.F.M. Manning*, 1985 (2^e druk 1992). Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: I. Purmerland (W.A.R. I). Amsterdam, pag. 1-42, 2 bijl. (2 krt).
- 2 *Bos, J.M. & R.R. Datema*, 1985 (2^e druk 1992). Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: II. Wormer- en Jisperveld (W.A.R. II). Amsterdam, pag. 1-39, 2 bijl. (2 krt., 4 bladen).
- 3 *Visscher, H.C.J.*, 1986. Systematische veldkartering in de Krimpenerwaard. Concept-rapport van het vooronderzoek. Amsterdam, pag. 1-23, 2 krt. (5 bladen).
- 4 *Datema, R.R.*, 1987. Amstelland, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering, Amsterdam, pag. 1-57, 8 bijl. (3 krt.).
- 5 *Bos, J.M., H. Brongers & F.P. Janzen*, 1986. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: III. Waterland-Oost (Durgerdam, Holysloot, Ransdorp, Schellingwoude, Uitdam, Zuiderwoude, Zunderdorp en een deel van Broek in Waterland) (W.A.R. IV). Amsterdam, pag. 1-110, 1 krt. (6 bladen).
- 6 *Andréa, J.*, 1987. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: IV. Waterland Noord-Oost: Katwoude (W.A.R. V). Amsterdam, pag. 1-23, 2 bijl., 1 krt.
- 7 *Brandt, R.W. & R. Carrière* (red.), 1987. Jaarverslag 1985. Amsterdam, pag. 1-48.
- 8 *Groenewoudt, B.J.*, 1987. Markelo: Borkeld & Elsenerveld. Een archeologische inventarisatie van afgeplagde heide in het natuurreservaat Borkeld en Elsenerveld (gemeente Markelo). Amsterdam, pag. 1-33, 6 bijl.
- 9 *Ravesloot, C. & F.A. Perk*, 1987. Ruilverkaveling Limmen-Heiloo, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-79, 3 bijl. (2 krt.).
- 10 *Manning, R.A.G.F.M. & P.G. van der Gaauw*, 1987. De Gouw, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-119, 3 appendices, 4 bijl. (4 krt., 7 bladen).
- 11 *Visscher, H.C.J.*, 1987. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: V. De Haal / Oostzaan (W.A.R. VII). Amsterdam, pag. 1-77, 1 krt. (4 bladen).
- 12 *Pragt, J.M.C.*, 1987. De Eilandspolder, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-52, 6-bijl. (3 krt.).
- 13 *Datema, R.R.*, 1988. De Weerij, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-103, 2 appendices, 8 bijl. (4 krt., 8 bladen).
- 14 *Deeben, J.*, 1988. C.O.T. De Ginkelse Heide, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-91, 4 bijl. (3 krt., 7 bladen).
- 15 *Datema, R.R.*, 1988. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: VI. Ilperveld en Varkensland (W.A.R. VIII). Amsterdam, pag. 1-21, 1 bijl. (1 krt., 2 bladen).
- 16 *Anscher, Th. ten*, 1988. Een inventarisatie van de documentatie betreffende de Nederlandse hunebedden. Amsterdam, pag. 1-173 (3 delen).
- 17 *Janzen, F.P.*, 1988. Archeologische waarden in de ruilverkaveling Waterland: VII. Waterland-Midden (W.A.R. IX). Amsterdam, pag. 1-37, 1 krt. (2 bladen).
- 18 *Graaf, K. van der*, 1988. Voorlopig rapport van het archeologisch onderzoek in het Aanpassingsinrichtingsgebied Beek. Amsterdam, pag. 1-44, 3 bijl.
- 19 *Graaf, K. van der*, 1988. Centraal Plateau, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-112, 9 bijl. (4 krt., 6 bladen).
- 20 *Gaauw, P.G. van der*, 1988. Midden-Delfland. Rapport betreffende het aanvullende archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-126, 1 bijl. (1 krt.)
- 21 *Jager, S.W.*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eerste rapport. Amsterdam, pag. 1-132, 1 krt.
- 22 *Kooiman, M., & A.L. Vernooij*, 1988. Een inventarisatie van cultuurhistorische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eerste rapport. Amsterdam, pag. 1-52, 2 bijl. (1 krt.).
- 23 *Visscher, H.C.J.*, 1988. Krimpenerwaard, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-222 (2 delen), 1 appendix, 16 bijl. (3 krt., 12 bladen).
- 24 *Deeben, J.*, 1988. C.O.T. Ermelose Heide. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-115, 2 bijl., 7 krt.
- 25 *Ravesloot, C.*, 1989. Ruilverkaveling Uitgeest, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-62, 2 bijl. (2 krt.), in voorbereiding.
- 26 *Andréa, J., & B.J. Groenewoudt*, 1988. Aanvullende Archeologische Inventarisatie (A.A.I.) 'Borkeld en Elzenerveld'. Amsterdam, pag. 1-36, 2 bijl., 1 krt.
- 27 *Jager, S.W.*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eindrapport. Amsterdam, pag. 1-193, 2 bijl., 1 krt.
- 28 *Kooiman, M., & A.L. Vernooij*, 1988. Een inventarisatie van een aantal cultuurhistorische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Friesland. Eindrapport. Amsterdam, pag. 1-102, 4 bijl. (2 krt.).
- 29 *Datema, R.R.*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Noord-Holland. Amsterdam, pag. 1-228, 2 bijl. (2 krt., 17 bladen).

- 30 *Andréa, J., & H.C.J. Visscher*, 1988. Een inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Overijssel. Amsterdam, pag. 1-131, 3 bijl., (3 krt.), 26 bladen.
- 31 *Gaauw, P.G. van der*, 1989. Aanvullende Archeologische Inventarisatie (A.A.I.) 'Strabrechtse Heide'. Amsterdam, pag. 1-27, 1 krt.
- 32 *Datema, R.R., & P.G. van der Gaauw*, 1991. Rosmalen-Empel, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-49, 3 bijl. (1 krt.).
- 33 *Jager, S.W.*, 1989. Niet-zichtbare, archeologische elementen in de provincie Friesland: een revisie van de huidige overzichtskaart. Amsterdam, pag. 1-238, 1 krt. (29 bladen).
- 34 *Derks, A.M.J. & P.G. van der Gaauw*, 1991. Eindverslag archeologisch vooronderzoek rijksweg 73: traject Boxmeer - Venray. Amsterdam, pag. 1-110, 8 bijl. (3 krt.).
- 35 *Graaf, K. van der, & P.G. van der Gaauw*, 1991. Land van Maas en Waal: een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-197, 13 bijl., 4 krt. (10 bladen).
- 36A *Visscher, H.C.J.*, 1990. Oude Leede, een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-75, 1 bijl., 2 krt.
- 37 *Datema, R.R.*, 1989. Wageningen Noord-West: 'Het Binnenveld'; proeve van een archeologische kartering. Amsterdam, pag. 1-17.
- 38A *Derks, A.M.J.*, 1989. Een inventarisatie van (potentieel) archeologisch waardevolle gebieden in de provincie Limburg. Interimrapport t.b.v. het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden en de archeologische basiskaart. Amsterdam, pag. 1-103, 5 bijl. (1 krt.).
- 39 *Visscher, H.C.J.*, 1989. Aanvullende inventarisatie van archeologische elementen ten behoeve van het intentieprogramma bodembeschermingsgebieden in de provincie Overijssel. Amsterdam, pag. 1-68, 1 bijl.
- 40 *Visscher, H.C.J.*, 1991. Eemland, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-143, 6 bijl. (3 krt., 6 bladen).
- 41 *Gaauw, P.G. van der*, 1989. Boor- en weerstandsonderzoek Castellum Meinerswijk. Amsterdam, pag. 1-25, 2 bijl.
- 42 *Ankum, L.A. & B.J. Groenewoudt*, 1990. De situering van archeologische vindplaatsen: analyse en voorspelling. Amsterdam, pag. 1-64, 30 bijl.
- 43 *Graaf, K. van der, K. Anderson & R.R. Datema*, 1990. Landschapsplan en Archeologie in de provincie Utrecht. Amsterdam, 3 delen, pag. 1-457, 6 bijl. (4 krt.).
- 44 *Derks, A.M.J.*, 1991. Eindverslag archeologisch vooronderzoek rijksweg 73: traject Venray - Venlo. Amsterdam, pag. 1-171, 20 bijl. (9 krt.).
- 45 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Boor- en proefsleufonderzoek Beuningen. Amsterdam, pag. 1-17, 2 bijl.
- 46 *Derks, A.M.J.*, 1990. Rijksweg 73, traject Venlo-Tegelen (Zuiderbrugtracé): een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-46, 3 bijl. (1 krt.).
- 47 *Datema, R.R.*, 1990. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering ten behoeve van de ruimtelijke ordening in de gemeente Helmond. Amsterdam, pag. 1-111, 6 bijl. (2 krt.).
- 48 *Visscher, H.C.J.*, 1992. Nijkerk-Putten, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-178, 6 bijl. (3 krt., 4 bladen).
- 49 *Soonius, C.M., & L.A. Ankum*, 1991. Ede; I. Inventarisatie van Monumenten en Meldingsgebieden; II. Archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-94, 32 bijl. (1 krt.).
- 50 *Visscher, H.C.J.*, 1990. Rijksweg 58: tracé om Oostburg. Een archeologische kartering en inventarisatie en een archeologische waardering van twaalf terreinen; project Z-3119. Amsterdam, pag. 1-125, 7 bijl. (2 krt.).
- 51 *Dirkx, G.H.P. & C.M. Soonius*, 1991. Archeologie en cultuurlandschap in het Herinrichtingsgebied 'De Leijen-oost' - een archeologische en historisch-geografische inventarisatie, kartering, beschrijving en waardering. DLO-Staring Centrum rapport 137, pag. 1-155 (5 krt.). Staring Centrum/Stichting RAAP, Wageningen/Amsterdam.
- 52 *Graaf, K. van der*, 1992. Ruilverkaveling Rijssen; uitbreiding Holten-De Borkeld: een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-31, 4 bijl., 2 krt.
- 53 *Graaf, K. van der*, 1992. Herinrichting Saasveld-Gammelke; deelgebied Hertme-Deurningerveld: een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-38, 4 bijl., 2 krt.
- 54 *Soonius, C.M.*, 1991. Venlo - Heierhoeve; Aanvullende Archeologische Inventarisatie (A.A.I.). Amsterdam, pag. 1-52, 4 bijl. (2 krt.).
- 55 *Gaauw, P.G. van der, & C.M. Soonius*, 1993. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in het Landinrichtingsgebied Ooijpolder. Amsterdam, pag. 1-76, 7 bijl., 3 krt.
- 56 *Gaauw, P.G. van der, C.M. Soonius, H.B.G. Scholte Lubberink & J.A.M. Oude Rengerink*, 1992. Militair Oefenterrein Oirschot: archeologische inventarisatie en booronderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-59, 5 bijl., 2 kaarten.
- 57 *Kolen, J.C.A., & W. Bosman*, 1993. Wateringen-Naaldwijk, zuidwestelijke randweg Den Haag (S11/N54) en veilingroute (S55); een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-60, 4 bijl. (1 krt.).
- 58 *Soonius, C.M., & P.G. van der Gaauw*, 1992. Beetgum: Kwaliteitsbepalend onderzoek van het terprestant Besseburen (Archeologisch Monument). Amsterdam, pag. 1-77, 10 bijl., 2 kaarten.
- 59 *Asmussen, P.S.G.*, 1991. Archeologische begeleiding Betuweroute. deel A: vaststellen minst schadelijke tracé. Amsterdam, pag. 1-53, 2 bijl.

- 60 *Odé, O., & J.W.H.P. Verhagen*, 1992. AAI beheersobject Ugchelen-Hoenderloo-Varenna. Amsterdam, pag. 1-133, 35 bijl.
- 61 *Kirruenaede, O.H.A.J. van*, 1992. Heide en archeologie; de invloed van het plaggen van heideterreinen op het archeologisch bodemarchief. Amsterdam, pag. 1-65, 5 bijl.
- 62 *Oude Rengerink, J.A.M., & H.B.G. Scholte Lubberink*, 1992. Stein, uitbreidingsplan Sanderboutlaan/Elserveld/Meeldert; een archeologische inventarisatie, verkenning en waardering. Amsterdam, pag. 1-56, 4 bijl.
- 63 *Scholte Lubberink, H.B.G., & J.A.M. Oude Rengerink*, 1992. Wijchen — Groot Bijsterhuizen; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-60, 9 bijl.
- 64 *Dirkx, G.H.P., & C.M. Soonius*, 1993. De ontwikkeling van het cultuurlandschap in het herinrichtingsgebied 'De Leijen-West' (Noord-Brabant); een archeologische en historisch-geografische inventarisatie, kartering, beschrijving en waardering. Wageningen/Amsterdam, DLO-Staring Centrum, Rapport 225.1, pag. 1-244, 4 krt.
- 65 *Gaauw, P.G. van der, & H. van Londen*, 1992. De Hoge Woerd, een boor- en weerstandsonderzoek naar het Romeinse castellum van De Meern. Amsterdam, pag. 1-74, 4 bijl.
- 66 *Asmussen, P.S.G.*, 1992. Rijswijk; Archeologisch onderzoek t.b.v. de spoorverdubbeling/tunnelaanleg NS-tracé Rijswijk (ZH). Amsterdam, pag. 1-70, 4 bijl., 4 krt.
- 67 *Asmussen, P.S.G.*, 1992. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de MER-Ramspol. Amsterdam, pag. 1-24, 4 bijl.
- 68 *Asmussen, P.S.G.*, 1993. Archeologisch onderzoek tracéstudie/MER Rijksweg 15 (Ressen-A12); deel A: rangschikking tracé-alternatieven naar schadelijkheid. Amsterdam, pag. 1-53, 4 bijl., 2 krt.
- 69 *Visscher, H.C.J., J.C.A. Kolen, J.A.M. Roymans, P.M.L. Vleugels & N. Aten*, 1993. Inden/Altdorf: Eine intensive Archäologische Prospektion im Umsiedlungsstandort Inden/Altdorf der Gemeinde Inden, Kreis Düren. Amsterdam, pag. 1-196, 5 bijl.
- 70 *Soonius, C.M.*, 1993. Potentiële archeologische waarden in de voor bollenteelt aangemerkte gebieden. Amsterdam, pag. 1-105, 13 bijl.
- 71 *Odé, O.*, 1993. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering voor het SBB-beheersobject 'De Bergjes'. Amsterdam, pag. 1-76, 7 bijl.
- 72A *Visscher, H.C.J.*, 1993. Herinrichtingsgebied Harderwijk-Elburg. I. Archeologische kartering en inventarisatie; II. Onderzoek t.b.v. een verwachtingskaart. Amsterdam, pag. 1-77, 12 bijl. (3 krt.).
- 73A *Soonius, C.M.*, 1993. Herinrichtingsgebied Bergen—Egmond—Schoorl; een archeologische kartering en inventarisatie. Amsterdam, pag. 1-74, 5 bijl., 1 krt (3 bladen).
- 74 *Odé, O., & P.G. van der Gaauw*, 1993. Bodembeschermingsgebied de Zuidelijke IJsselvallei; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden. Amsterdam, pag. 1-100, 8 bijl. (2 krt.).
- 75 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1993. Project 'Bescherming op Maat' in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland. Deel I: Toelichting. Amsterdam, pag. 1-150, 7 bijl., in voorbereiding.
- 76 *Asmussen, P.S.G., & R.P. Exaltus*, 1993. Archeologische begeleiding Betuweroute. Deel B: Inventarisatie & Deel C (gedeeltelijk): Waardering. Amsterdam, pag. 1-118, 4 bijl., 6 krt.
- 77 *Visscher, H.C.J.*, 1993. Project plan van aanpak archeologisch waardevolle gebieden; in het kader van de Bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Zuid-Holland. Amsterdam, pag. 1-144, 9 bijl.
- 78 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1993. Archeologisch onderzoek in het Hunzedal (Provincie Drenthe): adviezen met betrekking tot de bescherming van archeologische waarden. Amsterdam, pag. 1-110, 6 bijl., 3 krt, 1 appendix (pag. 111-231).
- 79 *Soonius, C.M.*, 1993. Broekpolder; een archeologische inventarisatie, kartering en waardering. Amsterdam, pag. 1-46, 4 bijl., 1 krt.
- 80 *Haarhuis, H.F.A., & E.P. Graafstal*, 1993. Vleuten-Harmelen; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-124, 4 bijl., 1 krt.
- 81 *Haarhuis, H.F.A., & E.P. Graafstal*, 1993. Rijnenburg; een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-80, 4 bijl., 1 krt.
- 82 *Oude Rengerink, J.A.M.*, 1993. Archäologische Prospektion im zukünftigen Braunkohletagebau Garzweiler II; Kreise Heinsberg, Neuss, Düren und Stadt Mönchengladbach. Amsterdam, pag. 1-164, 11 bijl.
- 83 *Exaltus, R.P.*, 1993. Archeologisch onderzoek in het tracé van Rijksweg 27 (Zuidelijk Flevoland). Amsterdam, pag. 1-80, 4 bijl.
- 84 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1994. Archeologisch onderzoek in de polder Peizer- en Eeldermeden (Provincie Drenthe): adviezen met betrekking tot de bescherming van veenterpen. Amsterdam, pag. 1-82, 5 bijl., 1 kaart, 1 appendix (pag. 83-119).
- 85 *Gaauw, P.G. van der*, 1994. Verslag van de veldcontrole t.b.v. de vervaardiging van de archeologische monumentenkaart van Limburg. Amsterdam, pag. 1-115, 8 bijl., in voorbereiding.

RAAP-NOTITIES

- 1 *Brandt, R.W. & A.J. Guiran*, 1985. Een notitie omtrent de bewoningsgeschiedenis van Amstelland. Amsterdam, pag. 1-4, 2 bijl.
- 2 *Manning, R.A.G.F.M.*, 1986. Archeologische waarden in de Gemeente Wognum. Amsterdam, pag. 1-2, 2 bijl.
- 3 *Gaauw, P.G. van der & R.A.G.F.M. Manning*, 1986. Toelichting op de voorlopige archeologische waarderingskaart van het ruilverkavelingsgebied 'De Gouw'. Amsterdam, pag. 1-3.
- 4 *Manning, R.A.G.F.M.*, 1986. De Gooise hei: het archeologisch begeleiden van een ontplaggingscampagne. Amsterdam, pag. 1-3, 1 bijl.
- 5 *Brandt, R.W.*, 1987. De waardering van archeologische vindplaatsen in het landelijk gebied. Amsterdam, pag. 1-6.
- 6 *Andréa, J. & P.G. van der Gaauw*, 1987. Beleidsnota met betrekking tot de archeologische begeleiding van ontgrondingen in Noord-Holland. Amsterdam, pag. 1-7.
- 7 *Andréa, J. & P.G. van der Gaauw*, 1987. Nota met betrekking tot de inpassing van archeologische waarden in het landelijk gebied van Noord-Holland. Amsterdam, pag. 1-14.
- 8 *Gaauw, P.G. van der*, 1987. Voorlopig verslag van het archeologisch onderzoek in de Harnaschpolder en de Woudse polder n.a.v. de aanleg van Rijksweg 4. Amsterdam, pag. 1-5.
- 9 *Berg, J. van der*, 1987. Een onderzoek naar het gebruik van geografische informatiesystemen in de classificering van archeologische vindplaatsen (proefgebied Limmen-Heiloo). Amsterdam, in concept.
- 10 *Gaauw, P.G. van der*, 1987. Notitie met betrekking tot de aanvullende archeologische kartering in het ruilverkavelingsgebied De Gouw. Amsterdam, pag. 1-6.
- 11 *Beek, B.L. van & F.A. Perk*, 1987. Jaarverslag 1986. Amsterdam, pag. 1-64.
- 12 *Datema, R.R.*, 1988. Functieomschrijving ten behoeve van de project-archeoloog. Amsterdam, pag. 1-3.
- 13 *Datema, R.R.*, 1988. De Leerspiegel. Bewoningscontinuïteit langs de Bullewijk? Amsterdam, pag. 1-13.
- 14 *Andréa, J.*, 1988. Bedreigingen van het Friese bodemarchief: een analyse van het ruimtelijk beleid van de Provincie Friesland en de mogelijke gevolgen voor het Friese bodemarchief. Amsterdam, pag. 1-17.
- 15 *Datema, R.R.*, 1988. Handleiding t.b.v. de R.A.A.P.-projecten. Amsterdam, pag. 1-50, 22 bijl., 8 appendices.
- 16 *Beek, B.L. van & F.A. Perk (red.)*, 1988. Jaarverslag 1987. Amsterdam, pag. 1-85.
- 17 *Andréa, J.*, 1988. Landschaps Archeologische Kartering. Amsterdam, in voorbereiding.
- 18 *Andréa, J.*, 1988. Informatie-Brochure R.A.A.P. Amsterdam, pag. 1-25.
- 19 *Groenewoudt, B.J. & J. Andréa*, 1989. Ruilverkaveling Rijssen: archeologische aanvullingen op een historisch-geografische gebiedsbeschrijving. Amsterdam, pag. 1-10.
- 20 *Pelt, W. van & F.A. Perk (red.)*, 1989. Jaarverslag 1988. Amsterdam, pag. 1-78, 1 bijl.
- 21 *Anderson, K.*, 1989. Weerstandsonderzoek kasteelterrein 'Blanckenburgh' te Beuningen. Amsterdam, pag. 1-20, 6 bijl.
- 22 *Anderson, K.*, 1989. Weerstandsonderzoek kasteel 'Oud-Haerlem' te Heemskerk. Amsterdam, pag. 1-15, 3 bijl.
- 23 *Perk, F.A. (red.)*, 1990. Jaarverslag 1989. Amsterdam, pag. 1-128.
- 24 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Booronderzoek terpen Schokland. Amsterdam, pag. 1-13.
- 25 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Weerstandsonderzoek Middelbuurt - Schokland. Amsterdam, pag. 1-10, 5 bijl.
- 26 *Anderson, K.*, 1990. Weerstandsonderzoek naar de kerken van Biert en Heenvliet. Amsterdam, pag. 1-12.
- 27 *Gaauw, P.G. van der & J.A.M. Roymans*, 1990. Het Kasteel van Mierlo. Amsterdam, pag. 1-18.
- 28 *Gaauw, P.G. van der*, 1990. Een verkennend booronderzoek op een middeleeuwse nederzetting in Erichem (gemeente Buren). Amsterdam, pag. 1-10.
- 29 *Odé, O.*, 1990. Hunebedden; registratie en beheer - een voorstudie. Amsterdam, pag. 1-46, in voorbereiding.
- 30 *Perk, F.A.*, 1990. Weerstandsonderzoek naar het Kasteel van Eindhoven. Amsterdam, pag. 1-15, 2 bijl.
- 31 *Perk, F.A.*, 1990. Weerstandsonderzoek naar het 'Huis ter Kleef' in Haarlem. Amsterdam, pag. 1-17, 3 bijl.
- 32 *Perk, F.A.*, 1991. Weerstandsonderzoek naar het lusthuis Ameliastein te Vianen. Amsterdam, pag. 1-37, 4 bijl.
- 33 *Perk, F.A.*, 1991. Weerstandsonderzoek naar het borgterrein 'Klein Martijn' te Harkstede. Amsterdam, pag. 1-35, 6 bijl.
- 34 *Anderson, K., F.A. Perk & I. Nuijten*, 1992. Weerstands- en booronderzoek t.b.v. het vaststellen van de aard en omvang van het complex van de commanderie van de Duitse Orde aan de Herenlaan te Maasland. Amsterdam, pag. 1-30, 3 bijl.
- 35 *Gaauw, P.G. van der*, 1991. Verkennend booronderzoek Oud-Doornik. Amsterdam, pag. 1-12, 2 bijl.
- 36 *Soonius, C.M., & L.A. Ankum*, 1991. Archeologische Meldingskaart en Potentiëkaart van de gemeente Ede: een samenvatting. Amsterdam, pag. 1-29, 3 bijl.
- 37 *Anderson, K., P.G. van der Gaauw & I. Nuijten*, 1991. Geo-elektrisch weerstandsonderzoek op kasteelterrein 't Juffere te Oploo. Amsterdam, pag. 1-19, 1 bijl.
- 39 *Gaauw, P.G. van der*, 1991. Een verkennend booronderzoek in Wageningen - De Maaten. Amsterdam, pag. 1-9.
- 40 *Verpoorte, A.*, 1992. Haus Asdonk: Eine Bodenforschung. Amsterdam, pag. 1-16.

- 41 *Verpoorte, A.*, 1991. Weerstands- en aanvullend booronderzoek naar het 'Huis ten Bergh' te Oirschot. Amsterdam, pag. 1-15.
- 42 *Musch, J.*, 1993. Onderzoek op de laat-paleolithische vindplaats 'Bullenaarshoek' bij Enter (Overijssel). Amsterdam, pag. 1-35.
- 43 *Anderson, K.*, 1992. Weerstandsonderzoek naar kasteel 'Hulckestein'. Amsterdam, pag. 1-24.
- 44 *Verpoorte, A.*, 1992. Het stinsterrein van Uniastate (Beers, Friesland). Amsterdam, pag. 1-21.
- 45 *Orbons, J., & A. Verpoorte*, 1992. 'Moerendaal': een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-21.
- 46 *Verpoorte, A.*, 1992. 'Huis te Balgoij': een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-15.
- 47 *Verpoorte, A.*, 1992. Rheinbach-Ramershoven: Eine Geophysikalische Untersuchung. Amsterdam, pag. 1-17.
- 48 *Orbons, J., & A. Verpoorte*, 1992. Mittelalterliche Töpferöfen in Brühl-Pingsdorf: Eine Geophysikalische untersuchung. Amsterdam, pag. 1-25.
- 49 *Scholte Lubberink, H.B.G.*, 1992. Abschlußbericht zur Prospektion der Trasse der B 59 n; Pulheim/Stommel, Erftkreis. Amsterdam, pag. 1-29.
- 50 *Kolen, J.C.A., & J.A.M. Roymans*, 1992. Den Dolder, plangebied 'De Binnenhof/Willem Arntsz Hoeve': Archeologische verkenningen in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-23.
- 51 *Koning, J. de*, 1992. Archeologisch vooronderzoek naar het kasteel van Boekel. Amsterdam, pag. 1-22.
- 52 *Anderson, K.*, 1993. Weerstands- en booronderzoek bij slot Teylingen te Voorhout. Amsterdam, pag. 1-18.
- 53 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1993. Onderzoek naar de archeologische en landschapelijke waarde van de terp Keppens bij Bolsward. Amsterdam, pag. 1-51, 5 bijl.
- 54 *Rensink, E.*, 1993. Zuidelijke rondweg Woudenberg (T44): een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Amsterdam, pag. 1-41, 5 bijl.
- 55 *Haarhuis, H.F.A.*, 1993. Traject Rijksweg A58 Etten-Leur; archeologisch onderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-21, 2 bijl.
- 56 *Haarhuis, H.F.A.*, 1993. Rijksweg A58 Princeville; archeologisch onderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-23, 2 bijl.
- 57 *Manning, R.A.G.F.M.*, 1993. Hofpark Watingen: een archeologisch onderzoek. Amsterdam, pag. 1-30, 5 bijl.
- 58 *Orbons, J.*, 1993. Weerstands- en booronderzoek bij Hoeve Hurpesch, gemeente Wittem (Zuid-Limburg). Amsterdam, pag. 1-28, 3 bijl.
- 59 *Kolen, J.*, 1993. Beek; nader archeologisch onderzoek op twee lokaties in het tracé van de Oost-West Baan, Luchthaven Maastricht. Amsterdam, pag. 1-27, 4 bijl.
- 60 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1993. Een archeologische waardering in het kader van het Bestemmingsplan Littenseradiel Buitengebied-West. Amsterdam, pag. 1-86, 1 bijl.
- 61 *Anderson, K., K. van der Graaf, J. Orbons & F.A. Perk*, 1993. Verslag van het aanvullend archeologisch onderzoek op drie lokaties (in het kader van het Landschapsplan voor de provincie Utrecht). Amsterdam, pag. 1-38, 4 bijl.
- 62A *Asmussen, P.S.G.*, 1993. Archeologisch onderzoek 'De Gelderse Poort'; Module 1: Onderzoek ten behoeve van de archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-16, 1 bijl. (3 overlays).
- 63 *Gaauw, P.G. van der, & H.C.J. Visscher*, 1993. Archeologisch onderzoek op vuursteen-vindplaatsen in de herinrichting Nijkerk-Putten. Amsterdam, pag. 1-60, 3 bijl.
- 64 *Schute, I.A.*, 1993. Archäologische Prospektion im Bereich des Bebauungsplanes Vo-8 von Vorst, Stadt Tönisvorst (Kreis Viersen). Amsterdam, pag. 1-18.
- 65 *Orbons, P.J.*, 1993. Abschlußbericht zur geophysikalischen Prospektion in Elsdorf (Erftkreis). Amsterdam, pag. 1-21.
- 66 *Orbons, P.J.*, 1993. Abschlußbericht zur geophysikalischen Prospektion in Jülich (Kreis Düren). Amsterdam, pag. 1-19.
- 67A *Odé, O.*, 1993. Archeologisch onderzoek 'Fort Sint Andries'; Module 1: Onderzoek ten behoeve van de voorlopige archeologische potentiekaart. Amsterdam, pag. 1-40, 3 bijl., 1 krt.
- 68 *Orbons, P.J.*, 1993. Abschlußbericht zur geophysikalischen Prospektion in Viersen (Erftkreis). Amsterdam, pag. 1-22, in voorbereiding.
- 69 *Langen, G.J. de, T.M. Perger, S. Wentink & M.H. Wispelwey*, 1993. 'Bescherming op maat': archeologisch project in het kader van de bijdragenregeling Bodembeschermingsgebieden Friesland; verslag over de Pilot-study. Amsterdam, pag. 1-162, 10 bijl.
- 70 *Odé, O.*, 1994. 'De Bomendijk, tracé Marsstraat': beperkt archeologisch veldonderzoek in het kader van de MER. Amsterdam, pag. 1-28, 3 bijl., 2 krt.
- 71 *Exaltus, R.P.*, 1994. Weerstands- en booronderzoek naar huis Grauwert, Gemeente Utrecht. Amsterdam, pag. 1-21, 2 bijl.
- 72 *Visscher, H.C.J.*, 1994. Archeologisch onderzoek in Watingen. Deel I: het vooronderzoek. Amsterdam, pag. 1-28, 6 bijl. (3 krt.), in voorbereiding.
- 73A *Haarhuis, H.F.A.*, 1994. Archeologisch onderzoek te Hazendans, gemeente Maastricht. Vooronderzoek en veldkartering. Amsterdam, pag. 1-26, 6 bijl., in voorbereiding.
- 74 *Heunks, E.*, 1994. Bedreigingen van het bodemarchief door landbouwkundige bodemtechnische ingrepen: een oriëntatie. Amsterdam, pag. 1-67, in voorbereiding.
- 75 *Langen, G.J. de, T.M. Perger & M.H. Wispelwey*, 1994. Onderzoek naar de archeologische waarde van de Meldingskaartterreinen 5G-81 en 5G-87 bij Franeker. Amsterdam, pag. 1-122, in voorbereiding.

RAAP-ARTIKELEN EN -BOEKEN

- Anderson, K., 1987. In de grond kijken zonder graven. *School en Universiteit* 12(1): 9-10.
- Anderson, K., 1989. Geofysische karteringstechnieken. *Archeologie in Limburg* 40: 204-205.
- Anderson, K., & E. Kramer, 1990. Onderzoek op het Dekema-terrein te Baard (gem. Littenseradiel, Fr.). *Paleo-aktueel* 1: 113-117.
- Anderson, K., 1990. Geofysische exploratiemethoden. In H. Kars (red.): *Archeometrie in Nederland. Nederlandse Archeologische Rapporten* 9: 53-61.
- Anderson, K., 1991. The Geosoft Program: creating fancy maps. *Archaeological Computing Newsletter* 26, p. 11-19.
- Anderson, K., & F.A. Perk, 1992. Elektrisch weerstandsonderzoek. In N. Arts, *Het kasteel van Eindhoven; Archeologie, ecologie en geschiedenis van een heerlijke woning*, pag. 83-86. Museum Kempenland, Eindhoven.
- Andréa, J., 1987. Waarom archeologie in een landschapsbeleidsplan? *Groen* 43(12): 34-36.
- Andréa, J., 1987. Ook grasland geeft zijn geheimen prijs. *Terraviva* 87(2): 2-3.
- Andréa, J., 1988. Regionaal Archeologisch Archiverings Project (R.A.A.P.). *NCM-nieuws* 15(1): 8.
- Andréa, J., 1988. Een archeologische monumentenwacht, een alternatief voor blijvend behoud? *Monumenten* 9(4): 12-15.
- Andréa, J., 1989. Archeologen en Ruimtelijke Ordening. *Westerheem* 38(3): 154-158.
- Andréa, J., 1989. R.A.A.P. onderzoekt bodemarchief. *Monumenten* 10(3/4): 32-33.
- Andréa, J., B.J. Groenewoudt & J. Musch, 1990. Inpassing van archeologische objecten in natuurontwikkelingsplannen. Ter illustratie: De Boven-Regge. *Landinrichting* 30(4): 29-34.
- Andréa, J., & B.J. Groenewoudt, 1991. Essen, schatkamers van bewoningsgeschiedenis. *ROM* 1991(12): 26-30.
- Beek, B.L. van, 1988. Archeologische veldverkenning of de leer van het rapen. *Westerheem* 37(1): 39-41.
- Bloemers, J.H.F., C.W. van Pelt & F.A. Perk (red.), 1990. *Cultuurhistorie en Milieu in 2015; op weg naar een landschap zonder verleden?* Amsterdam, pag. 1-72.
- Brandt, R. W., 1990. R.A.A.P. en het bodemarchief. *Bulletin KNOB* 90(1): 11-17.
- Brandt, R. W., 1990. De archeologische potentiekaart: anticiperen op de kwetsbaarheid van het bodemarchief. In: Bloemers et al. (red.), *Cultuurhistorie en milieu in 2015; op weg naar een landschap zonder verleden?* Amsterdam, pag. 58-63.
- Brandt, R. W., B.J. Groenewoudt & K.L. Kvamme, 1992. An experiment in archaeological site location modelling in the Netherlands using GIS techniques. *World Archaeology* 24: 268-282.
- Brandt, R. W., & J.H.F. Bloemers, 1993. Onbekend maakt onbeschermd: archeologische monumenten en de ruimtelijke ordening in Nederland. In: J.H.F. Bloemers, W. Groenman-van Waateringe & H.A. Heidinga (red.), *Voeten in de aarde, een kennismaking met de moderne Nederlandse archeologie*. Amsterdam, pag. 157-175.
- Brandt, R. W., 1993. Problems encountered in working abroad. *Journal of European Archaeology* 1, 1993.
- Gaauw, P.G. van der, 1989. Onderzoek kasteelterrein te Beuningen. *Monumenten* 10(11/12): 20.
- Gaauw, P.G. van der, 1992. RAAP onderzoekt het Romeinse castellum op de Hoge Woerd. *Historische Vereniging Vleuten, De Meern, Haarzuilens* 12(2): 36-39.
- Graaf, K. van der, 1988. Archeologisch onderzoek ten zuiden van Beek. *Becha* 2(1): 11-13.
- Graaf, K. van der, 1989. IJzertijd en Romeinse tijd in het Land van Maas en Waal. *Monumenten* 10(11/12): 24-25.
- Graaf, K. van der, 1989. Archeologische karteringen in Limburg. *Archeologie in Limburg* 40: 200-203.
- Graaf, K. van der, & H. Renes, 1990. Het historische landschap rond Beek in kaart gebracht. *Becha* 4(3): 33-38 (I).
- Graaf, K. van der, & H. Renes, 1990. Het historische landschap rond Beek in kaart gebracht. *Becha* 4(4): 56-59 (II).
- Groenewoudt, B.J., 1989. Prehistorische woonplaatsen in een landschap. *Landschap* 6(4): 301-317.
- Groenewoudt, B.J., 1991. De Borkeld: een oudheidkundig waardevol natuurgebied bij Markelo. *Jaarboek Twente* 30 (1991): 31-40.
- Jager, S. W., 1989. Het Friese bodemarchief doorgelicht. *Noorderbreedte* 13(3): 85-89.
- Kolen, J., & E. Rensink, 1992. Verkennend onderzoek op nederzettingsterreinen uit de steentijd. *Westerheem* 41(6): 276-287.
- Langen, G.J. de, H. Hommes, T. Perger en M. Wispelwey, 1993. Het project Bodembeschermingsgebieden Friesland, *Paleo-aktueel* 4: 80-84.
- Langen, G.J. de, H. Hommes, E. Taayke en M. Wispelwey, 1993. Een korte verkenning te Hempens-Zuiderburen (Fr.), *Paleo-aktueel* 4: 111-115.
- Oude Rengerink, J.A.M., & M. Trier, 1994. Archäologische Prospektion im Vorfeld des Barunkohlentagebaus Jänschwalde, Kr. Forst/L. *Ausgrabungen und Funde* 39(2): 73-78.
- Titulaer, C., & K. Anderson, 1993. Archeologie zonder graven. *EOS Magazine* 10(6): 74-78.
- Visscher, H. C. J., 1987. Een archeologische veldkartering in de Krimpenerwaard. *Golda* 2(2): 26-29.
- Visscher, H. C. J., 1988. Archeologisch onderzoek in de Krimpenerwaard. *Golda* 3(3): 50-54.
- Visscher, H. C. J., 1990. Nieuwe inzichten in de bewoningsgeschiedenis van de Krimpenerwaard. *Westerheem* XXXIX(5): 210-215.
- Visscher, H. C. J., 1990. Nieuwe inzichten in de bewoningsgeschiedenis van de Krimpenerwaard. *Historische Encyclopedie Krimpenerwaard* 15(3): 49-72.

RAAP / LAND-RAPPORTEN

- Lohof, E., 1992. Abschlussbericht zur Prospektion landwirtschaftlich genutzter Flächen zwischen den Ortslagen Niederzier und Oberzier, Kreis Düren. *LAND-Bericht 14/92*, Aachen, pag. 1-25.
- Lohof, E., 1992. Archäologische Prospektion auf dem Grundstück der Huvarth GbR in Schöneiche bei Berlin, Kreis Fürstenwalde. *LAND-Bericht 15/92*, Aachen, pag. 1-18.
- Schute, I.A., 1992. Archäologische Prospektion im Bereich des Bebauungsplanes Nr. 177 in Alsdorf-Hoengen, Kreis Aachen. *LAND-Bericht 17/92*, Aachen, pag. 1-21.
- Lohof, E., & M. Trier, 1992. Archäologische Prospektion im Bereich des geplanten Umsiedlungsstandortes Angeldorf-Nord, Gde. Elsdorf, Erftkreis. *LAND-Bericht 19/1992*, Aachen, pag. 1-46.
- Schute, I.A., & M. Trier, 1993. Archäologische Prospektion im Bereich des AVAK-Betriebsgrundstücks in Krefeld-Gellep. *LAND-Bericht 1/1993*, Aachen, pag. 1-53.
- Oude Rengerink, J.A.M., & M. Trier, 1993. Archäologische Prospektion im Bereich der Jahresscheibe 1993 im Tagebau Jänschwalde, Kreis Forst. *LAND-Bericht 2/1993*, Aachen, pag. 1-41, 6 Beilagen.
- Jager, D. de, & M. Trier, 1993. Archäologische Prospektion im Bereich des Bebauungsplanes 318 der Stadt Bornheim in Bornheim-Sechten, Rhein-Sieg-Kreis. *LAND-Bericht 6/1993*, Aachen, pag. 1-18 (7 Beilagen).
- Schute, I.A., 1993. Archäologische Prospektion im Bereich des Bebauungsplanes "An der Siedlung" in Wustermark, Kreis Nauen. *LAND-Bericht 10/1993*, Aachen, pag. 1-24.
- Oude Rengerink, J.A.M., & M. Trier, 1993. Archäologische Prospektion im Bereich der geplanten Verlängerung der A 46 bei Hückelhoven, Kreis Heinsberg. *LAND-Bericht 12/1993*, Aachen, pag. 1-14, 19 Beilagen.
- Schute, I.A., 1993. Archäologische Prospektion im Bereich des Bebauungsplanes 0003 o/92 "Gewerbegebiet Ost" in Nauen, Kreis Nauen. *LAND-Bericht 13/1993*, Aachen, pag. 1-15.
- Schute, I.A., & B. Quadflieg-Stroink, 1993. Archäologische Prospektion im Gebiet des Geplanten Mikrostandortes Wustermark-Ost (GVZ), Kreis Nauen. *LAND-Bericht 18/1993*, Aachen, pag. 1-171.
- Schute, I.A., 1993. Archäologische Voruntersuchungen auf dem Gelände des Neubaus der Kreissparkasse in Seelow, Kreis Seelow. *LAND-Bericht 19/1993*, Aachen, pag. 1-26.
- Schute, I.A., 1994. Eine archäologische Prospektion auf der Trasse der Erdgashochdruckleitung Steinitz-Bernau, Brandenburg. *LAND-Bericht 1/1994*, Aldenhoven, pag. 1-58 (9 Planbeilagen).
- Tichelman, G., 1994. Eine archäologische Prospektion in Bereich des ausgewiesenen Bebauungsplanes Nr. 07/91 von Templin. *LAND-Bericht 3/1994*, Aldenhoven, pag. 1-21 (12 Planbeilagen).
- Lohof, E., 1994. Eine archäologische Prospektion im Bereich des geplanten Gewerbegebietes Düren-Niederzier. *LAND-Bericht 4/1994*, Aldenhoven, pag. 1-64 (16 Beilagen).
- Oude Rengerink, J.A.M., 1994. Archäologische Prospektion im Bereich des geplanten Verlängerung der A 46 bei Dremmen, Kreis Heinsberg. *LAND-Bericht 5/1994*, Aldenhoven, pag. 1-50 (13 Beilagen).
- Schute, I.A., 1994. Eine archäologische Prospektion auf dem Gelände des Jagdschlusses Hubertusstock in Eichhorst, Kreis Eberswalde. *LAND-Bericht 6/1994*, Aldenhoven, pag. 1-16 (4 Beilagen).
- Lohof, E., 1994. Archäologische Prospektion auf der Trasse der K 22n bei Gustorf, Kreis Neuss. *LAND-Bericht 10/1994*, Aldenhoven, pag. 1-20 (2 Beilagen).